

Kutasi Horváth Katalin

Lélekhálózat

Kutasi Horváth Katalin

Lélekhálózat

Holnap Magazin 2016

© Kutasi Horváth Katalin 2016

Felelős szerkesztő: Bakos József

Szöveggondozás: Bakos József

Borító grafika: Ivanics Deák Mercédes

www.kilatasokk.eoldal.hu

© Minden jog fenntartva!

Felelős kiadó: Bakos József – Holnap Magazin

E-mail: holnapmagazin@gmail.com

www.holnapmagazin.hu

Nyomdai munkálatok: RB-Bindex Kft, Miskolc

Megjelent 27,4 A/5 ív terjedelemben, 134 oldalon

Kutasi Horváth Katalin

Lélekhálózat

Vallomások helyett

Az igazi tanítás

Feri apja tanár. Ő maga is ezt a pályát választotta. Éppen az első tanítási gyakorlatára készül. Remek óravázlata van, már mindent eltervezett. S most mégis az apjához fordul:

- Édesapám, hogy kell tanítani?

- Sehogy se *kell*!

- Akkor... Honnan tudom, hogy jól tanítok?

- Ha úgy tanítasz, hogy elfelejted, hogy tanítasz, egyszerűen csak megosztod ismereteidet, gondolataidat, érzéseidet azokkal, akik körülötted vannak, jó úton jársz.

- Nem veszélyes ez?

- Gondolataid és főleg érzelmeid megosztása persze nagy bátorságot feltételez, hisz sebezhetővé válhatsz általa... De hitelessé is!

- Hogy érjem el, hogy figyeljenek rám? Hogy ne mással foglalkozzanak?

- Ráérezel. Hallgass az ösztöneidre! Csak add önmagad! Ha tanítás közben hallgatóid is megfeledkeznek arról, hogy tanulnak, akkor tanulnak igazán. Ilyenkor nem érzik, hogy kemény a szék, mert egy kicsit megszűnik körülöttük a tárgyi valóság, hisz együtt gondolkodnak, éreznek veled. Nem feltétlenül egyformán, de együtt.

- És ha belekérdeneznek? Ha megzavarnak?

- De hisz az nagyon jó, ha kérdeznek!

- És ha kifutok az időből? Ha másfelé terelődik az óra? Mégiscsak vannak elérendő célok, feladatok...

- Sose bánd a kérdéseket! Kezeld őket ügyesen! Csak előrébb vihetnek, képtelenség, hogy akadályt gördítsenek a valódi célok elé! Mindez csak azt jelenti, hogy figyeltek rád, s elgondolkodtak azon, amit hallottak.

- De miért is figyelnének egyáltalán?

- Mert megérik, hogy neked fontos, hogy megoszd velük, amit tudsz.

- És ha hallottak már róla, ha nem tudok újat mondani?

- Nem hiszem... Itt nem csak tényekről, adatokról van szó. Mindig van, aki tapasztalatlanabb, tájékozatlanabb, bizonytalanabb. Ilyenkor támaszkodj azokra, akik jártasabbak a témában, akiknek határozott véleménye van.

- Az biztos, hogy hasznos lehet a vita. Csak azt kell elérnem, hogy kulturáltan meghallgassák egymást - állapította meg, s válaszolta inkább magának, mint apjának Feri.

- Mindannyian mást éltünk meg, s máshogy, így különbözően láthatjuk a dolgokat - folytatta a bajusza mögötti mosollyal az évtizedekben mérhető tapasztalattal rendelkező apa. - De lehet, hogy néha olyat mondasz ki, amit mindig is tudtak, éreztek, de nem is tudják, hogy tudják... Mert valahogy még soha nem fogalmazták meg magukban. Még nem beszéltek róla senkivel. Vagy akivel beszéltek, az kinyilatkoztatott valamit, amit nem is vontak kétségbe, mert egy pillanatra felmerült bennük, hogy valami nem stimmel, de nem tartották akkor fontosnak, így azonnal tovább is léptek...

- Hányszor éreztem hasonlót én is! - jegyezte meg halkán a fiú.

- Ez a kellemes felismerés elégedettséggel párosul, megnyugvást hoz számukra. Mégis valami különös, furcsa nyugtalanságot kelt bennük, ami fenntartja az érdeklődést, s ez bizony már a teljesebb megismerés vágya.

Éppen ezt a felismerést érezte most is magában Feri. Anyyira egyszerű volt, amit apjától hallott. Mennyi mindent tanult, rengeteg elméleti ismeret felhalmozódott benne, ezeket persze mind kamatoztatni tudja. De a legfontosabb, hogy higgyen abban, hogy van értelme együtt gondolkodni, hogy tudnak egymásnak újat mondani. S rájött arra is, hogy ha igazából tanít, akkor közben tanul is. S akit igazán tanít, az maga is tanít.

A dal ereje

Nagyon szerettem énekelni. Mikor még Nagytétényben, a Baross Gábor-telepen laktunk, estefelé, hintázás közben – a tücskök ihletésében – észre sem vettem, dúdolgattam. Ezt mindig olyankor tettem, mikor nagyon jólesett valami, s belefeledkeztem az adott tevékenységbe. Legyen az a mákos guba elfogyasztása, vagy éppen a nyugodt este minden pillanatának átélése, valamennyi illatának, apró neszének az érzékelése. Édesapám meg-meglökött, hogy magasabbra lendülhessek, mint ahogy aprócska lábaimmal képes voltam elrugaszkodni a földtől, néha meg éppen csak elfáradtam, vagy kényelmesebb volt hagyni, hogy ő hintáztasson. Talán már akkor el-elkalandoztak gondolataim, s meg is feledkeztem arról, hogy hajtani kéne magam, ha lendületben szeretnék maradni...

Sok dalt megtanított jó apám, s ha valamelyikünk elkezdett énekelni, a másik bekapcsolódott. Nagyon jó volt együtt dalolni. Nemcsak a vérünk kötött így össze minket, hanem a dallam, a ritmus is. A hangok rezgései megbizsergették szívünket, hullámai felkorbácsolták szenvedélyünket, s még magasabbra röptültem a hinta-palintával.

Újabb és újabb dalszövegekre vágytam. Kezdetben csak hallás után jegyeztem meg az énekeket. Mikor úgy nézett ki, hogy kifogyott gazdag kincsestára, munkahelyén kutakodott édesapám újabb versszakok és énekek után, ezek révén neki is újabb, elfeledettnek hitt nóták, strófák jutottak az eszébe. Ekkorra megtanultam olvasni, s hogy ne veszthessenek el a gyűjtések, ezeket le is gépelte, indigót is fűzött az írógépbe, így mindketten kezünkbe foghattuk az új dalok szövegeit, így könnyebben, gyorsabban ment a tanulás. Ezeket lejegyzőjük mindig kedves ajánlásokkal látta el, így kétszer mosolyodtam el: először, mikor megláttam kezében az új szerzeményt, aztán meg, mikor elolvastam a nekem szóló ajánlást: hol mosolygós, két copfos kislány, hol siófoki hintabajnok voltam, vagy éppen én voltam, aki „komálta” Korda Gyurit vagy Egri Jánost... Hatalmas nótagyűjteményem lett, s nem volt benne két egyforma felvezető mondat! A mai napig őrzöm ezeket egy vas-kos dossziében!

Később vettem, kaptam népdalokat, műdalokat tartalmazó könyvecskéket, de ez a szülém által gépelt maradt számomra a legkedvesebb. Volt, hogy bakelit lemezről hallgattam, s jegyzeteltem le egy-egy éneket, de egy időben volt egy rövid rádióműsor is, melyben sorról sorra különleges, ritka dalokat mutattak be, tanítottak meg a hallgatóknak. Az egyik rádióból megtanult ének most is a fülemben mocorog:

*Meghalt a juhász, nincs többé juhász,
Nincs ki mondja a kutyának:
– Hess, te, Csiba, te!
Kivitték a temetőbe.*

Mindennek köszönhető, hogy rendkívül szívesen tanítottam az alsóban ének-zenét, de később az irodalomtanításba is bele-belecsempészttem a dalt, hisz hogy is lehetne például Petőfit úgy megtanítani, hogy ne énekelnének? Balassi Bálintot meg tulajdonképpen nem is szabadna másképp! (Na jó, lóra azért nem kell ülni az *Egy katonaének* kapcsán.)

S ha már ló, duruzsol is a dallam...

*Lovamat eloldom, mikor a Hold felkel,
De tőled, violám, csak a halál old el!*

Szerencsére valahol megmaradtam annak a barossi kislánynak, aki azokon az estéken édesapjával és a tücskökkel együtt énekelt, s még rajtakapom magam, hogy dudorászok néha, vagy azért, mert megfeledkeztem magamról, mert jó kedvem van, vagy éppen mert szomorú vagyok. A daltól már csak a halál oldhat el...

Felröppent a lufi

Középső sor, harmadik pad. Timi... Te is elengedted akkor velünk együtt csillogó szemekkel a lufidat, s csak Te tudod – mi csak nagyjából sejtjük –, miféle vágyakkal telten röppent a magasba ott, a főváros szívében, a Váci utcában, miután felszabadultan, könnyű lélekkel a magasba eresztetted.

Volt nézőközönségünk, de inkább csak homályosan érzékeltek a széles utcán ógyelgő tömeget. Egybeolvadtak a füünknek ismerős és idegenebb hangok, összerosódtak az Angol kisasszonyok a járókelőkkel, a szuvenirárusok a nézelődőkkel, a külföldiek a vidékiekkel, a bel - és külvárosiakkal, s csak magunkat, egymást, azaz a különleges esemény részeit és részleteit láttuk tisztán. Miénk volt az utca, miénk volt a délután, ránk mosolygott a májusi nap, nekünk szólt a postás zenekar összes trombitája, harsonája, kürtje és tubája. Lendületes, hitet sugárzó dallam áradt a fúvós hangszerekből, megerősítette elszántságunkat: valami új veszi kezdetét, amire készen állunk. Vagy mégsem? Épp csak egy pillanatnyi bizonytalanság úszott át a bárányfelhőkkel és a felrebbenő galambokkal.

Nem kis feltűnést keltettünk, mikor virágsokrainkkal és színes lufijainkkal kihömpölyögtünk az épülettömbből, az egész ballagó évfolyam – az egyháziaktól kölcsönkapott, ez alkalomra kivételesen megnyitott átjárón –, s rövid idő alatt betöltöttük a sétálóutca tekintélyes terét. Először és utoljára volt alkalmatok ezen a kapun átlépni. Én egyszer még megtehettem. Aztán iskolánkat felszámolták, és soha többet nem koptathattam agyonjárt kövezetét, nem érinthettem meg a girbegurba falak lambériáját a fordulóban, nem járhattam a zegzugos folyosókon sem, ahol eleinte bizony többször is alaposan eltévedtem. Az első itt tartandó órára igyekezvén pedig ha nem jön segítségemre egyik kollégám, akkor tán most is ott bolyongok, szerencsésen elveszve a boldog időtlenségben...

Bár a Te héliumgömbödet is magasra szöktette a levegőég, odafent hamarabb elpukkadhatott, mint bármelyikünké, bár akkor ezt nem láthattuk, nem érzékelhettük, mert a közösen életre keltett lufifelhő, a lelkünkéből kiszabadított vágykavalkád kötötte le figyelmünket. Csak egy darabig tudtuk követni saját lufinkat, mely beleolvadt a többibe, s akkor már az apró pontok bármelyike lehetett.

Miután leérettségiztetek, jó ideig próbáltam figyelni, melyikőtök merre széledt, de Téged már nem tudtalak nyomon követni. Két év sem telt el. Eltűntél. Az idő egy pontján megsemmisültél. Bélcsavarodás...

Itt maradt mosolyod, látom, ahogy a betűket formálsz bal keziddel, kristálytisztán kirajzolódik előtted írásod képe – könnyen felismerném a rengeteg közül, melyet valaha is láttam, hisz az agyam akaratlanul is rögzítette – és hallom, ahogy az öcsédre panaszkodsz.

Megjelensz előttem a kölcsönzött ősemberruhádban, melyet a szalagavatón viseltél az osztálytánchoz, melyben én is részt vettem: a varázslót alakítottam kifőzött csontokkal a hajamban csatok helyett. Bár rád olvastam volna valami védelmező varázsigét akkor, hogy akár ötven év múlva is Te emlékezhess vissza jó szívvel ballagásod napjára és rám!

Ha tudnád, hány lufiban láttam azóta is a Te arcod, Timi!

Őszinte búcsú

Most ez komoly? Vége? Annyira vártam! Tényleg elballagtok? De hisz totálisan éretlenek vagytok! Ti is érzitek, mi meg főleg! Nem is tudom, mit csinálunk veletek az érettségien! Még mindig képtelenek vagytok bárhova pontosan odaérni, még ahová szeretnétek, oda se, hát még ahová csak muszáj, de mondjuk egyáltalán nem tartjátok fontosnak... Márpedig az iskolát például csak kötelező rossznak gondoltátok, ahol csak állandóan megzavarunk a jóval fontosabb kis dolgaitokban! Igaziból az első pillanattól fogva csak bosszúságnak éreztétek jelenlétünket... Több mint húsz év után épp nálatok valósult meg az egyik rémálmom, ami még pályakezdőként gyötört. Fátylat rá! Majd megtudjátok, milyen gyöngy életetek volt, illetve lett volna itt, persze, ha jártatok volna rendesen!

Az első évben bujkáltam eleget a kollégáim elől, nem akartam hallani, hogy „esetleg” panaszkodnak rátok. Azért elég nagy volt az esély... Hangosak voltatok, nemigen érdekelt benneteket semmi. Általában még nektek állt feljebb. Nem meguntátok a dolgokat, hanem eleve esélyt sem adtatok arra, hogy felkeltsük bármivel is a figyelmeteket. Redőnyeffektus. Elzárkóztatok előlünk a magatok világába, s ott szerintetek az égvilágon semmi keresnivalónk nem lehetett. Aztán lassan mintha alkalmazkodtunk volna egymáshoz. Igaz, mi azért lényegesen többet idomultunk hozzátok, mint ti hozzánk. Egyre többen, egyre hosszabban figyeltetek, bár kezdetben ezt lepleztétek egymás elől... Aztán nem piszkáltatok az érdeklődése miatt a másikat, már nem volt ciki, s nem is akadályoztatok a figyelmében. Tudomásul vettétek, elfogadtátok, legfeljebb kiiktattátok néhányan magatokat, s csak testben voltatok jelen. Szinte éreztem a békepipa füstjét! Ja! Az valóságos volt. Kijáráltatok bagózni, a szag meg beférkőzött a ruhátokba. Azt hittétek, a mentolos rágó mindent elnyom. Rájöttetek, hogy tessék-lássék betartva a legszükségesebbeket, viszonylag élhető, legalábbis túlélhető ez a négy év. Azért volt, aki hosszabbításra játszott... Tudjátok, mit? Túlságosan is megszerettelek benneteket a disznóságaitokkal, linkségetekkel együtt, vagyis inkább azok ellenére. A csudába! Meg sem ér-

demlítek, de azt hiszem, hiányozni fogtok! A zshivány mosolyotok, az éles nyelvetek, a pimaszságotok.

Hogy eljönnétek hozzám szerenádozni? Azt azért inkább ne! Hogy most énekeltek nekem? Milyen remek ötlet!

Általánosabb síkokon

A bűvös kocka

Egykor...

Gyerekkoromban, amikor bejött a divatba, bűvösnek hívták ezt a kockát, s már a neve is elvarázsolt minket. De még bűvösebbé vált ez a színes kocka azáltal, hogy nagyon nehezen lehetett beszerezni. Kilenc éves voltam. Ebben az időben még a banánhoz is csak ritkán, és hosszas sorban állás után lehetett hozzájutni.

Izgalommal vártuk, hogy megkapjuk, a várakozás pedig értékesebbé, különlegesebbé tette. Nagy divat volt a kockát forgatni. Örömmel tettük, szertartásosan, elégedetten. Kiélveztünk minden egyes tekerést, jó érzéssel csavargattuk mindenfele. Volt, aki örült, ha csupán egy oldalt is kirakott, s az már igen nagy szó volt, ha valaki kettő, esetleg három oldalt is összetekert az azonos színű lapokból.

Mi csak játszani akartunk vele, fogdosni, birtokolni, a legtöbben egyáltalán nem akartuk megérteni a működési elvét, s nem akartuk tudni a variációk számát sem, hogy hányféleképpen rakhatnánk ki a csodálatos kockát.

Most...

Fura, egyenletes zajra leszek figyelmes a buszon. Körbenézve rájövök a forrására: egy srác villámgyorsan forgatja a bűvös kockát, amit ő már Rubik-kockának ismer, majd rápillant stopperére, épp csak tudomásul veszi az eredményt, majd összekeveri a lapjait, s kezdi előlről. Miután pillanatok alatt újra helyreállítja, összerendezi az egyszínű lapocskákat, gyorsan ellenőrzi az időt. Nem kérdés, hogy bármikor – egymás után akárhányszor – hihetetlen gyorsasággal képes megismételni a „mutatványt”.

Monotonnak, rendkívül tudatosnak, felettébb begyakorlottnak tetszik számomra mindez, s úgy tűnik, nem a játék öröme az elsődleges itt, hanem a kihívás, az idővel való küzdelem, a bizonyításvágy.

Megdöbbenek a lelketlen, gépies tevékenységen, s meggyőződéseim, hogy ez a srác a neten már biztosan tanulmányozta a kocka összerakásának elvét, valamint logikáját, s mint a már lejátszott leghíresebb sakkpartik lépéseit, talán rögzítette is agyában a lehetőségek egy részét.

Nemrég...

Kezembe került egykori bűvös kockám. Lapocskái kicsit sötétebbé váltak, az évtizedek alatt a szoba melegében megizgadt a ragasztásuk, így elmozdíthatóak, kissé csuszamlósak lettek. Megkísértettek. Akár át is ragaszkodhattam volna őket, így végre visszaállhatott volna az eredeti rend, minden oldal egy színű lehetett volna újra, s nem ilyen tarkabarka!

Képtelen voltam azonban ilyen egyszerűen helyreállítani a rendet, s megtörni a játék varázsát...

Egykor nem tudtam mind a hat oldalát kirakni, legfeljebb egymás után, vagy csak majdnem... Most maradjon ez a félig kirakott, részben tarka kocka életem jelképe! Bizonyos dolgokat sikerült elérnem, beteljesíteni, összeálltak a vágyott színek, míg mások csak részben villantak fel, s a nem megfelelő felbontás miatt is szétesőek...

Itt nálunk, lent a közértben, azaz a boltban (na jó, a Tescóban) – akciósan – tudnék venni egy színes Rubik-kockát. Vidámabbak, élénkebbek a színei, mint az eredetinek. De valahogy idegenebbek. Sem birtokolni, sem megőrizni, sem megtörni nem tudnám látszólagos harmóniáját...

A kaleidoszkóp

Tudjátok egyáltalán, mi az a kaleidoszkóp? Nem, nem mikroszkóp, nem horoszkóp, nem is endo - vagy sztetoszkóp! Kaleidoszkóp! Hogy mit akarok vele a multimédia világában, a több dimenziós animációk korában?! Igen, talán egy kicsit régimódi vagyok. Egy letűnt korszak itt rekedt egyede.

De van egy – kézzel megfogható, forgatható, valójában, s nemcsak virtuálisan érzékelhető – kaleidoszkópom. Vagyis inkább csak volt. Igen, így egyértelműen pontosabb... Gyönyörű színeket és formákat, érdekes és különleges alakzatokat, lehetőségeket láttam benne, sokszínű változatossága elbűvölt, sokat ígérő izgalmakkal kecsegtetett, képtelen – azaz nagyon is képekben megnyilvánuló – vágyakat tükrözött vissza retinámról. Vagy tán a lelkemről? Lehetséges, hisz a szem a lélek tükre... Mindenesetre ez a csodákat megsokszorozó, rafináltan kialakított cső minden alkalommal újabb és újabb reményt, vigaszt adott, ahányszor csak belepillantottam. Bár mindig is bajban voltam a végtelenség fogalmának értelmezésével, meggyőződésemm, hogy végtelen variációt sejtetett, rejtett magában, rengeteg megoldást kínált. Azt sugározta ez az akkor felettébb titokzatosnak tűnő tárgy, hogy bármivel is próbálkozom, csak jó sülni ki belőle, tehát minden út járható, és mindegyik végén – bármennyire is kuszának, bonyolultnak tűnik – elégedetten sóhajtok majd fel. Nem igazolódott be ez a feltételezés.

Nem tudom, mi történhetett. Mi egykor a színesen kavargó változások gyors egymásutánját, a kacéran feltárulkozó jövőképek milliónyi variációját hozta, elromlott. Nem ejtettem le, nem tettem ki hőhatásnak. (Bár nyilván nem egyforma hőfokon éltem állandóan.) Mintha átprogramozták, áthangolódott volna! Egyébként nem is hirtelen ment tönkre, hanem valahogy lassan, folyamatosan. Csak úgy megváltoztak kaleidoszkópom színei. Először egyre komorabbá váltak, aztán – hopp – eltűntek! Micsoda? Eltűntek? Igen, monokrómá lett a csodacsövem!

Nem, nem hiszem, hogy a szememmel van a baj. Kaleidoszkópom sok-sok színét beárnyékolhatta a lét, valószínűleg foncsorhibássá vált, szimmetrikusan elhelyezett tükrei megvakultak a rivaldafényben. Tudjátok: „Színház az egész világ!” Komédiást játszottak velem, miközben elátkozták játékszerem.

Monokróm világot látok benne én most, ahol minden szürkés, vagy fekete. Ha mindez csak egy rossz álom volna! Ha egy eltávolítható hályog láttatná csupán így velem! Ha, ha, ha... Hahaha! Ébredj! Íriszed ép, a szivárvány szertefoszlott, a sok remény többsége eloszlott. Jó, azért felrázhatom, tekergethetem még... Ha a színek nem is térnek vissza kaleidoszkópomba, azért néhány érdekes kép kirajzolódhat még benne, ha hosszasan vizsgálom, alaposan a mélyére nézek, s így is tartogathat az egyhangúságot felderítő, a monotoníából előtörő, szabálytalanul szabályos, ha nem is bájos, a logikának ellentmondó látszatjövőt...

Az emlékezés bére

Az emlékezésnek, mondd, mi a bére!? Miért van hatással az ember kedvére? Megmosolyogtat, elgondolkodtat, bujkáló múltnak kútjába hullasz. Merengve nézed, vajon hogy végzed, hogyan nyújthatnád meg ittléted. Kit megidézel, elődbe tárul, a felelősség is csak terád hárul. Nem szabadulhatsz, megszólít téged, megbabonázza töprengő lényed.

Elidőzől a voltban manapság, szétfoszlik minden átélt ravaszság. Érzéked megcsal, oly hihető még, tényleg oly rég volt, ami megtörtént? Mosolyát látod, szavait hallod, valóság volt, hát igaznak vallod! De hisz elment már, angyalok közt jár, gesztusa él még, őrzi a kék ég. Szája legörbül, kulcsa megzördül, furcsákat kérdez, fájdalma mérgez. Lágyan, békésen átnéz a résen, a világok közti szűk repedésen, nyugodtnak látod, szíved kitárod, felbukkan újra, lelkedhez bújva eltölt meleggel, szökik felleggel.

Simítanád is, bár lehetetlen, tapintod bőrét – feledhetetlen! Érzed a csókját, hangjának selymét, újra felvennéd élete terhét. Röpül a labda, dalra fakaszt ma, megragadod végre, adsz az üdvösségre. Mindenütt ott van, vigyázza lépted, köveket kopatsz, szemével nézhetsz. Hallod a szélből, kilépsz a létből, idegen térben izzadt tenyérrel szorítod őt még, átjár a hőség. Örülsz, hogy látod. Szétfoszlik álmod. Helyette árván kihűlt teád vár...

Karácsony idején

Mínuszoknak erdejében fenyők szűkülnek a télben, égnek dermed néma jajuk, egyre fehérebb sóhajuk. Szűziesen öltözötten pukedliznek szél-köntösben. Csodálattal lesnek körbe, ránéznek a jégtükörre, szépnek találják magukat, megvillantják tobozukat. Bókolnak a csillagoknak karácsonyi fénypalástban, megszépülnek, üdvözülnek gyantapöttyös illatárban.

Békességet szimatolnak arra járó apró vadak, menedéket kínálnak tűlevéllel tűzdelt gallyak. Ábrándozva simogatja holdsugár az árnyaikat, szeretetbe beburkolja, megpaskolja vállait. Olyan gyengéd, oly megható, lelket is megnyugtató: remény csillan fenn az égben, melegség árad a légben, csillag ül a fenyőcsúcsra, vigyáz a fa, meg ne szúrja... Kismadárkák borzolódnak, szép énekre hangolódnak, díszként csücsülnek az ágra, békét hoznak a világra.

Aki ekkor erre téved, áhítattal néz az égre, pont úgy érez, mint a gyermek: megértett valamit végre. Fenyőálom beporozza, édes érzet fátyolozza, csodának lett most tanúja, megszólal az alleluja.

Hazaviszi, egyre hallja az erdei fenyves neszt, csillagokkal teli égbolt birizgálja az ereszt. Egyedül van otthonában, fenyőgallyal ékes házban, köré gyűlnek erdőnépek, cirógatják emlékképek... Megjelennek dédapái, mosolyognak unokái, ide-oda jár a szeme, párás lesz a szemüvege... Észreveszi önmagukat, az együtt járt sok szép utat, elhomályosul a fénykép, de nem gyötri újabb rémkép. Mindaz, aki itt van vele, szeretettel rakja tele, érzi a díszeknek súlyát, visszanyeri egyensúlyát.

Boldoggá teszi az ének, köszönheti fenyvesének, néhány toboz itt van vele, kattan a doboz fedele, elszenderül, megmegrezdül, ahol jár, ott csengő csendül.

Kulcsok

Melyikkel is kezdjem? Azzal a kicsikével, ami a perselyemet nyitotta? Tudjátok, a házikó alakút, amit a nyelvét kiöltő kutya őrzött, miközben habzsolta az aprót! Vagy azokkal a picurkákkal, melyek Révfülöpre utazva a bőröndjeink csatjait zárták volna le biztonságosan, de sohase használtuk őket, legfeljebb dísznek, mert amolyan felesleges, úri huncutságnak tartottuk? Vagy a lakáskulccsal, mely gyermekként a nyakamban lógott, így kényelmesebb volt odalenn gumizni, labdázni, szaladgálni, hintázni, ugróiskolázni, tipitopizni? Vagy kedvenceimmal, a főleg sufnikon fityegő lakatok feloldozóival, melyek valahogy mindig rozsdásak voltak? A szekrényekben forgolódo számozottakkal, vagy a nagy karikákön csörömpölőkkel? A portákon szép sorban felaggatottakkal? A rabló zsebében meglapuló klasszikus álkulcsokkal, vagy a borospincékhez való, ám egykor használaton kívüli, inkább csak cégér helyett függő, óriási kulcsokkal? Nem volt divat semmit sem zárni ugyanis, tiszteletben tartották a tulajdonjogot, a kutya sem nyúlt hozzá a máséhoz... Vagy azzal a hatalmas arasznyival, amit Márianosztrán nyomott a kezünkbe – bár először látott minket, idegeneket, mégis megbízott bennünk – a gondnok, mikor látta, hogy hamarabb fel fogunk érni a kápolnához a domb tetejére, mint ő?

Vagy szóljak az irodalomban felbukkanó társaikról? Kezdem, azaz folytassam például az arany kulcsocskával, mely Dzseppetto és a kisgyermekek szívéhez szolgáltatathat hozzáférést a mai napig? Esetleg az ismertté vált kamrakulccsal, amiért Kosztolányi Pistikéjének a Hivatalba kellett bemennie, de kamrájukon kívül a kisfiú – s mindannyiunk – szemét is felnyitotta? A kulccsal, melynek segítségével bepillantatható a felnőttek világába, apja kiszolgáltató helyzetébe? Vagy a Kékszakáll múltját felnyitó, legsötétebb titkát rejtő szobakulcsról gondolkodjak? Mérlegeljem, hogy mennyire lettem volna én kíváncsi szerelmesem előéletére, a férfi lélek mozgatórugóira? De ott van a nem létező kulcs is, amit nem lehet forgatni, babrálni, s amit tapintható valóságában hiába keres Kéti Mikszáthnál, mikor értelmeznie, dekódolnia kellene egy rejtjeles levelet!

Nem hagyom ki akkor már a Violin - vagy a basszuskulcsot sem, mely a zenéhez nyitott utat számomra! Főleg ez utóbbira hívnám fel a figyelmet, hisz annyit emlegetjük, ha mérgesek, meglepettek vagyunk! Szólhatnék az elfordítható, kattánó kulcsokat leváltó, az elidegenedett világról árulkodó pittyegő kártyákról, vagy a pénzérme alakú és nagyságú társaikról is, de ezek valahogy nem igaziak! Betöltik szerepüket, míg van áram, de ahogy nem működik a modern technika, szaladunk a megszokott kis fémből készült, hagyományos kulcsokért, ha nem volt túl maradi az építető, vagy várakozunk, amíg visszaáll a rideg, programozott rend. Már nem a nyakunkban, hanem a nyakunkon vannak a fejlettebb verziók: az ujjlenyomat-leolvasók és a hangot beazonosítók is. A hang vezérelt lassan minden általunk kreált szerkentyűt, csak éppen az ember nem hajlik a szép szóra, képtelenek vagyunk odafigyelni egymásra, megérezni a másik hangjában – ha még megbújik – az aggodalmat, a féltést, a kíváncsiságot, a segítségkérést...

Épp ezért, én a lelkekhez utat nyitó kulcsosomómat keresem, mely kis próbálgatás után mindig eredményre vezetett... Eddig. Igaz, az utóbbi időben már amúgy is nehezen működtek a kulcsaim, hiába olajozgattam, tisztogattam, cserélgettem őket. De azért kitartással előbb-utóbb bebocsátást nyertem segítségükkel. Újabban azonban merev lakatokra találok, valamiért érzéketlenül elzárkóznak előlem a lélektulajdonosok, nem értik, nem érzik, mit szeretnék, azt hiszem, idejétmúlnak tartják értékrendemet. Elbeszélünk egymás mellett. Valahogy mást jelenítenek számunkra a szavak, jó párat kölcsönösen nem is értünk, vagy nem egyformán. Ha egyáltalán van türelmünk odafigyelni... Vagy azért zárnak ki, hogy ne lássam meg, mi van – azaz éppenséggel mi nincs – odabent? De hisz úgyis vannak ennek látható jelei!

Mindenesetre elvesztek a működőképes kulcsaim. Lehet, hogy belépőkártyákat kell helyettük igényelnem, s reménykedni benne, hogy nem lesz tartós vagy örökös az áramszünet?

LebbeNő

Kertemben méláztam, foszlattam a jelent, szellőként cikáz-
tam, vágytam a végtelent. Panaszaim ontva nem láttam a cso-
dát, rácsaimat bontva kaptam új kalodát. Szemem meg sem
rebbent, tűrtem a sorsomat, végzetem fellebbent, csitítom ja-
jomat.

Halkan szól sóhajom, reményem hiteget, búsan fut hajna-
lom, letűnt kor integet. Kikelet feltámaszt, simogatja arcom,
tudja már a választ: nem adom fel harcom!

*„Talán a hang, talán a szó, talán
a vers üt át a félelem falán”*

(Mészáros Viktor: A költő dolga)

Magunk rovására

Nem enged szólani, riaszt a félelem; megbénul a nyelv, tárog az értelem. Elszorul a szív, tompít a bánat, nem lehetek ura az erkölcsi aggálynak. Bűn, hogyha hallgatok, bűn, ha beszélek. Kínzón fáj a néma visszatérő téma. De ha mégis szólok, eltorzuló bókok, s védelmező csókok helyett szövetkező pókok hálójában vergődök, társaddá így szegődök.

Jobb lenne lapulni, vétlenné simulni, hangszínnel ápolni, válladra hajolni. Hangom talán megnyugtatna, engem is, s tán téged, szavammal beférkőznék a ridegen rút térbe. Félelemből kitéglázott fájdalmaink falában rést ütne tán szavainknak szenvedélyes hulláma. Egy ütemre lélegeznénk, szívünk ritmusára, s nem áldoznánk fel magunkat lelkünk rovására.

Ha ki mernénk mondani, mi is bánt igazán, ha nem csak találgatnánk, mi lehet, ami fáj, ha nem hagynánk abba, amit már elkezdtünk, könnyebb volna talán közelebb kerülnünk. Nemcsak a falhoz, melyet a félelem növesztett, nem csak egymáshoz, mint két hitevesztett, hanem a világhoz, mely meghatároz minket, s meggondolatlanul reményeket hintett.

Jobb lenne most kibeszélni, ami lelkünk nyomja, s nem lennénk így annyira félelmeink foglya. Átütött az aggodalom lelkeinknek falán, szó nélkül is mindent tudunk, hiába a palást... Nem véd, ha nem beszélsz, se téged, se engem; a félelmed betakar, félelmem eltakar, téged is és engem!

Masnik közt

Ajándék vagy magad. Szalagod köteled. Bemasnizni könnyű volt, csomóid keresem. Kibogozni nehézkes, hasonulsz a léthez, bár gyakorta menekülsz a közeli réthez, a Dzsuang Dszi-féle verdeső lepkéhez.

Ajándék az idő, ajándék a tér, minden csepp könny, az elhullajtott vér, a megismert hely, a mézzel telt kehely. Csodagenetika szüleménye vagy te, szeszélyek játéka, véletlenek sora, hóbortok otthona. Az életnek ura, ami megszokott vagy fura, különös, szertelen, értetlen szellemed, útjaidnak gátja, meg a Himalája, hálóban vergődő halaknak ikrája, lábaidnak nyoma, sóhajod szelletje, az is, ki divatos, s az, kinek nincs keletje, örömed keresi, értelmét elnyeri.

Minden, amit láthatsz, ajándékba kapod, bárhogy is állt hát, szerencsés volt csillagzatod. Felfogsz és érzékelsz, nemesedik szíved, maga a természet a legnagyobb híved! S hogy ez oda-vissza igaz? Elfojtódva lesem, hisz szennyezed a teret, hamar tönkreteszed.

Szép csomagolásod: derűs térlátásod, jóra hajló hited, reményt őrző szíved. Harmónia terem, bármerre is járkálsz, de nem látod meg mindjárt, így néha még meghátrálsz. Örülsz egy új napnak, szépítő holnapnak, intesz a tegnapi, a hazug jóslatoknak.

Minden, amit érzel, varázslatot kelthet, ajándékként kezeld, nézz a fellegekbe! Ha csicsergést hallasz, keresd a madárkát, őt rendelték neked, zárd ki a vad lármát! Hogyha a szép mező jó illatot áraszt, örömed már teljes, minden más csak fáraszt.

Ajándék a tavasz, ajándék a nyár, boldog lehetsz télen, az őszt rád vár. Szép itt minden évszak, meglelheted vágyad, szép a rügyfakadás, rianó jégzajlás, zengő lombok szava, emlékeink nyara. Szép a hóesés, a cserfes feleselés, a megszerzett bölcsesség, az elnyert tisztesség.

Ha nem azonnal látjuk, kitől mit is kaptunk, utólag ráérünk: ha nem is tudatosan, de ajándékba adták, s bár mi nem is kértük, örökségül hagyták. Legyen az életünk, léterünk vagy hitünk, kíváncsi örömünk, frissülő vérkörünk.

Ha egy masni lehull, s újabb doboz tárul, addig viccelődhetsz, amíg be nem zárul. Újabb lehetőség lapulhat odabent, kincseket is rejthet, kétségbe is ejthet, pláne, ha nem érted. Ne csak dobozt keress, van skatulya elég, a fiókba is nézz be, lehet meglepetés, skatulyáznak úgyis, te ne add fel magad! Futószalagon eszmélve tépd fel a masnidat, s ne hagyd, hogy a gépszíj hasítsa szét álmodat!

Röppálya

Nyiszlott kis szárnyak... S mily suta vágyak! Erőtlen a próbálkozás, hiába a csodálkozás, nem megy ez még, kérem szépen, gúnyolódhatnak az égben! Elvágódást termő sóhaj türelmet hoz egyelőre, erősödik csontom, tollam, válasz úszik a felhőben...

Majd ha egyszer ott suhanok, s megérintem bodorságát, hátrahagyom, le is ejtem életemnek badarságát. Ha majd egyszer felívelek, s nem érzem a saját súlyom, lent hagyom a világ gondját, megízlelem, s tovább súgom: mitől lesz a lélek könnyebb... szabadságom megőrizem, végtelenből szövöm kedvem, szétárasztom, bőven hintem.

Megkésve is tehetsz szépet, várakozásérlelt kéjjel, míg le nem hull a csillagod, s rád köszönt a sötét éjjel. Reves fa is termelhet hőt, gyenge szárny is kelthet szellőt. Megkönnyebbült lélek súlyát megemelik a remények, megnehezült lélek-tömeg visszahuppan börtönébe...

Akaratod felrepíthet, körbenézhetsz kérdő szemmel, s erőtlenné váló hited cserbenhagyhat, kinevethet. Ha nem olvasztod meg a viaszt, s amit látsz, meg nem riaszt, landolhatsz és emelkedhetsz, így is, úgy is viselkedhetsz.

Felreptethetsz másokat is, mindig újabb utat mutatsz, szabadon szárnyra kelhetsz, míg nem keresztezik az utad. Röppályádnak íve lapul? Életed vedd most alapul! Lebukó nap melengeti szíved, aranyozza szárnyad, ha igyekeztél, be is teljesült egyik-másik vágyad. Ha ügyesen röpdöstél, s nemcsak széllal szemben verdestél, búcsút inthetsz a tavasznak, fiókáid szárnyra kaptak!

Spiccben

Könnyen, lágyan eső, óceánt éltető, lengén fellibbenő, fodrozódó kétely, nevenincsen mótely elsurran, elillan, álmod is felvillan. Átsuhan a topán, tovaing az élet, megfordul a világ, táncra kél a végzet.

Spiccben kifordulva bármerre is hajlok, tántorog a lelkem, támaszért kiáltok. Súlytalan repülés, zenének feszülés, légies szárnycsapás felemel, visszaránt. Becsukom a szemem, hallgatom az étert, képzeletem megtesz több száz kilométert.

Vörös vagy fekete? Szimbólum lesz hajunk. Hajladozik egyre, madárrá lesz karunk, egymást utánozza tükörmozdulatunk. Élet avagy halál? Vércsepp vagy gyászmagány? Mutasd meg a sarkad, lábboltodnak ívét, világ elől takart fájdalomnak hírét! Nehezebb, mint hinnéd, meglátni a valót, habár felismered, nem játszod a csalót... Ha spiccelni nem tudsz, keseredve hátrálsz, mámorod keresed, tán kocsmába járkálsz. Forog ez a világ magától is szépen, forgolódjál mégis póré álomfényben! Spiccesen tántorogsz, vagy spiccben szédelegsz, hasonló az érzés, repít a képzelet.

Reflektor fényében szebb lesz ez a világ, este a színpadon feleded a hiányt. Összhangban táncolhatsz, véredben a zene, egyesít a ritmus, az égő szerelem...

Szenvedély - betegség?

A szenvedély egy megállíthatatlanul fertőző *betegség*, és ha a vágy nem tud kiteljesedni, ha nem kap elég teret a terjedéséhez, bizony újra és újra támad, a legváratlanabb helyen és módon jelentkezik. Nem lehet csak úgy elfojtani, hisz egyre fájóbb tüneteket produkál, és ha nagy elszántsággal mégis visszaszorítjuk, vagy erőszakkal akarják kioltani bennünk, csak látszólag leszünk tünetmentesek, igazából sohasem! Bármilyen apró, műszerekkel ki sem mutatható, ártalmatlannak tűnő maradványa felerősítheti kínunkat.

Mi lenne hát a logikus? Egyszerű: adjuk meg, amit követel, amire vágyik, hagyjuk, hogy kiteljesedjen, így elindítható az öngyógyító mechanizmus... Persze! Ha ez ilyen egyszerű volna! Ha eleget teszünk sürgető parancsának, makacs akarátának, akkor sem múlik el a szenvedély, csak egy rövid időre megnyugszik, hogy aztán újult támadásba lépjen. Tehát ez a terápia sem válhat be. Ráadásul egyre követelőzőbb és legyőzhetlenebb lesz, egyre rövidebbek lesznek nyugalmi szakaszai. Ez egy ördögi kör, melyben ismétlődnek a jelzések, és nincs a gyakorlatban jól alkalmazható gyógymód.

Az egyetlen lehetséges gyógyító eljárás az lehetne, hogy amint kezdene eluralkodni bennünk a szenvedély, újra és újra teret és megnyugtató lehetőséget találunk falánksága csillapításához. Ám nem tehetjük. Körülményeink, munkánk, szigorú anyagi, idő - és térbeli korlátok közé szorított lehetőségeink rabjai vagyunk. Ezeket a határokat időnként lehet valamelyest feszegetni, figyelmen kívül hagyni, de hosszú távon alul maradunk. Pedig fölfele vágyakozunk... Oda?

Egy tucat esztendő eltelt azóta, július volt, ámultunk, nem hittünk a szemünknek...

Misi bácsi által ismertük meg a Tátrát. Ő fertőzött meg minket. Bizony sem ő nem hitte, sem mi nem gondoltuk volna, milyen végzetes lesz az a pillanat, amikor Poprádra megérkezve egyszer csak a semmiből előtűnt a komor, havas heggyonulat. Elképzelhetetlen volt akkor, hogy ezekről a

csúcsokról fogunk szemlélődni nemsokára. Azzal, hogy megszervezte az utat, megtervezte az útvonalakat, hogy megmutatta ezeket a hegyeket nekünk Misi bácsi, felkeltette bennünk a kételyt és az érdeklődést.

A kíváncsiság, s minden, amit láttunk és tapasztaltunk – a mérhetetlen természeti gyönyörűség –, felerősítette bennünk a vágyat a szép és a romlatlan birtoklása iránt. Egyre kapzsibb módon követelte lelkünk a feldolgozhatatlanul sok új élményt, s szerettük volna örökre birtokolni a megélt kegyelmi állapotot, s titkon reménykedtünk a csodálatos mesevilágban való bennrekedésben. Nem számított a fáradság, egyre csak habzoltuk a mozdíthatatlan, ám a szívünkben, emlékeinkben elraktározható kincseket. Ezekből építettük reményeinket...

Hihetetlenül meggazdagodtunk. Egymás szívét is megnyertük a Tátrában, ezáltal még intenzívebbé vált minden új benyomás, s még kedvesebb lett számunkra ez a vidék. Misi bácsi... Vissza kellett jönnünk ide újra és újra. Kezdetben minden évben megtehettük ezt. Végül is hétszer sikerült visszatérnünk.

Szenvedélyünket sokszor nehéz csitítani. Próbáljuk becsapni magunkat. Kompromisszumokat kötünk. Ritkítjuk, csökkentjük az időt, amit a csodavilágban töltünk. Sokféle – közelebb, elérhetőbb – szépséggel próbáljuk kitölteni az űrt.

De a szenvedély megállíthatatlanul fertőző betegség. Belátjuk: a vágy nem tud kiteljesedni. Ezért nem adunk teret a terjedésének, de újra és újra támad. Szenvedélyünk mindig a legváratlanabb helyen és időben jelentkezik. Nem lehet csak úgy elfojtani. Az egyetlen gyógymód pedig csak elméleti lehetőség...

Szilánkok

- Légy hű a világhoz!

- Minden kis szilánkhoz?

- Ne szisszenj, ne vádolj, ne rettenj, ne másolj! Vesd le már terhedet, elég a rettenet... Megkarcolod lelkét, bénítod tüdejét, levegőért kapkod, míg fájdalmaid csapkod, tüskédet élezed, hiába fékezed, böködi a jelent, a vágyott végtelent. Messzire van tőled, maradjon felőled... Mégis jöjjön vissza, könnyedet felissza. Közelebb van, féled, inkább kikíséred. Elviszi a vonat, kezében egy fonat. Haja mákban úszik, emlékfára kúszik. Mosolyog a fejsze, ám lesújthat mersze, ne küldd nagyon messze, visszaútja lesz-e?

Engedd, hogy szeressen, melletted lehessen! Ne ijesszen kérdő szeme, ne riasszon tekintete. Biztos segíthetne. Mit is veszíthetne? Nincs minden ellened, tévedhet szellemed. Tedd félre haragod! Köteled harapod? Oldozd el és engedd, így ő is csak szenved, izzad a tenyered, árnyékos jelened, soha nem feleded, szeresd, míg teheted!

- Fagy baltája villog, sok-sok remény csillog, de rajtam a billog...

- Görcse épp sikongat, majd szelíd, pirongat. Hagyod? Hát szorongat!

- Veszett fejsze nyele...

- Vágyak facsart leve, száraz fa levele...? Sújts oda a sorsra, van sava és bors, van itt reménymorzsa!

- Szisszenni még hallasz, kudarcot is vállal, dörmögök, míg élek, agyonhajsolt lélek, nincs már mitől félnem. Lesz még miért élnem?

Tüzeskedés

Narancsba mártózott az erdő, mintha eleven tűz pörkölgetné sok-sok lába szárát. A felkelő nap pajzán fényt varázsol a fák dereka köré. A lombok halványabb sárgában tündökölnék, de mikor a még éjjel is nyughatatlan, huncut szellőben meglibbennek, már éber csiripelés lesz a válasz. Megébrednek a bokrok, még virgoncabb életre csillannak a folyamatosan fecsegő patakok, a mélységes titkokat sejtető, azokat olykor fel-felfodrozó tavak.

Százötven millió kilométerre izzik örökkön, de legalábbis még évmilliárdokig a felhevült óriáscsillag, melynek tüze egyelőre átlelkesíti világunkat, s most ezt a csodás hangulatot ébreszti, melynek láttán lépteim ütemére szórakozottan elmerengek. Lobog a tűz bennem is, szenvedélyem éltet, fel-fellobban. Van, hogy haragomban izzok, s hőforrás módjára fortyog, de legalábbis fel-felbuggyan indulatom. Olykor lehűthet kristálytiszta elötörő, fegyelmezett akaratom erecskéje. Segítségével néha eloltom dühöm. Máskor meg felégetem bajaimat, hisz elhamvasztott bánatom nem perzselheti tovább számát. De felhólyagzott lelkemben újra, elfojthatatlanul, békétlenül munkálkodik szófogadatlan vágyam. Tán irigyli a patakot, melynek nem szab csak úgy határt elsőre kívájt med-re.

Lángmadár rebben fel, megéget szárnycsapása. Magam teremtettem: el nem panasztam szenvedésem lefröccsentett, ám mégsem hamvadó parazsa kel az égre. Szabadon szárnyal, könnyű, mégis fájó minden suhintása. Egy-egy gondolatom az itt-ott fellobbanó újabb és újabb tűz csiholója. Ám levegőm fogytán, így aztán hogy fogom élesztgetni a kialvó tüzet?

Vakvágányon

Bár testem ernyedt, s látszólag pihen, mégis lázasan járkálok az éjszaka kellős közepén – talán már hajnalodik is – felalá, ismeretlen pályaudvarokon, s keresem a megfelelő vonatot, peront vagy a csomagjaimat, ám sehogy sem sikerül elérni a csatlakozást.

De lehet, hogy épp a lábamról észrevétlenül lefoszló cipőmet kutatom, hisz érzem, hogy hűvös, nyirkos a föld, s a zsenge fű harmatja megnedvesíti talpam. Esetleg a választ szeretném megtalálni a vizsgakérdésre, mely hirtelen tolatodik elő, s bizony fogalmam sincs, hogy már rég levizsgáztam, így aztán semmi keresnivalója nem volna a drukknak tudatomban... Vagy próbálom beüzemelni működésre képtelen telefonomat, hogy egy életbevágóan fontos beszélgetést folytathassak rajta... Ugyanis hirtelen valahol egészen máshol találok magam, elérhetetlenül távol attól, aki nagyon is fontos számomra, s még csak értesíteni sem tudom... Vagy próbálom felidézni a legapróbb emlékfoszlányaimat, hogy megfejtsem, mit is követhettem el, amiért életre szóló börtön –, esetleg halálbüntetést szabtak ki rám. Pláne, hogy még csak büntudatom sincs...

Felfigyelek a furcsa csendre, s végre megértem, hol – és ki – vagyok, majd lassacskán, fáradtan felfogom, hogy az égvilágon semmi nem oldódott meg, míg aludtam. Ugyanott, ugyanabban a lehetetlen léthelyzetben találok magam. Kusza álmaim alaposan kifárasztottak, elszívták maradék erőm, hisz túl sok bonyodalmat kellett megélnem viszonylag rövid idő alatt – felvillanó groteszk álmokképeim révén.

Minden változatlan, csak épp valamivel frissebb voltam, mikor a holdvilág bekukucskált az ablakomon, hogy alszom-e már, s mivel elszégyelltem magam, hát bevaccolódtam, elfoglaltam nyughelyemet, majd megkezdtem tudat alatti nyugtalan útkeresésemet. Most az egyetlen parányi reményem, hogy egy kicsit még visszamenekülhetek egy könnyebb, öntudatlanabb világba, ahol talán már éjtündérek őrzik és teszik békéssé álmom, így valójában megpihenhetek egy kicsit, s tette közben ébredhetek, kipattanhatok vackomból, mint régebben.

De tündérek helyett démonyszerű alakok húzzák karom, s visszarángatnak a robogó vonatba, ahol kocsiról kocsira járva vizslatom a poggyászaimat, majd azok nélkül szálllok le, s míg keresem a továbbutazás lehetőségét, a sok vágány közt eltévedek, de még látom az épp elrobogó szerelvényt, s biztosan tudom, hogy arra kellett volna átszállnom...

Az élet ihletésében

A bokacipő

Hátramaradt barátnőjével, s mikor már mindenki elment, ravaszkas mosollyal elővett egy dobozt. Egy cipősdobozt! Ő, a csomagolás mestere, minden flanc nélkül, egy egyszerű, natúr dobozt nyomott a kezembe izgatottan, kedvesen, tiszta szívből örülve. Alaposan meglepett ezzel Bogi, s hirtelen magam is izgatottá váltam.

Tudtam, hogy Bogi szüleinek van egy kis cipőkészítő üzeme. Tudtam, hogy néha be szokott segíteni ő is. Tudtam, hogy nagyon ügyes kezű, kreatív leányzó. Tudtam, hogy mi rejtőzhet a dobozban. Azaz elképzelni sem tudtam! Az nem lehet! Tudtam, hogy bármi is van benne, nem lenne szabad elfogadnom. S tudtam, hogy mégis el kell fogadnom.

Kíváncsi érdeklődéssel nyitottam fel a dobozt, s rögtön láttam, hogy nem holmi közönséges cipővel van dolgom. A figyelmes és szeretetteljes gondoskodás tárult eléem. Szabályosan megijedtem, nem tudtam, hogy mit kezdjek vele. Összeszorult a szívem. Meglátva az ajándékot a vártnál is jobban zavarba jöttem, elbizonytalanodtam. Aztán Bogi szemébe néztem, aki őszinte örömmel szemlélte a cipőt, pontosabban a hatást, amit kelt. Így egyértelművé vált, mit teszek.

El voltam ragadtatva. Belebújtattam a kezem, simogattam a bőrét, a bélését, dicsértem szabását, varrását, finom díszítését, óvatosan kipróbáltam a cipzárját, s persze megjegyeztem, hogy nem lett volna szabad ilyen drága ajándékot készíteni, de rajongó örömet látva Bogi büszkén felfedte, hogy ő szabta ki a bőrt, részt vett a munkában. Meg volt győződve róla, hogy tökéletes a cipő mérete, hisz édesanyja szemrevételezte a lábam szülői értekezleten, s ő az ilyesmiben tévedhetetlen. Így aztán nem is kérte Bogi, hogy próbáljam fel. Nagy szeretettel váltunk el, s bár én egy kissé még mindig szégyenkeztem, ő elégedetten sóhajtott fel.

Mikor később megköszöntem az édesanyjának is az ajánlást, kiderült: Bogi ragaszkodott a természetes írha béléshez, s a cipő minden porcikáját ő szabta, ráadásul ott állt a tűzőnő mellett, aki varrta, hogy minden tökéletesen rendben legyen... Az anyuka tréfásan utalt a méretvétel körülményeire is, beszámolt a kényelmes, bő kaptafáról, s arról, mi alapján választották meg a talpat. Azt is elárulta, hogy ebből a szép fekete bokacipőből így ebben a formában, ezzel a béléssel, ezen a fán, ezzel a talppal több nem létezik! Egyedüli az egész világon!

Itthon persze felpróbáltam. Tulajdonképpen feljön, nagy nehezen a cipzárat is fel tudom húzni, türelem és idő kérdése... Ideig-óráig – azaz pár percig – megvagyok benne, de azért valljuk be, igen, kicsi. Biztos be lehetne törni, be lehetne járatni, kinagyulna, a lábamhoz idomulna, kisebb-nagyobb kínlődások árán hordhatóvá válna, de mindig rohanok, s rohangálás közben – egy kényelmes, bejáratott lábbeliben csak könnyebb ez – nincs túl nagy kedvem az ilyesmihez, elég ilyenkor a magam baja, nem kell állandóan éreznem, hol szorít a cipő... Tudom én azt magamtól is! Majd egyszer elkezdem hordani!

Addig meg olyan jó érzés a cipős szekrény rendezésekor kézbe venni, s érezni a belőle áradó szeretetet! Különleges, egyedi és beszédes bokacipő ez. Egyelőre csak a többi cipő viselt dolgairól tudna mesélni, de talán még lesz alkalma neki is félrelépni. Remélem, nem orrol meg?! Mert akkor megütöm – azaz megüti – a bokámat...

A mézeskalács-házikó

Szilvi saját bevallása szerint nem egy konyhatündér. De – így utólag felderül az emlékkép – tavaly ilyenkor megcsillant a szeme egy mézeskalács-házikó láttán. Úgy érzem, abban a pillanatban születhetett meg az elhatározás benne: készít egy hasonlót nekem! Előtte van, ahogy egy „Juj!” közben két kezét ökölbe szorítva kapaszkodik az ötletébe, nehogy elfeledje majd, és körbefigyel, nem leste-e ki valamelyikünk a gondolatát.

Karácsonyozunk. De még nem jött meg mindenki. Szilvi is késve érkezik, társaitól fedezéket kér, dugdos, igazgat valamit, különös, izgatott, huncut fény játszadozik szemében. Mikor mindenki megvan, a legbátrabb, Dorka elkezd jellemezni azt, akit húzott. Miután az illető felismeri magát, s megkapja ajándékát, ő kezdi el a körülírást... Aztán mikor rám kerül a sor, Szilvi egyszer csak váratlanul elővarázsolja remekművét: egy aranylő körlapon egy mézeskalács-ház áll. Amolyan igazi mesebeli: roskadófélben van a tető, a kémény is le akar kéredzkedni. Átlátszik a celofánon, tükröződik a házacska az aranykartonon.

Ez óriási! Nekem még senki nem készített ilyesfélét! Igaz, hogy az osztály nevében adja át, de ő találta ki, ő készítette, ő kínlódott meg vele. Ez a hirtelen, nagyszájú, sokszor meggondolatlan, olykor türelmetlen, kritikus, gyakran durcás lány időt és energiát fordított rám, s minden nehézségen átküzdve magát, vidékről felutazva elhozta nekem kedves ajándékát. Hát ennyire a szívébe zárt?

Kicsit később megosztja velem titkát: a távolsági buszon túlságosan is fűtöttek. Félte, hogy megolvadnak, s megadják magukat a mézeskalácslapok, a ragasztékok, hogy megsínyli a díszítés. Mivel jól felvágta a nyelvét, s talpraesett is, egy pár kisebb mézeskalács-figurával megvesztegetve a sofőrt elintézte, hogy az lezárja a fűtést, így nagyobb eséllyel tudja épségben a kezembe adni édes meglepetését. Ez annyira ő!

Én már azt is tudom, hogy bár csak engedéllyel lett volna szabad a liftet használnia, azt meg ugye biztos nem kért, titokban mégis azon hozta fel nekem a házikót (mint később egy kollégámtól – tehát nem tőle – megtudtam) a negyedik emeletre. Nem is ő lenne, ha nem így tett volna! Haragudni sem lehet érte!

Még azt is megsúgja, hogy megehetem nyugodtan a házat, de ő nem bízik az ételragasztóban, inkább hanyagoljam a lapok széleit...

Hazafelé a házikó megjárta a postát, valami apróságért be-szaladtam vele a boltba is, utazott metrón és villamoson, de épségben hazaért! Bár a kémény azóta még jobban elferdült, talán egy kicsit nagyra sikeredett, nem bírta megtartani önsúlyát, de a helyén áll. Még... Olyan finom illatot áradoztat a mesebeli alkotás, hogy családtagjaiban, s bennem is felmerül: leemeljük kóstolóba. Később vettem csak észre, hogy nincs alapja a házikónak. Ez a Szilvi! Csak nem megdézsmálta? Tulajdonképpen megérteném! Ha így volt, kreatívan megoldotta, torkossága nem akadályozta meg terve kivitelezését...

Másnap már mi sem álltunk messze a megízlelésétől, a kényszerű felszámolástól. Szilvi nem tudja, hogy a panelházban, ahol lakom, mostanában túl jó a központi fűtés, ami a kisgyermekes családok számára nagyon kedvező, de ajándéka szempontjából bizony nem szerencsés. A hőség megviselte az építményt, megindult lefele az egyik tető, elengedték egymást az elemek, s épp romba akart dőlni a féltve őrzött, kedves kis épület. De nem engedtem az ínycsiklandó csábításnak. Egyetlen, jól irányzott gombostűvel – majd nagyon kell rá vigyázni! – megerősítettem a szerkezetet. Igaz, meghajlott a tető, nem passzolnak össze a lapjai, a kémény is hegyesebb szöget zár már be vele, de valami – talán a szeretet? – még mindig tartja.

Sokszor megkísért illata, de amíg lehet, fenntartom, őrzöm állagát. Egy megható, drága ajándék ez a mézeskalács-házikó, mi akkor is megmarad – szívemben, emlékeimben –, ha egy óvatlan pillanatban összeroskad.

A vendég

Édesapám, mint minden kisgyermek, még őszinte ember volt. Már abban a korban járt, hogy nem ordított, nem is toporzékolt, hanem kényszerűen megértette, hogy értük dolgozik, miattuk van annyit oda az anyja, akit – ha otthon is volt –, szinte soha nem látott leülni. Mindig tett-vett. Ekkorra már arra is rájött gyermeki eszével, hogy nem érdemes a használt cipőcske orrát szándékosan szétrugdოსni, hisz úgysem kaphat újat, legfeljebb megfoltoztatja majd a cipésszel a mamája, ha sikerül összekuporgatnia ehhez elegendő pénzt.

Mint a mama, ez a gyermek sem szerette az üres beszédet, a felszínes udvariaskodást. Bár ez utóbbit az akkori kisfiú még nem tudta így nevén nevezni. Mikor megérkezett Juli néni, s megakadt rajta a szeme, amint ott téblábol, a szokásos panasz-áradat után (vagy inkább közben) odavetette neki:

– Akartam ám hozni neked finom habos süteményt, de félttem, hogy összenyomódik!

– Hát miért nem hozta el egy lábasban? – kérdezte durcásan a fiúcska, s miközben a mama – fiával egyetértve, ámbár miatta kissé szégyenkezve – hellyel kínálta Juliskát, a gyermek tüntetően kiment a csöpp szobából.

Mennyivel egyszerűbb lett volna, ha Juli néni épp csak oda –, azaz visszaköszön, nem foglalkozik vele, ha meg sem szólítja, netán egy szem süvegcsukrot nyom a markába... Neki addig – hisz értelme sem volt ilyesmiről álmodozni – eszébe sem jutott a süti, így nem is kívánta, ugyanis a teát, a kakaót is szívesen megitta volna egy kicsit édesebben, de érezte, hogy spórolni kell a kristálycukorral...

Barátnők maradtunk

(Egy újsághír – Timi, Kata és Viola esete – nyomán*)

Körfűrész, vaslemezek csikorgása, erőteljes parancsszavak...

*

Piri, Tina és én óvodás korunk óta ismerjük egymást. Osztálytársak, sőt barátnők voltunk általánosban, és a középiskolában is. Sok mindent átéltünk együtt, sok huncutságot elkövettünk, rengeteget lógtunk közösen, jöttünk-mentünk, éltük világunkat, mint a többi gyermek, majd mint bármely fiatal.

Piri volt mindig is a legcsendesebb, a legszégyenlősebb. Kedves, pironkodós mosoly ült legtöbbször az arcán, igaz, ő volt a legkomolyabb, legmélyebb gondolkodású is nemcsak hármunk, hanem mindenkori társaink közül is. Én már azért bizony zsványabb voltam, sokak szerint még a szemem sem állt jól. Tina azonban bőven túltett rajtam, ő volt az ovis csoportban is és mindkét osztályunkban, valamint baráti körünkben a legvagányabb. Szerette a fiús dolgokat, míg más a gördeszkára is csak óvatosan lépett fel, addig ő bátran motorozott, szörfözött, kereste a kalandot, az izgalmakat, szerette, mikor az adrenalin rakoncátlankodott a vérében.

*

Nemrég ünnepeltük hetedik születésnapunkat. Hogy is lehetséges ez? Hét évvel ezelőtt télen egy kellemes este után Piri kis lakásába tartottunk. Nemrég függetlenítette magát szüleitől, meg akart állni a saját lábán. Fél tíz felé járt. Tina vezetett, én hátul ültem, Piri pedig az anyósülésen. Egy vészterhes pillanat volt csupán. A lefagyott úton megcsúsztunk a Nissannal, és kilencvennel csapódtunk neki egy villanyoszlopnak. A felismerhetetlenségig összeroncsolódott a kocsi, senki nem gondolta volna a láttán, hogy bárki is előkerülhet belőle élve. A tűzoltók és a mentők azonban emberfeletti erőket mozgósítottak értünk, mert egy óra múlva kiszabadítottak minket. Meg is halhattunk volna, de túléltek az ütközést.

Piri másnap már magához tért a kórházban. Persze rendkívül erős fájdalomcsillapítók hatása alatt volt. Hatalmas kötések voltak a combjain. Az autó még a helyszínen leszakította lábait, a kórházban pedig még tovább kellett operálni, annyira nagy mértékben roncsolódtak. Szinte az első pillanattól kezdve tudta ezt. Nem azon rágódott, hogy válhatott ennyire hirtelen visszafordíthatatlanul tragikussá minden, nem kereste a miérteket...

Ekkor mi Tinával még egy-két hétig altatásban feküdtünk, nekünk – fura ezek után ilyet mondani, de csak az orvosokat idézem – súlyosabbak voltak a sérüléseink. Rólunk nem is nagyon mertek Piri előtt beszélni, tudták, hogy nagyon felzaklatná ezzel. De kérdezősködött, és aggodalommal szívében sok mindenre ráértett.

A rehabon egy szobában lábadoztunk Pirivel, Tina viszont egy másik osztályra került. Egymásért és egymásnak voltunk. Szörnyű érzés volt látni, milyen veszteség érte Pirit, mégis mindannyiunk közül ő tudta a leghamarabb feldolgozni, elfogadni, ami vele történt. Nem a düh, nem az elkeseredettség kerekedett felül benne, még ő vigasztalt minket: engem, szüleinket, testvéreinket, és értem, értünk aggódott, főleg Tináért, akiről keveset tudtunk, de éreztük: állapota válságos.

Mikor a körülményekhez képest kicsit jobban lettem, megfordult a fejemben, hogy Tina a hibás állapotunkért. Csakis ő! Hajszálon múlt, hogy teljesen le nem bénultam. Vagy tíz csigolyám eltört, ebből három a nyakamban... Eltörték a bordáim, eltört a kulcscsontom, zúzódott több belső szervem is. Az agyrázkódás volt a legkevesebb... Ha óvatosabb, ha lassabban megy, ha jobban uralja az autót, ha... De mielőtt ez váddá fogalmazódott volna bennem, Piri szelíd szavai, optimizmusa, élni akarása, hite, szeretete, értünk aggódó, engem kérlelő, belátásra intő tekintete mindezt elfojtotta bennem. Mikor keseregni kezdtem volna a jövőnköt illetően, meggyőzőtt, hogy csak a jelenre koncentráljak, minden megoldható valahogy.

Tudta, hogy élhető lehet még az életünk, hisz ezért éltük túl ezt a szörnyű balesetet. Hitt benne, hogy rendbe jövök én is, bízott benne, hogy át lehet alakítani, akadálymentesíteni lehet kis lakását, s hogy vannak remek, modern művégtagok,

hogy munkáját valószínűleg otthonról is elvégezheti, és ha kellően kitartó, talán ő is újra járhat. Bár ekkor még nem tudta, milyen komoly erőfeszítésekbe kerülhet mindez, s hogy a csontkinövések akadályozzák majd a protézis használatát. Nem tudta, hogy vissza-visszakényszerül majd a tolókcocsiba, csak azt, hogy bármire képes azért, hogy megnyugtasson mindannyiunkat: boldogulni fog egyedül is, és a családjában mindenkinek úgy kell megélnie mindennapjait, ahogy a bal-
eset előtt tette. Majd ő alkalmazkodik a megváltozott körülményekhez!

Míg hallgattam, néztem, eszembe jutott a cipős szekrénye. Élt-halt a cipőkért... Eleinte mindketten rengeteget álmodtunk. Ő arról, hogy a saját lábán sétál, én meg arról, hogy elvesztettem a lábaimat. Amolyan két test, egy lélek lettünk, jobban, mint valaha.

Persze mindkettőnknek voltak rosszabb napjai, mikor nyűgösebbek, fáradtabbak voltunk, de szerencsére valahogy nem egyszerre kerültünk mélypontra, így ki tudtuk segíteni egymást. Igen, eszünkbe jutott, hogy kinek fogunk így kelleni, felmerült bennünk a kérdés, hogy leszünk-e édesanyák, s tudtuk, hogy nem annyira egyszerű minden, mint ahogy Piri állítja. De hitet adott. Főleg azzal a tipikusan rá jellemző „piris” mosollyal.

A kezdeti sokk, az intenzív osztály, a traumatológia után a rehabilitációs intézetben már jobb volt, mivel Piri is ott volt mellettem, de nagyon hiányzott nekem, mikor kiengedték, bár többször is meglátogatott. Szívből örültem, hogy visszatért szerettei közé, s próbált visszarázódni az életbe, ami bizony gyökeresen megváltozott számára. De így reményt táplált a szívembe. Nekem is sikerülhet! Hol volt már, mikor gyomorszondán át tápláltak, és hetekig nem kelhettem fel! Izmaim rettenetesen legyengültek, újra kellett tanulnom járni. Össze-csuklottam, nem tudtam megtartani magam. Pirire és Tinára gondoltam, mikor a kemény, gyógytornán előírt gyakorlatokat végeztem: összetört, de megvan mindenem, előbb-utóbb lábra tudok majd állni! Nehezen fogok munkát találni, de majd ez is rendben lesz!

*

Igaz, még ma is vigyáznom kell, hogy egyenesen tartsam a hátam, és gallérban alszom, hogy fekvé vízszintes legyen a nyakam. De férjhez mentem, szerelemben élek. Lassan egy éves lesz a kisfiam.

Tinát – mikor nagy nehezen felépült – vezetéstechnikai hiába miatt elítélték, de mivel térd alatt mindkét lába lebénuult, és Pirihez hasonlóan ő is toloszékbe került, nem kellett börtönbe mennie. Szorítottunk neki, míg kórházban volt, szorítottunk neki a tárgyaláson, egy szóval – s Pirinek köszönhetően már –, egy gondolat erejéig sem vádoltuk. Akartuk, kívántuk, hogy lehetőségein belül – illetve a korlátokat egy kicsit hozzá illően feszegetve – megtalálja boldogságát, hogy sportoljon, hogy sok új barát vegye körbe ennek kapcsán, s természetesen továbbra is mindent tudunk egymás lépéseiről. Kajakozik, sokféle sportot kipróbált már, sorban nyeri az érmekeket. Szépségkirálynő is volt, és nemes célokért kampányol. Sugárzik belőle a szépség, a nőiesség.

Ott voltunk mindketten Piri esküvőjén, a rehabon ugyanis megismerkedett az ott dolgozó Zolival, akivel első látásra egymásba szerettek, és házasság lett a vége. Piri viszi sétálni a kutyusokat, önállóan jön, megy, bevásárol, mindent elintéz. Éli az életét. Nagyon jól boldogul. Boldog, és boldoggá teszi Zolit, s egész környezetét.

Minden szépet, jót, örömteli pillanatot megélünk most már, néha külön, néha együtt, hisz élünk, újra - és újjászületünk! Nagy testi és lelki fájdalmakat éltünk át, megpróbált minket az élet. De barátságunkat nem tette tönkre a sok átélt kín, csak még erősebbé tette a rengeteg megpróbáltatás. Mindannyian talpra álltunk.

Még nagyobb kincsnek, még nagyobb csodának tartjuk az életet, mint azelőtt, a felmerülő problémákat könnyedebben kezeljük, nem a miérteteket, hanem a megoldásokat keressük. Van miért, van kiért élünk, van kit, van kiket féltünk. Rengeteg mindent tartogat még számunkra a sors!

* Bár sok a hasonlóság, csaknem ennyi az eltérés is, a történet lelki oldala pedig pedig narratív fikció.

Cserebere

Ötödik emelet. A szemközti lakók mindig cserélődnek, de mi, s a mellettünk lévő két megözvegyült kis öreg csaknem negyven éve ismerjük egymást, s hallgatjuk a másik nyavalyáit. Mint most is:

- Marikám, tudom, hogy nem hiszi, de megint bent járt nálam a Pista, míg elvoltam...

- Ugyan, Juli néni, trottyos vénember az, majd pont azt lelsi, mikor nincs itthon! Van annak elég baja! Most épp mit nem talál?

- Volt a Nándinak egy úszónadrágja.

- Csak nem gondolja, hogy pont az a nyamvadt gatya kellett neki? Amúgy is... ki sem mozdul a lakásból. Majd pont az uszodába fog elugrani Pista bácsi!

- Védje csak! Mit számít, amit egy bolond vénasszony mond!

- Ugyan, Juli néni, csak egy kicsit erős a fantáziája! Biztos máshová tette azt a fecskét...

- És a mosógép?

- Mi van vele?

- Kicserélte!

- Minek?

- Az enyém jobb állapotban volt.

- S mégis hogy tette maga szerint? Tán kulcsa van a lakáshoz? Vagy megbütykölte a zárat? - kezdtem ugyan egy kicsit elveszíteni a türelmemet, de azért érdekelt az öregasszony logikája.

- Átmászott az erkélyen!

- Persze! A Hajduval a hátán. Először áthozta a saját gépét, utána visszamászott a magáéval. Hisz egy igazi akrobata!

- Tudtam, hogy nem fog hinni nekem!

- Igazán gondolkozhatna egy kicsit. A centrifugát nem cserélte ki?

- Látom, csak gúnyolódik. Már senkire sem számíthatok...

- Beszélt már vele ezekről?

- Persze. Mindent tagad. És Marikám, maga is neki hisz...

Bevallom, legutóbb még elnézően fogadtam Juli néni szel-
lemtörténeteit, férje, Nándi bácsi visszatéréseit a túlvilágról,
de utóbbi megjegyzését már nem tudom, nem is akarom meg-
cáfolni. Tényleg ártatlannak gondolom Pista bácsit. Legalábbis
az úszónadrág és a mosógép ügyében. (Azért néha tőle is el-
mennek otthonról...)

Nem fért bele...

Ma már tudunk felszabadultan, őszinte érdeklődéssel beszélgetni, mesélünk egymásnak arról, merre jártunk a közelmúltban, beszélünk magunkról, családunkról, vagy a munkánkról. Nem tartunk tisztos távolságot, ha összefutunk. Igaz, nem is keressük az alkalmat a találkozásra. Újra képesek vagyunk a régi hangokat megütni. Elnézőek vagyunk egymás iránt. Már Edit is tudja, hogy nem kellett volna sértődötten kimenekülnie kapcsolatunkból, működhetett volna továbbra is, nem kellett volna mosolyszünetet tartania.

Dani ugyanis egy időben nem fért bele a barátságunkba. Legalábbis Ditke szerint.

Edittel a természetjárás hozott össze. A vadvirágok barátaként hétvégenként egyre többször jártuk együtt a hegyeket, s közben együtt éltük át újra felnőtként a csúszkázás vagy a hóemberépítés gyermeki örömét. Sok mindenben benne voltunk. Nyitottak voltunk a zsványságokra, így színt vittünk túracsapatunk életébe. Be kell látnom, nem mindig korunkhoz méltóan viselkedtünk, hisz arról újra és újra megfélekedtünk. Szókimondó volt, ami a szívében, az a száján, néha talán elhamarkodottan is. Ez néha kellemetlenséget szült, de aki egy ideje ismerte már, az elnézte ezt neki, mert segítőkész, gyakorlatias és figyelmes volt. Mindenben lehetett rá számítani.

Hét közben is gondolt rám. Egy alkalommal még egy sütőtökhegedűt is készített nekem. Aztán megsétáltattuk a zsákjainkban. Mindketten szerettük a kreatív dolgokat. Bármilyen praktikusnak látott, rögtön rám is gondolt. Legyen az hadtáp, összecukható kis ülőke, esetleg gázzal működő kézmelegítő.

Kezdetben jól megvoltunk hármasban, de úgy látszik, Edit szívében Dani csak túratársként férhetett meg, és nem fogadta el, hogy kitüntetettebb helyet foglalhasson el köztünk. Mikor észrevette – egyébként jóval hamarabb, mint én –, hányadán is állnak a dolgok, próbálta Dani értésére adni ezt.

Erről persze csak jóval később szereztem tudomást. Dani ugyanis egy jó időre elaltatta Edit féltékenykedő gyanúját, próbált úgy viselkedni, hogy barátnőm megnyugodjon, így el is csitult aggodalma. Én utólag csak jót mosolyogtam az egészen.

Jó ideig ment ez így, de a Tátrában mindannyiunk számára egyértelművé vált, hogy ki mit érez. Lehetetlen volt nem észrevenni, lehetetlen volt tovább titkolni. És nem is akartuk. Edit ettől kezdve különködött, tünetőleg távol maradt, amennyire csak lehetett, és nem jött oda a társalgóba sem, lényegében kiközösítette magát. Direkt másfele ment, mint amerre a kiírt közös túrák tartottak.

A következő túranyaraláson – melyen egyébként Dani munkája miatt nem is vett részt – Edit átment egy másik szálásra, az ágy kényelmetlenségére és a derekára hivatkozott. Aztán hirtelen – anélkül, hogy bárkinek szólt volna – megszakítva a nyaralást, hazautazott. Ettől kezdve egyértelműen szünetelt barátságunk. Anélkül, hogy összevesztünk vagy legalább beszélgettünk volna róla. Kivonult belőle, anélkül, hogy döntéséről tájékoztatott, annak helyességéről meggyőződött volna.

Több mint egy évtized telt el. Dítkéből nemcsak nagymama lett azóta, de fel is nőtt az unokája. Már azon gondolkozik, melyik középiskolában tanuljon tovább. Lassan ugyan, de szinte magától – persze kellett hozzá a megfelelő időtávlat – változott a helyzet. Volt, mikor Edit udvariasan visszautasította a felé nyújtott sajtos perecet, mikor sorban mindenkit megkínáltam, s nem tudtam, nem is akartam kihagyni, hiszen nem haragudtam rá, csak nem értettem.

Bár elsősorban magunkban járjuk a természetet, az évszáró túrán részt szoktunk venni. Legutóbb ő is ott volt, puszkilodtunk is. Dani és Ditke is! Edit elsőként kóstolta meg az általam készített beigli, s másnak is dicsőően ajánlgatta. Figyelt arra, hogy mi is mindenképp megízleljük a svédgombáját. Ma már tudunk felszabadultan, őszinte érdeklődéssel beszélgetni. De annakidején Dani nem fért bele a barátságunkba. Legalábbis Ditke szerint.

Stefan

Stefan jól fésült, elegáns, kimért, de rendkívül udvarias és figyelmes férfiú volt. Ő volt az egyik házigazdánk, egy tekintélyes német cég ügyvezető igazgatója. Pár napos munkálato-gatás keretében Drezdában alkalmunk volt megismerni általa az echte német precizitást, s mikor nap mint nap felbukkant újabb és újabb makulátlan öltönyeiben, mindig az volt az érzésünk, hogy skatulyából húzták elő. Minden flottul ment, minden pillanatban a helyzet magaslatán állt, gondosan megszervezte a jól összeállított programok legapróbb részleteit is. Igen hatékonynak láttuk minden szavát, mozdulatát, intézkedését.

Az utolsó nap Stefan huzamos ideig semmiképp nem volt rávehető, hogy alkoholt fogyasszon a búcsúesten, pedig többen is próbálták koccintásra bírni. Jani volt a legkitartóbb, már mindannyiunknak kínos volt rámenőssége, intettük is, hogy hagyja már békén Stefánt, ha ennyire nem akar inni, tartsa tiszteletben elhatározását, attól még mindannyian jól érezhet-jük magukat, még a „renitens” Stefan is.

Kérésünk ellenére Jani nem adta fel az ostromot, s egyszer csak – talán épp Jani legnagyobb meglepődésére – Stefan még-is felhajtott egy kis italt. A legközelebbi kínáláskor már csak tessék-lássék ellenkezett. Egyre kedélyesebb és engedékenyebb lett, s egy idő után már ő maga töltött Janinak. Mikor úgy érezte, kissé meleg van a helyiségben, először csak meglá-zította nyakkendőjét, de később levette zakóját is. Miután meglátogatta a mellékhelyiséget, kissé csapzott „frizurával”, könyékig felgyúrt inggel, nyakkendő nélkül tért vissza.

– Jani! – kurjantotta Stefan, miközben felmutatta üres poharát, s Jánosunk készségesen újra megtöltötte, hiába figyelmeztettük, hogy vigyázzon, sok lesz... Stefanunk egyre felszabadultabbá vált, egyre jobban belejött az ivászatba, a felhőtlen mulatásba, olyannyira, hogy levetette cipőjét is, majd az asztalon termett, toppantott, kurjantott néhányat, dano-gatott, s valahogy még a zokniját is sikerült kilyuggatnia, mire sikerült lesegíteni az asztalról.

Ekkor még Jani is megértette, miért nem akart Stefan semmi áron se nekiállni az italozásnak, de kissé késő volt. Mivel az idő is későre járt, s házigazdánk tudta, hogy hosszú út áll előttünk másnap, szelíden rá lehetett beszélni, hogy függesszük fel a mulatságot, hisz mutatványa „igazán szép” befejezése volt a búcsúestnek...

Villamoson

Reklámokkal agyonragasztott, olykor furcsán tarka, néha meg valószerűtlen, Barbie-színvilágú jármű közeledik a síneken. Hiába, már tényleg semmi sem a régi! A sárga villamosok kora lassan lejár? Mekkora nagy élmény, ha olykor megjelenik egy nosztalgia járat, esetleg egy valódi szürke Muki villamos! (Ugyanis láttam már zöldre festettet is.)

Nem is olyan régen még egy forint – és sárga – volt a villamosjegy! Már a lila, folyamatosan dráguló vonaljegyek korszakát éljük. Aki „villanyosra ül”, az előbb-utóbb tapasztalni fog egyet s más...

1.

Katica nem egy szószátyár lányka. El van a maga kis világában. Nem szereti, ha valaki illetéktelenül beférkőzik intim szférájába. Nehezen vagy nem barátkozik például idegen, s főleg harsány nénikkel a villamoson, akik a nevére, korára lennének kíváncsiak, s azt hiszik, nagyon jól értenek a gyerekekhez. Szereti, ha természetes hangszílyal beszélnek hozzá, ha nem játsszák meg magukat, ha nem erőszakosak, nem tola-kodóak vele szemben...

Így mikor a hölgy a kislány zárkózott, számára érthetetlen hallgatását megelégteli, mivel azt sértésnek tartja, megjegyzi:

– Nem is tud ez a kislány beszélni! – a hirtelen tett megá-lapítást gúnyosan az apukának szánja.

– Buta néni! – jegyzi meg Katica, s talán még a fejét is meg-csóválja.

– Nos, hölgyem, tud a lányom beszélni?! – kommentálja a frappáns választ az édesapa.

A megszólított fülig pirul, torkán akad a szó, s nem erőlteti tovább a barátkozást...

2.

Egészen más jelenet tanúi lehetünk, mikor hisztizve, dühöngve felszáll Dórika a villamosra. Bár senkit nem ismer, mégis mindenkire szemrehányóan néz. Mindenki egyformán hibás. Oroszlánkönyvei ömlenek, üvöltve panaszkodik. Nem érteni pontosan, mi a baja. De nem lehet csak úgy napirendre térni fölötte, egyszerre többen is felugranak csodálkozó ijedséggel a helyükről, hogy a kis akarnok durcásan levághassa magát egy székre. Talán nem túl nagy baj, hogy a menetiránynak háttal van ez a bizonyos ülés...

Közben kiderül: mérgében az ajtónál ülő, könyvébe merülő negyven körüli hölgy karjába vágott a kislány felszálláskor. Lehet, hogy – egyelőre – az anyja helyett? Legszívesebben szülőanyjának szánta volna az ütést? Mikor könyvéből felnézve felocsúdik, értetlenségében pedig felháborodik a nő, összeakad a szeme a kislányéval. Annak anyja – ki nem köszönte meg az átadott helyet, igaz, nem is ő kapta, és szóba sem jöhetett, hogy lányát esetleg ölébe vegye, hisz láthatóan nem volt épp jó a kislánynál, s amúgy sem lett volna elég kényelmes így az utazás – épp hogy csak felületes, kedves hangszínű érdeklődéssel kérdezi meg Dórikától, hogy mit is tett. De persze alig hiszi, hogy bármi rosszat is csinálhatott, biztos, hogy a kényes hölgyben van a hiba. A kicsi helyett a körülményekhez képest igen visszafogottan a sértett felel, Dórika meg egyáltalán nem tagad, s bár nem is indokol, nem mentegetőzik, ezzel vége is az ügynek. Megkapta az anyuka a kért információt... Nincs bocsánatkérés, nincs ejnye, s nem látom, hogy legalább egy kicsit megcsóválná a fejét az asszonyka, esetleg megszeppenne a kis vétkes. Ez így természetes? Illetve... Nincs is ideje reagálni az anyának, ugyanis...

Egyáltalán nem csitul a zaj, az egész jármű nyugalma végképp oda! Mindezek után – figyelmen kívül hagyva az előzményeket, talán megbánás helyett – képes gumicukrot követelni Dórika, talán egyfajta jutalomként, hogy milyen rövid idő alatt, s milyen ügyesen megbolygatta az utasok lelki egyensúlyát.

Persze senki nem szól semmit, csak némán rökönyödik. Ilyenkor az sem nyújt elégtételt a szem - és főleg fültanúknak, hogy a kislány nem kapja meg a kért édességet. Sőt, annyira kifordult már a jelenet a normálisból, s rég nem az elfogadható síneken haladunk, hogy szinte jobb volna, ha Dórika anyja mégis engedne, így talán egy kis időre legalább nekünk, utasoknak nyugalomunk volna.

Néhány megálló alatt nem lehet úgysem kijavítani, ami ennyire elromlott, így kár lenne beleszólni kettejük dolgába - ami persze óhatatlanul egyre több ember közös ügye lesz néhány év múlva -, akkor legalább mi ne szenvedjünk többet. Jó is, hogy kibírtuk szó nélkül, mert két megálló múlva - persze ez szörnyű hosszúnak tűnik ilyenkor - ugyanakkora sírásivítás közepette leszállnak, s ha nem is azonnal, de lassacskán visszaáll lelki békénk. Akik összenéznek, azok nagyjából ugyanarra gondolnak... Én meg pluszban még arra a pár csepp hideg vízre is, amit rá kéne spriccelni Dórikára, hogy egy kicsit észhez térjen!

3.

Mennyivel másabb, mikor „Tündérem”, ki valóban megérdemli a becézést, érdeklődően csacsog, figyelmesen meghallgatja anyja válaszait, el is gondolkodik azokon, majd egy kicsit hosszabb szünet után egy gondterhelt kis sóhaj után csak úgy mellel, korántsem panaszosan, inkább csak tényként megjegyzi:

- Én már nagyon unom a banánt!
- Micsoda? - kérdi anyja meglepetten.
- Unom a banánt...

Anyja elneveti magát, ízlelgeti a kifejezést:

- Unod a banánt? De hisz mindjárt odaérünk, kicsim.
- Rendben.

S miután bólint, türelmesen nézelődik ki a villamos ablakán a kislány, hátha lát addig is valami érdekeset...

4.

Csattanást hallok, felfigyelek: eldőlt egy kis bicikli. Az anyuka mellén egy csöppség van, a másik gyermek is csöpp. A picurka kezét elereszti, az odabotladozik a bicajhoz, kész csoda, hogy nem esik el, hisz közben elég gyorsan megy a villamos. Felül a járgányra, s odakerekezik az anyjához. Kissé elítélően szemléljük mindezt, pláne, hogy biciklistül felborul a kicsi. De nem is sír! Mintha érezné, hogy mindez törvényszerű...

Fél kézzel kiszedi valahogy a váz és a kormány közül az anya a gyermeket, nem mérgelődik, úgy néz ki, igen gyakorlott az ilyesmiben. Uralja, megoldja a helyzetet. A cajgli szerencsére ott marad fekvé a villamos padlóján. Mindez egy hang nélkül, fegyelmezetten zajlik.

5.

Mi a feltűnő? Ami szokatlan! Néha egy-egy kedves jelenet szemtanúja lehetek! Mint amikor felszáll a villamosra egy várandós nő, s abban a pillanatban felugrik helyéről egy fiúcska, hogy gondolkodás nélkül átadja. Az asszonyka miközben megköszöni figyelmességét, mosolyogva megsimogatja a kisfiú arcát, s kéri, hogy üljön vissza nyugodtan, mert egy kicsit arrébb is van hely.

A fiú még jó ideig mosolyog, és szemben az anyja is.

6.

Persze furcsák ezek a kismamák néha. Felszáll egy, miközben igen elmélyült beszélgetést folytat mobilon. Észre sem veszi, hogy a velem szemben ülő kisfiú át akarja adni neki a helyét, mert annyira el van foglalva a telefonálással, hogy nem érzékel semmi mást. A fiú meglepődik, mikor a nő elmegy mellette, majd válaszra sem méltatva a gesztust – egy kicsit arrébb megállva – csak mondja és mondja a magáét. Az udvarias gyermek értetlenül visszaül. A jó szándék megvolt benne.

Néhány megálló és jó néhány perc múlva, mikor befejezi a társalgást, s elteszi mobilját a leendő anyuka, észbe kap, és pár pillanatig szemrehányóan nézi, hogy lehet az, hogy senki nem adja át neki a helyét. Én látom csodálkozó, duzzogó tekintetét, de a kisfiú háttal ül neki, így ő nem. Kíváncsi lennék, újra megpróbálkozna-e az udvariassággal... Viszont ebben a pillanatban a hölgy rádöbben: le kell szállnia, így nem is tudna leülni az éppen felszabaduló ülésre. Talán ha a baba meglesz, nem a telefon lesz a fontosabb...

Ha nem lennének ezek a kis jelenetek, talán nem is kívánczozna papírra a villamos. Bár... bosszantó mértékben megváltoztak utazási szokásaink... Az ütközőn való tujázástól az utazó kalauzokon át a gyermekeket még ölbe vevő anyukáktól az ülésen ugrándozó unokák mellett álldogáló nagymamáig, az összehúzódnó, a másíknak helyet szorító mozdulatoktól a gőgös, önzően kisajátító, terpeszkedő, a másikat kizáró testbeszédig nagyot fordult a világ. Mindehhez alkalmazkodik, aki tud. Ha valaki erre képtelen, akkor meg járjon gyalog vagy Bubival. (A buszon, trolin, metrón, HÉV-en ugyanis hasonló a helyzet.)

Mindenkinek tetszenek a terpesztett lábak, az előre csúsztatott fenekék, a görnyedt háta, kókadt nyakak? Zavar más is az, hogy ha valaki már ül, akkor csak oldalasan lehet a szemközti széken elhelyezkedni, ha csak nincs az utastársnak ott a csomagja? Hogy cserébe nem lehet az oldaltól ülőnél megállni, kapaszkodni? Úgy látom, nincs mindig türelmünk kérni, szólni, harcolni a logikus megoldásokért – melyek régen ösztönösen egyszerűen maguktól adódtak, még picinek, észrevétlenül megtanultuk őket szüleinktől és emberségesebb, empatikusabb utastársainktól –, így inkább beletörődünk, ha lehet, sodródunk, esetleg megküzdünk például az ajtóknál tömörülőkkel nap mint nap.

Vagy a villamosok ideje, vagy az enyém jár le hamarosan...

Az irodalom ihletésében

A két Mihály

- Jer közelebb, druszám! Igyunk meg együtt egy pohárka vörösbort!

- Ugyan már, drága Vitézem, hisz nem is egy időben élünk! Már hogy tudnánk beszélgetni, pláne koccintani? Biztos csak képzelődünk. Amúgy sem nagyon iszom a bort...

- Múlt időben szóljon, Mihály! Amúgy itt aztán már, a holtak világában, az irodalom birodalmában igazán minden lehetséges! Tudom ám, mennyire szeretett kend a szőlőt művelő, bort készítő emberek közt lenni! Épp elégszer emlegeti a szőlőt, a pincét, a bort, többször, mint bárki gondolná!

*Elzengett az őszi boros ének.
Megtöltött már hűse a pincének...*

- Ősz és tavasz közt... Igaz, nem tagadom, hisz szekszárdi volnék...

- Még szép!

*Hegyeid nemes borágát
Isméri a világ.*

- De hogy lehetséges az, hogy kend ismeri gondolataim, sőt, szó szerint képes idézni azokat?

- No de Mihály bátyám! Mi más értelmes foglalatossággal múlathatnám az időt, mint hogy a tisztelt költőtársak sorait izlelgetem a borocska mellé!?

- De hisz... Nem számít. Lehet, hogy rám is ilyesféle jövő vár? Olvastam, hallottam, kritizáltam eleget sokszor akaratom ellenére is életemben.

*... Tekints
vermembe, nap! Borom él és forr. Itt rakom
sorba hordóim, és gyógyul áhítatom.
Künn zengnek sarjadó, kakukszavas misék,
benn üdít eleven, kriptai frissesség...*

- Ez most más, Babits uram! Mutassa már be a kedvemért a vidámabbik felét is!

- No, Csokonai öcsém, igencsak sokat kíván tőlem! Valami ilyesféltre gondol?

*Fársáangi jó borral habzó butellia!
Mellytől a múzsákban gyúl a fántázia,
Te tölts bé engemet élő spiritussal...*

- Igazán megtisztelő, hogy a Dorottyából idéz, költőtárs!
- És ehhez mit szól?

*Ha szíhatok borocskát,
A gondjaim csucsúlnak.
Ki boldogabb halandó,
Mint aki nem sohajtoz?*

- *Ki boldogabb magamnál?* - teszi hozzá mosolyogva Csokonai. - De legyen Ön *A búkergető!* Mindig olyan szúrós, szigorú a nézése.

- Öön?

- Igen, eldiskuráltunk Széchenyivel is...

- Értem. Mondd csak, Vitéz fiam! Nem tegeződhetnénk az egyszerűség kedvéért? Én vagyok az öregebb...

- Ahogy óhajtod, Mihály bátyám!

- Elhíresültél ám azzal a csappal meg a pappal! Szólás lett belőled.

- Egy kicsit sajnálom azt a rengeteg elfolyt bort...

- Késő bánat, Vitézem! Ha már így esett, tényleg koccint-sunk inkább erre a találkozásra, s ha nem veszed rossz néven, kérdeznék néhány dolgot Rózáról, meg aztán a debreceni Nagyerdőben viselt dolgaidról...

Sok mindenre kíváncsi volt az idősebbik Mihály, eluralkodott rajta a szakmai ártalom, s vége nem lett kérdéseinek. A bor feloldotta szorongásait, furcsa, idegen érzéseit, az ifjabb Mihálynak pedig még jobban megoldotta a nyelvét.

A parkban

Már esteledett, mikor sétám során egy furcsa beszélgetés fül-tanúja lettem akaratlanul is. Egy bizarr, szmokingos úr váratlanul izgatottan megfogta ugyancsak előkelően öltözött sétapartnere vállát.

- Nézze csak! Ott egy Mont Blanc-ember!

- ?

- Hát nem látja? Arra! Egy örökké társtalan, boldogtalan figura...

Ahogy én is önkéntelenül odanéztem, csak egy magamfajta alakot láttam, pont mintha alakmásom lépdelt volna arra, s tulajdonképpen akár rám is mutathatott volna ez a szúrós szemű, a saját meggyőződése szerint bizonyára vesékbe látó ember.

- Ja... Igen! De hát nem azok vagyunk mindannyian? - kérdezte helyettem is a másik.

- Hát persze, hogy nem! Itt vagyunk például mi. Feleségünk volt, gyermekeink vannak. Egyikünk pályája sem volt egyenes, s ugyan megvan a mi életátkunk is, mint mindenkinek, de útjainkat semmiképp sem hasonlíthatjuk a *Csillagvilágok fénylő táborán át* a végtelenséggel versenyt rohanó üstököséhez!

- Valóban nem... Pedig szeretem, ha a csillagok versenyt kacérkodnak körülöttem, de legalábbis fölöttem!

- No igen. Gondolhattam volna, hogy ilyesmit válaszol majd! Igazi álmodozó! Tán még ezeket a fákat, sőt, az erdőt is kedveli!?

- Természetesen... Vágyott menedékem!

- Egy megkésett romantikus. Menthetetlen!

Ha alkalmam lett volna beszélgetni a megszólítottal, s nemcsak amolyan passzív résztvevője vagyok a szokatlan társalgásnak, tán az is kiderült volna, hogy hozzá is hasonlítok valamelyest, nemcsak a rámutatottira, hisz valószínű, hogy ő is szívesebben éldegélne egy *Félreeső völgy ölében*, megbújva, védelmet élvezve, s nem háborgatottan az ilyen tolakodó fráterektől, akik oly könnyen ítélik meg ránézésre, s azt hiszik, hogy mindentudók... Vajon milyen viszonyban vannak ezek ketten? Mi indíthatta őket a közös sétára? De tévedhetetlen lélekelemzőnk már folytatta is:

- No de ilyet... A tavat simogatja!
  - Tán emlékeiben halászik. Lehet, hogy téved! Mégis volt valaha társa. Még az is előfordulhat, hogy megízlelte a boldogságot!
  - Annál rosszabb! Az elvesztett Éden fájdalma tartja fogva.
  - Hoppá! Akkor viszont nem is igazi Mont Blanc-i figura!
- Az el nem nyert...*
- Istenem! Nem kell annyira szó szerint venni mindent!
  - Rendben. És mi újság a szenvedélymentességgel?
  - ?
  - Hol van még a felkelő nap?
  - Micsoda zagyvaság! Azt hittem, magával lehet értelmesen beszélni. De úgy látszik...
  - Nem látja, milyen sokat jelent ennek az embernek az a maroknyi víz?
  - Nos... Igaza van. Lehet, hogy épp *A nádas tavon* ringatózik egy csónakban, s átéli egyetlen pillanatban az örökkévalóságot, a múltat, a jelent és a jövőt, miközben összemosódnak a tűnő boldogságot idéző benyomásai. Hihetetlen! Tudja mit? Nem gondoltam volna, de valahogy kedvem szottyant egyet csónakázni!
  - Na látja! Mégse olyan faragatlan, érzéketlen fráter, mint amilyennek tartják.
  - Nézze... Merő udvariasságból engedtem hívásának...
  - Nem kertelek. Megmenekítettem a násznépet egy időre kellemetlen társaságától!
  - Szóval így állunk! Részvétem.
  - Ugyan, kérem. Nem is olyan veszélyes!
  - ?
  - Úgy látszik, mégis jó ötlet volt, hogy járjunk egyet. Szinte eggyé vált ezzel a figurával, egy kicsit még velem is, s megkockáztatom: ezzel az éjszakával. Akár maga is lehetne immár a kipécézett magányos alak! Ha nem tudnám, hogy Ön Tina apja, el sem hinném, hogy valaha is bárkit szeretett...
  - No, ebből azért még ne vonjon le túl messzire menő következtetéseket! Ne aggódjon! Martina tiszta anyja! Viszont kész szerencse, hogy amint látom, Karcsi magára ütött, így még az is lehet, hogy boldoggá tudja majd tenni a lányomat...

- Tudja, mit? Majd meglátjuk, ha még megleszünk *Húsz év múlva*.

Elnézve a furcsa párost csak remélni tudtam, hogy utódaik jobban összeillenek, mint ők maguk. Hogy Karcsi azt látja Tinában, aki valójában, s nemcsak egy ábrándot vesz feleségül. Hogy a lány nem nagyratörő, nem becsvágyó, nem lenéző. S hogy nem hajlamos például a köszvényre.

Az Előhegy varázsa

Amikor egy hajókázás során megláttuk Mihállyal Esztergomot, ezt az olaszos városkát, a magyar Firenzét, azonnal megdobbant a szívünk. Éreztük, hogy itt a helyünk, s hogy muszáj itt telket vennünk. Mikor Mihályom az egyik Dantefordításáért egy nagyobb összeget kapott, amit a tőzsdén egy barátunk segítségével meg is forgattunk, s így még több pénzre tettünk szert, közelebb kerültünk álmunk beteljesedéséhez. Meg aztán szerencsénk is volt... Így végre a miénk lehetett egy viharvert házikó fent az Előhegyen egy 270 négyszögöles telken, hála Toldezsán Istvánnénak, ugyanis tőle vásároltuk a földszintes présházat. Ez 1924-ben volt. Aztán még egy darabka földet vettünk a telekhez a szomszédától. A szoba-konyhás házikót meg évről évre bővítettük, újabb helyiségeket toldottunk-foldottunk hozzá. Ezért idézte Mihály többször is Arany Jánost: *„Nem is úgy épült, hogy századokig álljon, csak múló tanjául, mint a fecskefészek.”* De így vált igazán a mienkké!

Hogy poros, egérszagú szalmazsákokkal kellett az elején megbékélnünk? Hogy egy házilag sötétbarnára festett sámlival kellett beérnünk? Vagy csak egy kopott, zöld kredenc jutott? Ugyan! Igaz, mindent át kellett alakítani, s új berendezésre volt szükség, de izgalmas változatosságot jelentett ez az elfoglaltság, pláne, hogy olyan jól kiterveltem mindent. Akár a vidám, pöttyös függönyöket, vagy azt, hogy az ajtók fölé a középkor stílusában feliratokat, idézeteket festek. Terveimet aztán meg is valósítottam. Einczinger Ferenc esztergomi festőművész segített. Ugyan Mihály is megpróbált, de hamar kiderült, hogy az írott betűknek sokkal nagyobb mestere, mint a festetteknek...

Igen, beismerem, nagyon nehéz volt a teli kosarakat felcipelni a házhoz, de megérte a fáradság! Hisz olyan jó volt távol kerülni Budapest zajától, megszabadulva a nagy házak közé szorult pokolbéli, kénköves levegőtleniségtől! Éreztem, tudtam, hogy boldog órák, napok várnak itt ránk, de egy-egy nagyobb esőzés után mindig tartani kellett attól, hogy bedől a ház fala.

Misut a szekszárdi dombokra emlékeztette az Előhegy környéke. Mennyire kedvelte gyermekkorának színterét, s egykori otthona milyen mélyen beleivódott szemébe, lelkébe! Nagyon szerette a gyermek, majd a vissza-visszatérő felnőtt a szőlőhegyről való kilátást! Éppen ezért furcsálltam, mikor először beszéltünk arról, hogy Mihályt nyomasztják például a fogarasi havasok... Hiszen a magas hegyeket szemlélve még inkább átélhette volna a szabadságot, határtalanságot... Mindenesetre mindketten elragadtatással néztünk innen a Duna kétfelé szakadt ezüstös pántlikájára, a kéklően párás hegyekre, s át Csehszlovákiára. A verandáról messzelátóval szoktuk nézegetni a színes foltnak tűnő részleteket. S mindig magához vonzotta tekintetünket a szemközti épület, melyet Mihály így érzékelt este-fele:

*„Bazilika gömbje
keresztjét zord ökölbe
szorítva emeli.
Zordan nyújtja a Béke
jelét a baljós égbe,
mely vérrel hullt teli.”*

Einczinger Ferinél láttuk, hogy a bejárat mellé minden vendég odafirkantja a nevét a falra. Elhatároztam, hogy én is rendszeresítek egy ilyen falat a teraszunkon. Azt is kieszeltem, hogy a jó barátok és a fontos emberek autogramjait fekete tojástemperával utánahúszom majd az örökkévalóság számára, a kevésbé fontosakat viszont hagyom leperegni.

Biztos vagyok benne, hogy a hely varázsát a megvalósult autogramfal még jobban fokozta. A sok híresség között mindig megakad valahogy a szemem Tóth Pádi aláírásán. Talán mert mikor Mihály betegeskedett, rá gondolt, a haldoklóra, akinek alig maradt valami a tüdejéből. S akinek a temetésén elsírta magát. Pedig milyen derűs órákat töltöttünk együtt ezen a teraszon!

Bár a verandán a zivatar előtti szúrós, fülledt melegben gyakran zavarták meg nyugalunkat a legyek, mindig kézre állt a légycsapó. Ez is hozzátartozott a hegy varázsához, ittlétünk gyönyörűségéhez. Ennek kapcsán is jól megragadta a hangulatot férjem:

*„Olvadni próbálsz: halk, potom
fátyolszárny csikland orrodon;
majd hirtelen fülön kotor
egy rebbenő kis légsodor.*

*Ezerszer hessented tovább:
ezerszer visszaszáll reád,
mint kinos emlék, pici vád,
mely nyugtot egy percig se hágy.”*

S hogy szerettem itt a kávé illatát belélegezni, miközben dohányt sodortam a dózniból a cigarettapapírba!

Hogy könnyebb legyen itteni életünk, a kis Csemniczky lány hordta nekünk fel a vizet egy kis zsebpénzért. És rengeteg köszönhetünk Mariskának, aki kényelmesebbé tette itt tartózkodásunkat. Megörökítette őt Misu a piros szatyrával, kék, széles fodrú, könnyű szoknyácskájával, ahogy teraszról teraszra száll, s hozza-viszi a hírt, a postát.

Az Előhegy áldás volt számunkra, bizton állítom, hogy meghosszabbította Mihály életét! Mikor már nagyon beteg volt, az árnyas, üvegezett verandára húztuk ki az ágát, hogy ráláthasson a megszokott, szeretett tájra. Mindig is meneküléseink színtere volt ez a kis földdarab. És Ildikó még jobban bearanyozta ittlétünket, még több életet hozott a házba, a kertbe. Mihály nagyon jól ismerte a gyermeki lelket, a kislány rajongott érte, így nyugodt szívvel kijelenthetem, anélkül, hogy megbántanám emléké: jobb apa volt, mint férj. Nagyon vágyott gyermekre. Eredetileg egy értelmes kisfiúra. Egy Kismihályra. Hisz nagyapját is, apját is így hívták. Igaz, cse-csemősírásra már nem áhítozott annyira. Kicsit másképp alakultak a dolgok, de olyan szépen, szerencsésen elrendeződött minden! Mikor Irma teherbe esett Pubitól, elhatároztam, hogy gyermeke az én ajándékom lesz Mihálynak.

Ildikó varázslatos lénye aztán igazi, könnyed vidámságot hozott hajlékunkba, s most is meglevenedik előttem férjem szavaira a szívemben őrzött hangulatkép:

*„mig kislányunk hintáz lenn a kertben:
eltűnik az egyik másodpercben,
majd fölbukkan újra, mintha szállna,
karjait mint szárnyakat kitárva.”*

Hogy szerettük ezt a kerti hintát! Egy alkalommal beleültem Misut, én meg mögé álltam Potyóval a nyakamban. Kristóf Irént kértem meg, hogy örökítsen meg minket, süsse el a masinát. Oly felhőtlen boldogságot sugároz az ekkor készült képünk! Egy igazi család benyomását kelti. Mennyire szerencsésnek éreztem magam, hogy Csibém annyira hasonlít rám! S a hasonlóság még inkább egyértelmű lett, mikor fiúsra nyíratkoztam. Bár... Mihály jobb szeretett fürtös hajammal, mint a lenyalt eton-frizurámmal. Vajon hogy alakult volna későbbi viszonyunk Ildikóval, ha nem jön rá, hogy csak örökbe fogadtuk?

Az én Tündérmé néha kivert minket az ágyból, jóval hamarabb, mint szerettük volna. Nagy igazság, hogy nemcsak öröm, de bizony fáradság is egy gyermek! Hányszor nem akart lefeküdni, s főleg aludni Potyó, hányszor érezte úgy, és szinte sírva panaszkolta, hogy nem játszott eleget aznap...

Mihályom a rádió öröme helyett sokszor szívesebben hallgatta a tücsök ciripelését a tornácon, miközben kezemet szorította. Különbözőek voltunk, s ilyenkor, mikor elmélázott, néha bizony nehezen ültem meg mellette. Inkább elmentem megnézni, nem kell-e betakarni Ildikót.

Az utolsó időkben előfordult, hogy fárasztóvá vált számomra az ápolónői és anyai feladatok sokasága, így jó volt, hogy sereglettek hozzánk a vendégek egy kis változatosságot hozva előhegyi életünkbe, de bizony volt, hogy Hoffmann Edittel megszöktünk innen néhány napra a Vaskapu menedékházba...

Az az igazság, hogy költő akartam lenni. Ezért kerestem fel eredetileg Mihályt, s ezért fogadtam el váratlan, meglepő ajánlatát. De saját verseimet csak vérszegény zöngeményeknek éreztem Misu írásai mellett. Tulajdonképpen lemondtam a költőségről.

Aztán anya akartam lenni. Sokáig sikerült is jó anyaként és feleségként helytállni, szolgálni. Irigyelt és csodált nagy nő lehettem. El sem tudom képzelni, mit érezhetett a hoppon maradt Csinszka, mindenesetre igyekeztem kiérdemelni Mihálytól kapott nevemet. A Karácsonyi Madonnát már Török Sophie-nak címezte, s Franciként írta alá. De egyre ritkábban fogtam pennát, hisz annyi asszonyi dolog elszólított az írás mellől... És Misu igazán megérdemelt egy jó feleséget! Különleges, zseniális ember volt, éreztem, hogy védeni, óvni, szolgálni kell. Az is igaz, hogy sokszor fájt, hogy csak Babits feleségeként tartanak számon. Azt gondoltam, hogy a magam jogán is lehetek valaki!

A munka, az írás gyakran elvette tőlem a férjem... Vagy hatvan műve született az Előhegy ihletésében. És itt szerkesztették Gellért Oszkárral a Nyugat több számát is. De később kegyetlenebb elrablói voltak Mihályomnak, a csúf és hosszú betegség, majd a Halál. Együtt néztük tehetetlenül, hogy gurulnak el napjaink. S egyszerre mormoltuk:

*„Jön a favágó már hallom a léptét
ütemre s mint a gyilkos szívverése
konokabb egyre – mit tudom a hangról,
messze-e még vagy mikor ér idáig?”*

Itt, Esztergomban, az Előhegyen, a betegágyán írta a Jónás könyvét is. Nagyon fura volt, hogy a halál torkában még nevetgélni is tudott rajta... Viszont nem is olyan megdöbbentő ez, ha arra gondolok, hogy annak idején viszont képes volt Velencében, a szerelem, az élet városában is az elmúlásra asz-szociálni! Mindkettő kissé furcsa ellentmondás...

Utoljára 1941 áprilisában érkezett Mihály ide, az általa annyira szeretett „szent és gyámolatlan városba”. Épp azon a napon, mikor elindultak a magyar csapatok Jugoszlávia ellen, s ezzel elkezdődtek a fővárosban a légiriadók, bombázások. Az Előhegyen álló nyári lakhely egyfajta nyugalmat jelentett számunkra még ebben a nyugtalanító helyzetben is.

Ekkor Mihály már három éve túl volt az életmentő gégeműtéten, kétszer is elvesztette hangját, és csak a beszélgető füzetei, a papírcsíkokra írott közlései révén tartott kapcsolatot velünk. Fél esztendeje gyomorszondán át táplálkozott, így még inkább vágyott a békére, a magányra, amelyet a nyüzsgő főváros nem biztosíthatott neki.

Mit szenvedett szegény! Hányszor vergődött éjjelente! Hányszor ébredtem arra, hogy csak forgolódik, képtelen aludni! Az állandósult emésztési zavarok, a gyakori gyengeségek, az ízületi fájdalmak... Aztán hol az epéje, hol a veséje kínozza. Ideges szívdobogások, szorongások uralkodtak bensőjében. Aztán meg az a ziháló légzés, a köhögési rohamok! Az előhegyi levegő mindenképp jót tett neki, de a halállal szemben sajnos kevésnek bizonyult. De nemcsak a hegynek volt bűvereje. Mihály nélkül már semmi nem a régi! Ő is hozzátartozott az előhegyi varázshoz, harmóniához, legyen az a természeti környezet vagy a családi idill. Mindenesetre egy biztos: csaknem két évtizedig erőteljes és működőképes volt ez a delejes, misztikus hatóerő, aztán valahogy megsérült a mágneses tér.

A tájkép most is elbűvölő, fogva tart, megigéz. Engem is, sőt, bárkit. A Bazilika is ott áll még a helyén, s ugyanúgy magára vonzza az ember figyelmét, mint egykor. Egyértelműen most is uralja a tájat, irányítja a tekintetet. Persze maradt itt valami Mihály szellemiségéből, megélt érzéseiből, elsuhanó vagy papírra vetett gondolataiból. Nem vészett, nem veszhett el, nem semmisülhetett meg. De valahogy már – számomra legalábbis – nem úgy hat, nem teljes. Szívemhez nőtt ez a félig vályog, félig téglaház, de nem töltöm többé itt a nyarakat most már én sem. Úgy akarom őrizni emlékeimben ezt a helyet, mint amikor a legboldogabbak voltunk itt, egészségesek, gondtalanok, váraozók és vágyakozók. S úgy dédelgetem Mihály emlékét a szívemben, mint aki bármikor feltűnhet a verandán vagy a diófa alatt, akkor is, ha én már nem leszek, sőt, ha már a világ is elpusztul. Fennmarad lelkiisége, szellemisége örökre, holt, mégis elevenen élő poéta, próféta ő a hegyen. Eppen úgy, mint amilyennek saját magát látta felbukkanni egykor egy látomásában:

*„Elsüllyedt a világ és nem maradt élve más:
dombon ül s fejet csóvál a mord Jeremiás.”*

Babits látogatója

Régóta kínlódott már, de nemigen panaszkodott. Gyakran kínozták álmaiban gyötrő gondolatok, melyek néha konkrét alakot is öltöttek. Most is nyugtalanul vívódott, forgolódott, s egy darabig nem tudta eldönteni, hogy csak képzelete játszik-e vele, vagy valóban szólítják:

- Mihály, ébredj! Jöttem, hogy segítsék rajtad!

- De hát ki vagy te? - kérdezte rekedt, fátyolos, bizonytalan hangon a megszólított.

- Hát nem ismersz meg?

- Várj csak, hadd gondolkodjak! Olyan ismerős vagy! - miközben próbált rájönni látogatója kilétére, nehéz légzése egyre jobban betöltötte a szobát. Tanácstalanul kutakodott emlékeiben. Ezt látva felébresztője halkán kántálva kisegítette:

- ...közbenjárására őrizzen meg téged Isten a torokbajtól és minden más betegségtől. Az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében. Ámen.

- Ó, hát persze! Szent Balázs! Sebasta püspöke! Háladatlanul elfelejtettelek...

Ekkorra már élesen kirajzolódott az a februári nap, a két fehér gyertya emlékeiben, melyeket keresztbe tett a pap az ő kis gyenge gyermeki nyakán, hogy a vértanúra hivatkozva elűzze a bajt.

- Most is úgy nézel, mint akkor, *a gyertyák közül, mint két ág közt kinéző ijedt őzike...*

- Pislogva csüggttem az öreg papon, ki Hozzád imádkozott.

- Diákul dünnyögött. Mit értettél az egészről ott, annak idején? S vajon mit értesz, mit érzel most, hogy félszáz évet megéltél?

- *Óh ne bánd csúf gondatlanságom, védj ma is...* Olyan jó, hogy itt vagy velem! Eleresztetted kezem, de újra kinyújtottad felém! Köszönöm! Megmosolyoghatsz, de...

- *Orvosok kése fenyeget... Örökös lihegésben élsz!*

- *Igen, orv betegség öldös íme engemet /és fojtogatja torkomat, /gégém szűkül, levegőm egyre fogy, tüdőm /zihál, s mint aki hegyre hág, /mind nehezebben kúszva, vagy terhet cipel, /kifűlva, akként élek én!*

- Tudom, milyen érzés! És jól ismerem *a penge élet, vér ízét, /a megfeszített percekét, /a szakadt légcső görcseit, s a fulladás /csatáját és rémületét!* Melletted leszek! Adjon erőt az én szenvedésem, fel fogsz épülni bajodból!

Bár már ekkor szembesült Babits Mihály betegsége és látogatója révén a halállal, de egy időre valóban kigyógyult bajából, s a gégemetszés után lassan visszanyerte még a beszédképességét is.

Mindig nagy megbecsüléssel, hálával gondolt Balázs vértanúra, s többé nem feledkezett el róla egy kis időre sem. Ha valakinek a torkán megakadt a falat, rögtön ráolvasta:

- Balázs vértanú és Krisztus szolgálja mondja: Vagy le, vagy föl!

Megelégedéssel hallotta, hogy még mindig van, ahol gyertyát áldoznak a püspök tiszteletére, sőt, még vízszentelésről is tudomása volt. De bánatosan, tehetetlenül szemlélte, hogy vész ki a balázsolás, s nem tudta megjósolni, mikor bukkan fel az utolsó jelmezes, csákót, süveget öltő, diákokat toborzó, adományokat szedő gyerekek, s erőtlenül intett Balázsnak, mikor még egyszer megjelent ágyánál. De Balázs most már nem bízta semmivel, csak gyengéden magához ölelte őt.

Bolondgombaként

(József Attila után, de nem szabadon...)

Determinált a sorsod, így helyzeted is, végzeted pedig elkerülhetetlen. Nem futhatsz küldetésed elől. Nem ám! Kiszemeltek téged is, mint bármelyikünket. Hogy mire? Azt csak később tudod meg! (Esetleg a Hét Toronyban.) Úgy tűnik, mikor álszent módon, gyöngéden útnak indítottak, elengeded magad, kinyújtózva felszabadultál, megkönnyebbülve felgyorsultál, majd messze tovaszárguldottál kijelölt célodon, s azt hiszed, ügyesen megváltoztattad érkezésed helyét a jónak hitt szelekre támaszkodva. (Melyek később forgószelekké változva sodortak volna tovább, de akkor már ott akartál maradni, hadakoztál ellenük...)

Látszólag véletlenszerűen – pillanatnyi, gyengén érvényesülő akaratomat is figyelembe véve – ért földet spórád, valamelyest a váratlanul felkínálkozó lehetőségek fényében kiválasztva a helyed, s azt hiszed, te alakítottad az utad. Úgy hiszed, te is beszéltél életed alakulásába... Naiv vagy! Amit hittél, mind átértékeled menet közben, de legkésőbb az utolsó órákban.

Ott, ahol leszálltál a földre, ott, ahova tulajdonképpen rendelték, vegetálsz, növekedsz, szaporodsz, mint fa tövében a bolondgomba... (Gondolkodj! Kinek, s meddig van Rád gondja?) Lázasan izzol, dühöd véresen fortyog, felszínre törnek szűzi vágyaid. Kitüremkednek hibáid. Haragod gyakran fellobban, s bár nemesebbé tesz indulatod, mégsem szelídülsz. Hiába lenne fodros a gallérod, mandzsettád, lelki előkelőséget nem vásárolhatsz a piacon. Bevizsgálhatnak, mérgezőnek, veszélyesnek minősíthetnek, felapríthatnak, el is taposhatnak...

Nevethetsz, kiabálhatsz, örülten táncolhatsz a réten – delíriumodban kiszabadulva a fa árnyékából – felemészthetve saját magad, bolondot játszva, s ez még mindig jobb, mintha bolondot játszanának veled...

Fényképeidet nézegetve

Kezemben a házasságkötésünkör készült kép. Mindketten komor derűvel nézünk a jövőbe. S mégis mindkettőnk szemében ott van a szomorkás fájdalom is. Csinszka hiába reménykedett abban, hogy Babits Mihálynéként élheti tovább életét... Nekem megadatott az első költőfeleség rangja. Ő talán mindent elrontott a ravaszságával. Azt a házasságokról szóló hírt igazán nem kellett volna elhintenie! Kissé elvetette a sulykot. Téged nem lehet ilyen eszközökkel kényszeríteni semmire.

Igaz, én sem véletlenül találkoztam össze veled... S nem gondolkodtam sokáig a Centrál kávéházban váratlanul jött ajánlatodon, amit a Nyugat-asztal éber felügyelete mellett tettél. Nem foglalkoztam azzal, miféle egyezés lehetett a tanítvány és a mester között. Még mindig nem tudom eldönteni, hogy viszonyuljak ezek után Lócihoz. Mégiscsak a menyasszonya voltam! Szerettelek. Bárki bármit is hisz, nemcsak az előretörést, a lehetőséget láttam benned, igazán szerettelek. Persze nehéz elválasztani a szerelmet és a rajongást.

Nem álltál ugyan Ady Endre helyére, mégis, mintha részben beteljesült volna a Csinszka-epizód miatt Ady átká. Ha nem is az ínyedre, de a gégédre méreg hullt, s leltél ugyan egy másik aszszonyt, itt vagyok, de őszintén... nemigen tudtál kedvedre ölelni...

Az Adyval készült közös kép 1917 júliusából. Ekkor még nem ismertelek. Tudom, Ady ötlete volt a fénykép elkészítése, ő hívott téged Székely Aladárhoz. Mintha tökéletesen tudatában lett volna mindkettőtök jelentőségének. Ha hallottad volna, hogy dicsérte Lóci a költészetedet! Azt mondta, verseid nagyobb hatással lesznek a magyar irodalomra, mint Ady lírája. Talán ezért is képes lettem volna beköltözni mellé, hogy a közeledben lehessenek!

Erőt, elszántságot, hitet közvetítetek mindketten. A te szemed hátrébb ül, mélyebbről, megfontoltabban mutatja erkölcsiségedet. Adyé előreugróbb, kihívóbb, azonnalibb döntést sugárzó és gyors választ, megoldást, reakciót sürgető. Szája, ajka teltebb, dacosabb, a te szádát viszont szigorú bajuszod takarja nagyban.

Ady atyásan mögötted áll. Mintha rábólintana utadra.

Itt meg a Bánffytól bérelt Reviczky utcai lakásban! Jó kis környék volt. A már meghervadt grófnék a ház előtt sétáltatták öreg ölebeiket. Régi, egyszerű bútorok, ómódi festmények uralták otthonod, otthonunk. Nem véletlen, hogy odúnak nevezted lakod...

De én megváltoztattam a szobák levegőjét. Dohányszag helyett az én parfümöm illata lengedezett a lakásban. Próbáltam barátokat is szelídíteni a házhoz, mert nem szerettem látni, ahogy a szerkesztőségi munkától, a regényírás fáradalmaitól letaglózva csak ülsz a sötét esteiken, fogod a fejed és jajongsz... Mindig is túl sokat vállaltál, s gyakran kimerültél. Hányszor akartam melléd bújni, de csak fáradtan nyögdécseltél, majd nyugtalan álomba merültél!

Itt könyveid előtt állsz, melyekhez nem nyúlhattam hozzá egyedül soha... Főleg miattuk rettegtél a költözéstől. A költözés réme csaknem jobban aggasztott, mint a Baumgarten-díjak odaítélésének nyújta, vagy a sok megírnivaló, esetleg Ildikó jövője, vagy a rossz felé haladó világ.

Dömös, Gizellatelep. Mertán plébánostól béreltünk itt szobát, s lejártunk a strandra. Még eveztélt is egy kicsit fürdőruhára vetkezetten. Zilált, borzas a hajad, s oly emberien töri meg orrod és homlokod a napfényt! Csálén áll az evező kezedben, de elszánt az izmod. Csak ritkán és kevesen láthattunk így...

S a másik itt készült fénykép. Tanúság arra, hogy még itt is dolgoztál. Kora reggel levitted a papkertbe táskairógépedet, a szilvafák alá, s ledőltél a magas fűbe. Pár pillanat múlva már kalimpáltál is a billentyűkön.

Esztergom, Előhegy. Öledben Ádáz, a kedves kis foxterrier, fekete kis fülecskéivel. De ki is érdemelte nevét, amit te aggasztottál rá, mert sokat rendetlenkedett, kitartóan tépte például a szőnyeg szélét. Mégis mindig milyen lelkes rajongással nézett fel rád! Én inkább csak az ellátója voltam... Az én ölemben pedig Ildikó, be nem teljesülhető szerelmünk leszakasztott gyümölcse!

Felolvasol a rádióban. Szinte megszólal a kép. Most is tisztán érzem nehézlégzésed. Hogy Ildikó milyen büszkén hallgattott mindig! Örülök, hogy eleget tettek kérésemnek, s hogy megörökítették hangjaid, melyek átvilágított tüdőkről, kiselejtezett röntgenfelvételekről, sérülékeny lemezekről szólnak Makai István elektromérnök jóvoltából.

Szerettem éneklő, kántáló hangod, szörnyű volt, mikor elveszítetted. Rettenetesen megviselt a műtét, a hercehurca. Olyan boldog voltam, mikor visszanyerted a beszélőképességedet, bár rekedt, fátyolos, fémes volt a hangod, de megszólaltál! Aztán minden kezdődött újra. Nem tudtál nyelni, beszélni, visszatért az a fránya daganat!

Halálos ágyadon készült rólad ez a fénykép. Ugyanazt látom, mint Radnóti. Csak csont és bőr és fájdalom vagy. És te még ekkor is politizálsz. Nem a magad baja, hanem a világ sorsa aggaszt. És mindezek ellenére még ekkor is képes vagy tréfálkozni. Előttem van, ahogy még betegágyadon is segítesz Ildikónak, ki bukásra áll latinból. S szinte látom Ildikót, ahogy segítőkészén sürgőldök ágyad körül.

Mit tud belőled megőrizni egy fénykép? Ki hallja ki a képből, hogy tudsz sírni egy szép versen? Ki látja bele vonásaidba ilyenkor eltorzuló arcod? Talán érzékeny, magányos lelkedből megérez valamennyit a szemlélőd. De nem lát a szívedbe, s nem tudhatja, milyen nehéz kenyérnek tartod a költőséget!

Nem érzékeli, milyen hangtalanul, elhúzott szájjal tudsz nevetni, akár a saját szójátékaidon is. Nem tudja, milyen az, mikor könnybe borul a szemed, amikor közlöm veled Csinszka halálhírét.

Nem érzi bajuszod szivar - vagy borszagát, nem érintheti csontos ujjaid.

És nem veszi észre a hajadban azt a kicsinyke tar foltot, s ha mégis meglátná, nem tudná az okát. Mert nem tudja, hogy akartad megpödörni Dzsón kutya bajuszát öt éves korodban, s hogy az válaszul hogy kapott bele kicsiny kis kobakodba.

Nem látja, nem érzi, hogy perzseli lelkedet a világ, nem tudja félelmeid, vágyaid, melyeket még velem is csak ritkán osztottál meg, s melyeket inkább a munkába öltél.

S mennyi minden van még a szívemben, emlékeimben, érzékszerveimben, amit nem közvetíthet egyetlenegy fénykép sem!

Francois

Ahogy járok-kelek a birtokon, látom ám, hogy Estella dühösen csapkodja a teraszra szellőzni kitett párnákat.

- Mi a baj, Stella?

- Á, ezek a férfiak...

- Francois tett vagy mondott valamit?

- Bár tett volna! Ahhoz is mafla!

- De hisz Artois grófjáról beszélsz!

- Gróf ide vagy oda, hogy valami nem stimmel nála, az biztos!

- De mégiscsak az urad! Mellesleg a fiam!

- Nos, ha akarod tudni, de ha nem, akkor is elmondom végre: a fiacskád nem jó semmire! A lovakkal beszélget helyettem, őket simogatja, azokat becézi. Azt sem tudja, hogy nézek ki a ruhám alatt! Talán nem is akar örököst...

- Stellácska, hogy mondatsz ilyet?

- Ami igaz, az igaz. Elvagyok én éjszaka nélküle, számolgassa csak a csillagait, de legalább nappal csinálnánk valami hasznosat együtt! Termeszthetnénk komlót, gyárthatnánk sört... Elnevezhetnénk Stellának! Babaneven úgysem kell gondolkodnunk. Stella Artois...

- Ez az ötlet, ez a márkanév már foglalt...

- Jaj! Csak példa volt! Egyébként lehet, hogy Francois nem is tudja, ki vagyok, vagy egyszerűen elfelejtette, hogy elvett feleségül...

- Hát, se vele, se veled nem könnyű!

Mit tehetnék? Fejcsóválva továbbmegyek. Merre lehet Francois? Megpróbálok beszélni a fejével. Ha nem is szívesen ismerem el, de valami igazsága azért van Estellának, és lassan csak jó volna egy unoka is!

Harbach – Pilinszky szemével

Csillagok gyúltak fent a magasban, s közömbösen hunyorgtak le kozmikus magasságukból a földiekre, értetlenül meredve lehetetlen és embertelen tevékenységükre, amit már jó ideje nem is akartak megérteni. Hisz nem is lehet! Régóta próbálták megkeményíteni szívüket, érzéketlenné, fagyossá varázsolni lelküket, hogy elviseljék, aminek akaratlan és tehetetlen tanúivá lettek. A hold is csatlakozott hozzájuk, s miközben egyik-másik csillaggal ráérősen kacérkodott, akaratlanul is megvilágította a szekereket, melyek elé az embertelenek emberségüktől megfosztott embereket fogtak be.

Ahogy a szerencsétlenek egyre jobban elfáradva húzták az egyre jobban növekvő terheket, mindinkább érezték a mardosó éhséget a krumpliföldek láttán, s egyre több por férközött pórusaikba, valamint az egykor élhetőbb világ fogaskerekeibe. Régóta és sok porszem került a gépezetbe, így most végképp megakadt, s csak az emberfeletti küzdelemmel vonszolt ropant szekerek haladnak előre. A lét megrekedt. A test csak vegetál. Reszket az állandósult ridegségben, kegyetlenségben, az éji menetelés kínjában. A táj ugyan együtt érez az igavonókkal, de ők a tájakból is csak a terheket hurcolják magukkal.

Ezüstösféher előttük az út, szénaillat kíséri őket végtelennek tetsző, de a végességet sugalló útjukon. Megakad szemük szomszédjuk esendő testén, beléjük ivódik a kitörölhetetlen, ismerős kép, mintha tükörbe néznének. Egy szeptemberi bágyadt búcsúzást idéz minden. Nincs visszatérés! Kitérítik előlük a falvakat, arrébb nyílnak a kapuk is, de eléjük jön a messzeség, melyet sikerül megtántorítaniuk és elijeszteniük. Néha térdre rognak, de felállnak vagy felállítják őket, míg lehet. Bár felemelkednek, nem magasodhatnak föl, törzsük lassan a némaságé.

Régóta, s folyamatosan szimatolják a veszélyt, minden lépésnél ott leselkedik rájuk az állatiasan feltárukozó értelmetlen halál, szomjukat pedig egy égi vályú olthatja a leghamarabb.

Csillagok térnek nyugovóra, pedig nincs ok a nyugovásra. Kozmikus a tér, felénk robog egy elszabadult szekér...

Hiszek...

Hiszek abban, hisz Babbitstól megtanultam, hogy élni érdemes. Tudom... Kész drága Attilánk válasza: – Kit anya szült, az mind csalódik végül... – S mégis hiszem, hogy bár a kis kanász ríva öleli át /kővé varázsolt tarka malacát, lesz, ki szárnyat igéz rá. Bár Weöres Sándor holdbeli csónakosa bármikor a magasba repít, nem lógok a mesék tején. Inkább hörpintek valódi világot, /habzó éggel a tetején a Szépség koldusával. Hiszem, hogy az Örökkön kék ég a felhők mögött nem csak igézet. Szívemben őrzöm felemelő tisztaságát, nyugalmat áradoztató végtelenségét. Szemem kékjében viszontláthatod, a babitsi kiirthatatlan optimizmus tükröződik benne. Örökkön ott Zúg az élet madáchi tengerárja, a szeretetnek gyönyörű muzsikája.

De akkor, decemberben elnémult. Akadályba ütközött, majd továbbdöccent a vonatkerék... Hiába... Azóta is jobb ebédet akarunk, hogy jobbak legyünk, /Több pár cipőt az ágyunk mellé, hogy többek legyünk...

Horogra akadva

(Juhász Gyula Tiszai csöndjében)

Mikor hálót fon a nagy barna pók, s már nem csattannak többé a csapók, ha meghallod a távoli harmonikát, s megkívnád a nyugodt harmóniát, nem kell semmit sem megjátszanod, a maszkodat végre hátrahagyod. Sokszor előadtad már emberséged, hányszor eltakartad vergődésed!

Most lubickolsz az esti fényben, részed van a fényűzésben. Kenyérbélbe nyomott élet ringatózik víz tükrében. Damilt sodornak a szelek, horgot harapsz, egyre remegsz. Hánykolódhatsz ficánkolva, folyód nélkül fuldokolva. Verdeshetsz az uszonyoddal, port kavarhatsz haragoddal. Húsod nem védi pikkelyed, olajban süllhet ki végzeted.

Öreg halász nyúl most feléd, ügyetlenül markol beléd. Síkossá lett minden erő, te, újrakezdést visszanyerő! Ússz meszsze a képzeletben, boldog éji fellegekben, de ha tüzeket raknak az égi tanyák, a vízpaplan alól szemléld a nap aranyát!

Ha rájössz, hogy nemcsak hal, de halász is lehetnél, otthonra találva nemcsak hálót, de kötelet is vethetnél...

Lélekháló(zat)

Szindbád, Odüsszeusz, Berzsenyi bőrében hanykódom, keresem az utam, s még hálás is lehetek, hogy nem a Bolygó Hollandival sodor az áram, miközben háborog körülöttem és bennem az élet árja, mert így néha szerencsésen még partra is vetődhetek, bár ilyenkor is meg-meginog még a biztosnak hitt föld is a talpam alatt.

Hogy az ébren álmodók vagy inkább az álmodva ébredők táborába tartozom? A kettő persze egyáltalán nem zárja ki, sőt, még erősítheti is egymást. Ráadásul lehet álomra, álomban, vagy álomból ébredni, tudok Ádám módjára álomban álmodni, éppen így akár álmodhatom is, hogy ébren vagyok. S persze ébernek hihetem magam, miközben valójában csak álmodom, pedig éberségre volna szükségem...

Olykor-olykor nemcsak Krúdynam, de nekem is üzennek a múlt alakjai, s megelevenednek körülöttem a tárgyak: némelyikük az álmaimból, mások a valóságosan megélt tapasztalataimból bukkannak elő váratlanul, főleg, mikor igazán egymagam vagyok. Ilyenkor könnyedén szóhet körém hálót az est, s valamennyire képes vagyok Juhász Gyula szemével is körbenézni a tiszai parton. Egy-egy fura fénysugár könnyedén eljátszhat érzékeimmel, megcsorbulhat ilyenkor még a Radnóti által épp kereknek látott hold tányérja is az égi tanyák közt misztikusan, és egyszerre csak Ady csonkult holdját vélem felfedezni helyette.

Mintha halk harmonikaszót hallanék, s most is örülök, hogy ügyesen megtanultuk matematikából, ami elő volt írva, így a kicsengetésig van még egy kis idő. Imi bácsi előkapja zsebéből a szájharmónikáját, jutalmul muzsikál nekünk, s mi hálás csodálattal hallgatjuk. Aztán megnő a hangszer, s jó apám tartja a kezében – Tiszakécskén, a folyóparton, ügyetlenül, kellemetlen hangzatokat keltve – a kölcsönkért tangóharmonikát, de nem szörnyülködünk, csak a hangszer gazdájával együtt nevetünk, aki szerencsére érti a tréfát. Ő ugyanis velünk ellentétben azt hitte, olyannak adja kezébe szívéhez nőtt tulajdonát, aki játszani is tud rajta...

S hányszor teszünk mindannyian így! Kiszolgáltatjuk magunkat. Van, aki finoman, jó érzéssel nyúl felénk, szépen meg tudja pendíteni lélekhúrjainkat, míg más el-elpattintja, nyersebben, érzéketlenebbül közeledik, feszegeti határainkat.

De alakmásaink lelkéből hasonló dallamok fakadnak, így legyőzzük a teret és az időt, továbbélünk egymásban, együtt hánykódunk Jónással Ninive helyett Tarsis felé, vagy a cet gyomrában, míg fel nem vállaljuk küldetésünket, aztán meg épp azért...

Levélféle Tóth Árpádhoz

Szeszélyes, bús ajándéknak tartottad, rímes, furcsa játéknak érezted. Érzékeny lelkedet feltártad általa, miután megízlelted, milyen értékes kincset kaptál: egy hangszert, melyen nagyon sokféle melódiát tudsz eljátszani. A lyrát újra és újra megpengetted. Kísérleteztél, ízlelgetted a lant húrjaiban rejlő lehetőségeket. Néha mintha zokogásodat hallottuk volna ki a muzsikádból, s megéreztek *szívbevert* sebeid fájdalmát, kirajzolódott előttünk borús homlokod is általa.

Ajándékba kaptad a szavakat, mint mindannyian. Szépen alakígtattad őket, építkeztél belőlük. Ritmikus szövegekké formáltad őket. Ajándékba adtad nekünk verseid, így önmagad. Nemcsak Te érezted fenségesnek, érdekesnek, különlegesnek a költészetet, általad mi is megnyertük a sötét, halvány, borongós jelzőket, elringó emlékeidet. A sok *drága pejlő* messzire repített minket, beleshettünk néhány *fényes estélyre* is, mi is hallottuk veled együtt a *hallali kürtöt*, szemünk láttára fakult ki a *frakk pirossa*, veled feledkezett szemünk az istennők keblén, általad kelt életre a *szelid márvány*. Veled csodáltuk a naplementét, a te hajódon utaztunk a *banános délre*.

Átéreztük vágyaidat *kába rímeid* segítségével, együtt szálltak sóhajaink messzire, s bármennyire is furcsának hatottak, elzsongítottak *torz kedvvel kevert verseid*. Miközben megszólaltattad ajándék hangszered, lelkünk vele együtt zendült, s *vén bánatod*, a *prímás* vezette a mi érzésvilágunkat is. Előfordult, hogy a mi dalunk is *duhajjá* izzott, *vad csuhajjá* csattant, de a mienk is elhalhat majd *sohajton*, a mi ajkaink is lezárulnak majd, de ajándékod addig is az ajándékunk, s örömmel ízlelgetjük, bármennyire is keserű néha. Boldogok vagyunk, hogy a fájdalmasan szép szavak bármikor rendelkezésünkre állnak. Közös kincsünk a szavak birodalma, izgalmas lehetőségeket feltáró hona. Igaz, jó érzéssel kell a megfelelő kifejezésekre rátalálni, s nem szabad túlságosan elfaricskálni a dalokat...

Röpteti és...

Nem ló, hanem malac, s nem a fogát nézem, hanem... Valahogy nem tudom levenni róla a szemem. Na nem azért, hogy annyira szép, hanem mert... Nos, nemigen tudok mit kezdeni vele. Egyenesen zavarba ejtő. Jópofát vágok hozzá, mert akitől kaptam, egy angyalka kíséretében nyújtotta át, azzal a megjegyzéssel, hogy én jutottam eszébe róla. Mármint a nem akármilyen külsejű angyalról. Vagy tán fordítva. De ez a szárnyas ajándék még elmegy. (Hisz mindenképp hízelgő! Különben is örülök, hogy nem a malackáról ugrottam be neki. S pláne, hogy nem fordítva.) De ez a másik?

Szóval... Valaki – bárcsak Bóbita lett volna – játékos kedvében volt, így szárnyat ígézett a malacomra! Hajaj! Amúgy is a legfurább rózsaszín árnyalatot vette fel ez a kis jószág, amit csak el lehet képzelni! Elég vad külseje lett így bemázolva! A szárnyára pedig ugyancsak érdekes, barnás, mégis aranynak nevezhető festéket vitt fel megteremtője. Kérdezem én... Ki ülne rá? Ki ígérne neki csókot? Röptetni? Azt már igen! (Mégse! Nem illik megtanítani repülni...) Kikacagni? Soha! Ahhoz fel kéne szabadulnom a sokkhatás alól... Inkább a rökönödés játszik most. Bár kínomban legszívesebben felnevetnék! Annyira abszurd (vagy inkább groteszk?) ez a – most látom – persely, hogy már szinte el is fogadom létjogosultságát. Mosolyogva megköszönöm. Hangosan az ajándékot, magamban pedig azt, hogy szeretettel gondolt rám ajándékozója.

Bettem a szekrénybe, olyan helyre, ahol nincs biztonságban. (Hátha pakolás, nyúlkálás közben történik vele valami. Nem, nem arra gondoltam, hogy összetörik, dehogy! Csak hátha elrepül, vagy megtetszik valakinek...) Nincs szívem kitenni az utcára, nincs lelke odaajándékozni másnak. Odaadni az más, főleg, ha kéri. Megvárom. Addig meg pakolgotam. Már egészen megszoktam.

Tóth Árpád vizein

Neszt hallok. Követ valaki? Dehogya... *A szürke éj kóbor lovagja lettem.* Csak saját lépésem zaja visszhangzik tudatomban. *S míg elhagyott utcákon halkan elkong léptem,* igazán magamban maradhatok magammal. *Gázlángok fényén, mint nagy lázas rózsák, /Pirulnak az eső utáni tócsák.* Megállít egyikük. Engem tükröz. *A bú tükrére hajlik lelkem.* Így ferdülhet most a csonka fűz tönkje is az éji tóra. Ez a jelen és a múlt találkozása: *árnyruhá, borús idill.*

Ha a derű olykor beférkőzik szívembe, szétáradoztatom optimizmusom, mely *szétlapul, /Mint fáradt gőzű, beteg aranyposvány.* De inkább a fájó hiány lebben át felettem, s *Ugy ér, mint tó fölött ha fecske /Csap tova...* Könny nélkül elmerengek, mégis úgy érzem, a sós lelkű lagúnán ringok, *a cifra, vén Velence kísért,* hol megérintett egy álom. Hol fülembe csengett egy dallam: a boldogság muzsikája lüktetett ereimben. *S hogy éltem mért fonnyadt szívára?* De hisz a hold is fakóbban csillan ma már, és szemem is máshogy töri a fényt...

Mégis van itt valaki. *A Szél bujkál, mint bús kivert eb.* Halkan sírdogál. Nem titkolja sóhaját. Kiereszti a lélekgőzt, mely *megfeszíti bús kabátod, /Mint agg vitorlát édes, ifju szél.* Meg-megremeg tőle a tükörképem, változik a látvány, s a dallam íve is. Ringat a csend, a vágyam megtorpant, kiegyezett, bár még *kúszik vergődő problémák /Hús kígyóteste a lelkek taván.* A szellőn kívül nem jár erre egy lélek se. *Magam beszélgetek az éjszakával.*

Valaki mintha hívna. Elindulok haza. *Hunyorogva néz felém, mint szürke, ébredő szem, /A messze, nyirkos ablak.* Idegennek érez? Vagy soká elmaradtam? Szemrehányó? Sajnál? Benyitok szobámba, hol *reszketnek bús bútorok ma,* s rejtelmesen mind hozzám tántorognának. Hallom az éj szerenádját. Nekem szól, vagy én dúdolom öntudatlan? Kitérom ablakom. *Hogy mily szépen száll a hold, /Mily boldogan lebeg! Mint elszabadult léggömb a bolond /Földi vásár felett.* De én látom, hogy arcát a torz kráterek kiverték. S tudom, hogy épp elfogyóban van.

Leheveredek. *Kiterítem mezítelen lelkem, /Hadd járja holdfény, anda szél.* Hagyom, hogy a szellő megrezdítse lélekhárfám, s hogy átérezzem az éjszaka ritmusát, s hogy ráhangolódjak saját bioritmusomra.

Tört lelkek

Egy már ugyancsak mellőzött – ám egykor igen fényes társaságokban is elismert – író nappalijában csörren a kiürült kávéscsésze a dohányzóasztalon, s megfontoltan nekikezd "interjújának" a váratlanul felbukkant vendég.

Riporter: A megfáradt, vénhedt lélek is nagy utat járhat még be, ha belekap vitorlájába a szenvedély vihara. Ha megindítja a zűrzavaros, a fiatalság emlékeiből kéretlenül előbukkanó, nyughatatlan és elégedetlen indulat, a legmegtörtebb lélekbárka is váratlanul elszágul, megállíthatatlanul. Meglepően messzire sodorhatja a vágy felerősödő szele, igaz, nem várt homokzátonyra is futhat a feltámadó lelkesedés. Mit gondol az elhangzottakról, uram?

(A megkérdezett értetlenül, üres, zavarodott tekintettel néz, lehangoltan gubbaszt, talán nem érti az állítást, lehet, hogy lassabban, tagoltabban kéne beszélnie a riporternek, de az is elképzelhető, hogy a kérdezettet nagyon is mélyen érinti mindez, s önvédelemből kizárja a külvilágot.)

A feleség: Hallgat... Ne várjon tőle választ. Lélekhúrjai elpattantak.

Riporter: Csupa fájdalom van ráírva, csöndje szentnek tesz, csak nem eltékozolt életébe réved gyógyíthatatlan melankóliával?

A feleség: Azt hiszem, nem emlékszik már pontosan bánatára. Annyi minden érte! Megrekedt benne a tapinthatatlan fájdalom.

Riporter: Az érthetetlenek közt – a józanító csendben – vesztegel?

A feleség: Olyasmi. Próbálta széthullajtani emlékszírmait, miközben magára erőltette a közönyt.

Riporter: Gondolja, sikerült neki?

(Másra számított... De észrevétlenül riportalanyt váltva szokatlan empátiával fordult a kérdező – bár már a riport felvezetése is meglepő mélységeket sejtetett – a hallgató fél és közvetítője, a végső-kig megértő, láthatóan minden körülmények között kitartó asszony felé.)

A feleség: Nézze csak hosszasan! Meg-megrezdül, idegei megboronganak, nem ölte ki azokat az elhatározás, s bár a felszínes szemlélőt megtévesztheti szoborszerű merevsége, engem egy pillanatig sem...

Riporter: Önnel sem kommunikál? Miért marad hát mellette? Miért hagyja, hogy a tehetetlenség, a mellőzöttség felőrölje? Meneküljön, kérem!

(Példaértékűnek tartotta a nő hűségét, ragaszkodását, úgy érezte, hogy akármilyen erős is, idővel mégis össze fog roppanni, ha itt hagyja férje kedélytelenségének kiszolgáltatva. Próbált mindig objektív maradni, de most hiába akarta függetleníteni magát a látottaktól. Mindig is tudta, ebből egyszer még baj lehet. Talán tényleg foglalkozást kellene váltania.)

A feleség: De hisz épp ezt akarja! El akar űzni, hogy megvédjen kiégett önmagától, kifosztott, megtépázott lelkétől. Szabaddá akar tenni... De mindig a rabja maradok. Először az örületet mímelte. Azt hitte, elég hatásos lesz ellenem. Most a hallgatással, a közömbösséggel próbálkozik. Sajnos ez jóval hatásosabb. Persze érzi, hogy nem eléggé...

(Ezt már mind odakint, az előszobában, suttogóra fogva fejti ki az asszony, szelíden az ajtó felé tessékelve a riportert, aki nem tudja megállni, hogy legalább a legfontosabb kérdést még feltegye. Persze nem az olvasók, hanem a saját kíváncsiságát kielégítve. Az interjúnak úgymis befellegzett! Úgysem lehet megjelentetni.)

Riporter: De hölgyem! Megvárja, hogy ön is megvénhedjen? Hagyja, hogy lelke kiüresedjen?

A feleség: Nem maga mondta, hogy a megfáradt, vénhedt lélek is nagy utat járhat még be, ha belekap vitorlájába a szenvedély vihara? Ez urammal együtt rám is vonatkozik. Igaz, most éppen egy homokzátonyon veszteglünk.

Világos volt minden. De a riporter csak túlzó példának, hatáskeltő eszköznek szánta metaforáit, s bizony nem gondolta, hogy ennyire telibe trafál velük. Hogy lehetne ilyen körülmények közt legalább a tartózkodó asszonyka eltemetett vágyait felkorbácsolni? Hogy lehetne őt felszabadítani? Nagyon is megérdemelné! Erre persze csak egy valaki lenne képes. De az üres tekintettel mered a semmibe odabent...

A természet ihletésében

A barackfák esti éneke

Fűszeres a lég, lassan álomra szenderül a kert, s nehéz eldönteni, hogy mamóka megint csak az emlékeiben mélázik-e, s a meg-elevenedő múlt válik oly hihetővé számára, hogy minden érzékszerve megtéved, vagy valami más, misztikus varázs terjed szét a barackvirág illatával. A búcsújukat elfütyülő, nyugovóra térő madarak dala után mintha gyermeki énekhangot hozna felé a szél:

– *Orgona ága, barackfa virága!*

Ez most a szomszédból, vagy mamóka gyermekkorából hangzik fel? Nehéz volna eldönteni. Tudatában valahogy így szólna a folytatás: *Öltözzetek új ruhába, anyák napja hajnalára...* Most viszont mintha csak valami hasonlót hallana:

– Beöltöztünk új ruhába, esti szellő dallamára. Illatosan.

– Csak nem a fák dalolnak? – néz körbe szeretettel kertjében. Boldog, hogy újra virágozni láthatja a barackfákat. Öreges már, de életkedvük életnedvüké vált, ott munkálkodik törzsükben, gyökereikben, ágaikban. Még a férje ültette őket, ki megígértette vele, hogy ha ő már nem lesz, mamóka akkor is élvezni fogja a kelő és elnyugvó napot, a szél érintését, a beérő gyümölcs nedvét, a kert bűbájos dallamait és ínycsiklandó illatát, zamatát. Itt maradt bennük, velük Pali, s mintha a virágokkal szeretné vigasztalni, köszönteni egyedül maradt asszonykáját, ki kezdetben nehezen tudott szót fogadni urának, s azt hitte, soha nem lesz képes újra örülni a természet szépségeinek. Valamelyest megcsendesedett fájdalommal a szívében most már talán sikerül neki, pláne, hogy oly valószínűnek tűnik minden, s az ágak közül mintha Palija kék szeme mosolyogna rá ilyenkor.

– Hogy ti megint milyen csodaszépek vagytok! – állapítja meg mamóka függetlenül képzelgéseitől, vélt vagy valószínűsítő felfogott érzékeleitől.

Az itt-ott rózsaszínes szirmokon már békítő kékítőt oldott a közeledő éj. Nemcsak a virágokat színezte át az este, hanem az asszony emlékeit és jelenét is, nyugalmas derűt áradoztatva. A porzók sárgái pedig már a nemsokára megjelenő csillagokat idézték. Köztük volt az Esthajnal is, amit közösen választottak ki maguknak annakidején Palkóval...

A Lorenz-hágónál

Júliusban járunk, ez a tátrai tavasz időszaka. Mióta elindultak, hol szemerkélt, hol esett, hol jobban áztatott, hol meg jobban kopogott az eső. Hol szelídebben pusmogott, hol makacsabban, erőszakosabban süvített mellé a szél.

- Hol vagy?! Jaj, hol vagy? - kérdi inkább magától, kb. 2250 méter magasan, egy sziklánál várakozva kis idő múlva Hajni. Észreveszi ugyanis, hogy 1-2 méterre tőle, amerre Dani indult, hatalmas hófoltok éktelenkednek. Nem tudja felmérni, mennyi idő telhetett el, mióta elváltak, de olyan fura, kínzó így egyedül, tétlen, s egyben teljesen biztos: egyáltalán nincs értelme itt lenni ilyen időben. Érti, hogy veszélyes is.

- Jaj, csak meg ne csússzon! Miért ilyen önfejű? - mormogja még halkán. Tudja, hogy már rég vissza kellett volna fordulniuk. Még a Fátyol-vízesésnél. De legalábbis a Szentiványitónál, ami ki sem látszott a hatalmas ködből. S persze, elég fáradt is, de ha már eddig felküzdötte magát, ez nem volna probléma, hisz alig kellene már felfele mászni. Igaz, hogy a hágón átkelve nehéz a murvás úton lefele, de még nehezebb visszamenni ott, ahol feljutottak idáig... Imádja ugyan a Malompataki-völgyet, de a meredek, láncos részeken nem kívánczik lefele ereszkedni. Szívesen menne inkább tovább, ha már makacsságuk, szívük vágya miatt így alakult. Nemcsak azért, mert már tavaly sem tudtak átkelni itt. (Akkor a tóig jutottak. Kicsit több látszott belőle, mint most.) Nemcsak azért, mert Dani annyira szeretné! Maga miatt is, hisz lejjebb, a murvás rész után már könnyebb lenne az út, s lefele kipihenhetné magát valamennyire, még ha oda is kell figyelni minden lépésére, hogy meg ne csússzon, s ne billenjen meg, ne veszítse el az egyensúlyát.

- Daniii! Hol vagy? - ijedtebben, hangosabban szól, s a szél is jobban segíti hangját, hogy célba találjon.

- Látom, hogy hó van, benne állok! - bukkan fel, s értetlenkedik Dani, aki a hágót kereste eddig, de egyszerűen nyomra veszett az átjárónak a szürkéségben. Pedig jellegzetes formájú, szép időben nem lehet eltéveszteni!

- Tudom, hogy tudod, arra még több, még nagyobb a hó, csak azt kérdeztem, hol vagy... Olyan ijesztő volt itt egyedül, csak mi vagyunk itt, mindenki réges-rég visszafordult...

- Nem értem, nincs! Nem találom! Legalább a láncokat látnám! Járhatatlan! Ha nem a saját szememmel látom...

- Nem hiába mutogatták a lengyelek meg a csehek is tavaly a halálfejeket! S nem hiába figyelmeztetett nemrég egy kis csapat minket, hogy mi is menjünk inkább vissza velük...

- Nem akarom elhinni. Nem tudunk továbbmenni!

- Olyan picit választ el! - sóhajt beletörődve Hajni. Felviláglant előtte, miről kell lemondaniuk. Felidéződött benne a Furkota-völgy hangulata, megjelent előtte a Wahlenberg-tavak képe, nem is beszélve a Szoliszkó-házzról, ahol oly szívesen ivott volna egy bögre teát, miközben megpihen, s hagyja, hogy átjárja a hely varázsa.

- Valami átok ül rajtunk! Nem fogad el a hely!

- Még jó, hogy láttuk már szép időben... Feledhetetlen! Talán legközelebb...

- Gyerünk vissza! - adja fel Dani inkább Hajni miatt, mert még most is csak látszólag fogadja el, hogy nincs tovább, se-hogy se akarja megérteni, hogy lehetséges mindez.

- Mintha a sorsunk ismételné önmagát...

- Sok hülyeséget csináltunk már, tavaly megfogadtuk, hogy ha a vízesésnél vigasztalanul esik az eső, visszafordulunk. És most ugyanúgy, gondolkodás nélkül továbbjöttünk mégis... Mindenki abbahagyta volna ott...

- Én azért gondoltam, hogy szólok, hogy emlékeztetlek a tavalyi ígéretedre! - jegyzi meg szelíden Hajni, aki egy kicsit puffogott is magában, hogy jó, jó, megy ő szívesen, igazán nem zavarja őt az időjárás sem, de nehéz volna megmagyarázni bárkinek is, hogy mi értelme van ennek az egésznek... Bár soha nem érdekelte őket, hogy mit szólnak a többiek. Egy kicsit fölébe kerekedtek ilyenkor a világnak. De azért felmerült benne, hogy ha itt ilyen idő van, akkor vajon mi lehet feljebb?

- De nem szóltál, csak jöttél...

Igen. Mert vitte Hajnit is a szíve. A szépséges hágóhoz kötődő emléke. A vágya, hogy újra lássa. Hogy megint ott lehessen. Akkor is, ha vizes a ruhája, a bakancsa, akkor is, ha egész nap minden porcikáját, s még a lelkét is átfújta a szél.

Mikor másnap a Csorba-tónál szóba elegyedtek egy helybélivel, egy barátságos kutyus gazdijával, megtudták, hogy másfél héttel korábban megcsúszott ennél a hágónál egy dán csoport, és ketten bizony meg is haltak. Meghökkenve mélyen elgondolkodtak ugyan ezen, de vajon mennyire határozza meg legközelebb hasonló esetben ez a tény gondolkodásukat? Jól döntöttek. A józan logika szerint. De ha a köd nem akadályozta volna látásukat, csupán a hó elég lett volna ahhoz, hogy visszafordítsa őket?

A Szélleány útján

Dér cifrázta az ágakat, s az ősز levedlett gúnyáján mind élesebben rajzolódtak ki a fehér füvek. Eléd sietett a Szél leánya, beléd fagyasztotta csókjával a lélektüzet. Kéjesen cimbalmozott ujjperceiden, majd magához ölelt engem is gúnyosan, mikor utolértelek. Belém dermesztette riadt aggodásom, lezsibbasztotta vérköreimet...

Megállt az idő is, nemcsak az ütő. Kacagva meglegette verőit a kacér lány, ezeket használta zsebkendő helyett. Búcsúzóul hanyatt lökött, majd elsüvített a fejünk fölött. Friss áldozata akadt, telhetetlen vágyaiból megint újabb fakadt: az Északi fényt idézte, hamar magához igézte, ki mágnesként tapadt a démoni alakra, nem pazarolta színeit a rőt salakra. Babrált csábító cimbalmosunk emlőin, eljátszott ruhája rejtelmes redőin, vibrált rajta és hancúrozott. Azt hitte, mindezzel tündéri mosolyt fakasztott, de a lányka kielégülten senkit nem marasztott, mindenkit szalasztott. Mikor meglátta távolabb az ősfenyőket, megkívánta az ágai között élőket, s a tülevelek közül leselkedőket...

Könnycsepptől csillogó jégcsapok meredeztek nyomában, karcossá vált a lég, a szívek csörömpölve repedeztek az összehajló gallyak alagútjában. Megborzadva összerázkódtunk, mire visszatért zsibbadt ereinkbe a vér, s mikor végre merev ajkunk szóra nyílhatott és nyelvünk is engedelmeskedett, meggyőztük magunkat, hogy csak a hódarával ránk hulló képzelet játszott velünk.

Erdőre, dőre!

Már nem is tudom, mikor kaphattam ajándékba... Tulajdonképpen születésem óta várt rám ez a szép meglepetés, mely már réges-rég készen állt arra, hogy örömet sugározzon, ha ránézek, s békét szerezzen, ha meglátom. Még egyikünk sem volt ezen a világon, amikor már képes lett volna bárkinek a tetszésére, kedvére lenni pusztán létezésével. Mindig is ott volt a közelemben, tulajdonképpen bármerre is indultam volna, előbb-utóbb rátalálok, ráadásul nem volt sem elrejtve, sem elzárva előlem, csak meg kellett volna indítani vagy indulni feléje, hogy megközelítve végre észrevegyem. Ehhez persze fel kellett eszmélnem, s meg kellett tennem legalább az első lépéseket akár segítséggel, de még inkább egyedül. Aztán meg csak nyúlni kellett volna érte, hogy megérinthessem, hogy megérinthessen, s megindíthasson bennem valamit, ha én már megindultam látására.

Nem kellett volna mást tenni, csak mihamarabb rátalálni, boldogan elfogadni, megköszönni, s hálával telten használatba venni, mi benne rejlik a hatalmas csomagban. Hagyni, hogy hasson a varázsa, meggyógyítson, nyugtasson előtörő illatára.

Rengeteg címzett szerepel ajándécsomagomon, tulajdonképpen az összes – valaha volt és ezután érkező – földlakó, s a posta nem is foglalkozik ilyen méretű és jellegű csomagok kézbesítésével, pláne, hogy nem is igazán kézhez, inkább a szívekhez kell eljuttatni, miközben azok esetleg megszűnnek dobogni. Ráadásul ilyen nagy forgalmat nem is tudnak a túlterhelt postások a rendelkezésükre álló idő – földi létük – alatt lebonyolítani, mellesleg ők is szerepelnek a címzettek között, de ha lelkiismeretesen – éjt nappallá téve – próbálnák feladatukat ellátni, ők hogy juthatnának a számukra címzett ajándékokhoz, s ha ez lehetséges is volna, mikor tudnák nézegetni, birtokolni, élvezni mindazt, amit a csomag rejt?

Talán a rengeteg címzett, talán a túlterhelt kézbesítők miatt van az, hogy csak később, s hogy kevesebbekhez – s egyre ritkábban – jut el a valaha mindenki számára odakészített vagy feladott ajándék. Sokan nem is tudják személyesen átvenni, befogadni, aztán meg lusták elmenni érte, hozzá, má-

sok meg nem tudják értékelni szépségét, nem tartják elég érdekesnek, így – bár megcsillogtatják előttük – másra hagyják az ajándékban rejlő lehetőségeket. Lemondanak róla, feladják önmagukat, természeti lényüket.

Hozzám végül is eljutott ez a gyönyörű ajándék, illetve én hozzájutottam. Igaz, újra és újra oda kell fáradnom hozzá, el kell mennem érte, hogy csodálhassam, mert itthon sajnos nem őrizhetem, dédelgethetem, vigyázhatom, legfeljebb emlékeket hozhatok róla vagy belőle, de teljességében amúgy sem férne el idehaza. Bár elfér, hisz itt van a szívemben az egész. Itt őrzöm a látottakat, mindazt, amit megmutat magából, mert ami a legfurcsább, hogy örökké változik. Néha szemérmesen betakarózik, lepel védi, máskor szemérmetlenül nekivetkőzik, díszeit hullatja. Más és más illatok, olykor szagok lengik be a csomagot. Van, hogy magamban szemlélhetem, máskor örömmel osztom meg kedvesemmel, ismerőseimmel, megint máskor idegenekkel kell osztoznom. Nincs is ezzel baj, ha ők is ugyanúgy örülnek az ajándéknak, mint én. Jut szépségéből mindenkinek. De elevenembe vág, ha érzéketlenek, illetéketlenek nyúlnak hozzá. Olyan, mintha engem bántanának, sértenének ilyenkor.

Én ugyanis mindig hatalmas ajándékként élem meg, ha részévé válhatok, mert részese lehetek. Ha átérezhetem, hogy hozzátartozom. Ilyenkor pillanatokra – legalábbis részben – valójában az enyém, hisz megérinthezem. Megérint. Szememmel, szívemmel, lelkemmel befogadhatom. (Mert elfogad.) Ajándék, ha bármely érzékszervemet beindítja, s ha impulzusokat küld, melyeket felfogok, megértek. Öröm, hogy belélegezhetem nyugodt csendjét. Az erdőben vagyok igazán én, az erdő ez a mérhetetlenül nagy, szépséges ajándék, amit nem birtokolhatok, mégis magaménak érezhetem, amit nem kaphatok meg soha egészen, s mégis teljességében az enyém.

Hőségben hűsölve

Vízre vágytunk, sok-sok hűsítő vízre. Napok óta tikkasztott a hőség, módszeresen elszívta erőtartalékainkat, minimálisra csökkentette gondolkodásra képes agysejtjeink számát. Persze a busz is elvitt volna minket. A vonaton azonban nagyobb a terünk, több levegő éri enyhülésre áhító bőrünk. És át lehet szállni a kompra. A komp alatt pedig hatalmas víztömegnek kell lennie! Nagy élmény ám a vízen megközelíteni Magyarország egyik legkisebb, de legrégebb városát, s a Duna vízszintjéről szemlélni a Salamon-tornyot, a Fellegvárat!

Nagyon más, tágasabb ez a perspektíva, valahogy szabadabbnak érzi magát az ember a folyamról körültekintve! Alattunk a csillogó víz, előttünk-felettünk a szelíd domborulatok, s a múltból ránk köszönő vár sziluettje. Visszanézve a Julianuskilátó vibrál. Kezdi éreztetni erejét a nap. Föl-alá sétálunk a kompon, s míg a vízen járkálunk, egyszerre akarjuk látni, s így egy kicsit birtokolni is az egész tájat, s annak minden elemét. Csak... olyan hamar átérünk! Így aztán szívesen nyújtánánk ezeket a perceket! De nincs miért, hisz a parton gyönyörű pipacsok serege fogad, szirmuknak bársonyosságát még jobban kiemeli a rajtuk átleső napsugár. A nap, ami még nagyjából elviselhető, de ami elől szinte máris bujkálnánk. Egy kicsit kacsáztatni próbáljuk a laposabb köveket a Dunán, így talán könnyebb elbúcsúzni, elszakadni a parttól.

Megindulunk a pincék hűvösét idéző templomhoz, ahol újabb csoda vár: az oltárhoz vezető utat már vastag – az egykori nedvesség bizonyítékát őrző – moharéteg fedi, készül az úrnapi virágszőnyeg! Megnézzük a korábbi években készültek fényképeit, és sajnáljuk, hogy nem itt végzünk, s így nem csodálhatjuk meg, s látványa nem üdíthet fel majd a meleg nap végén. De látjuk a rengeteg színes virágot és szirmot előkészítve, ládákból tornyosulva. És az asszonyokat, akik buzgón munkálkodnak azon, hogy estére elkészüljön a varázslatos virágszőnyeg, mely sokáig pompázik majd a templom hűvösében.

Feladjuk a kellemes benti légteret, s megindulunk a Salamon-toronyhoz. Hopp, egy vízcsap! Rávetjük magunkat, majd szerencsére egyre kellemesebb, árnyasabb, kacskaringós úton – egy kis kitérővel a Görgey Artúr-bércet is meglátogatjuk, ahonnan jól rálátunk a várra – eljutunk a Nagy-Villámhoz, a Zsitvay-kilátóhoz. Hallod ezt ott szemben, Julianus barát? Tán épp Julianus bosszúja, hogy zárva találjuk a Zsitvayt. Korán van még... Így iszunk, locsolkodunk, majd megindulunk a Fellegvárhoz. Forrón tűz a szemünkbe a nap, gyülekeznek az érdeklődők. Lehet, hogy a várfalak egy időre védelmet nyújtának, de a tömeg nem vonz minket, s teljesen más a célunk!

Van itt kint is jó levegő, a fák közt finoman jár a szél, nekünk kedvez. Máris a Viktorin-emlékműnél és a Zách-keresztnél élvezzük a kilátást a fák árnyékos hűvösében. Látjuk kiindulópontunkat, a Nagymaros-visegrádi rév mindkét pontját, a Duna kanyarulatát, a vizét hasító kisebb-nagyobb járműveket, a szemközti szelíd lankákat. Ismét alattunk a víz, igaz, nem közvetlenül, s elégedettséggel tölt el ez az érzés. Hiába van távol a folyó szalagja, csaknem megérintjük. Szinte bőrünkön érezzük üdítő nedvét, mint az előbb, mikor odalent megpaskoltuk. Itt is pipacsok köszöntenek minket, bár más a fényük a félárnyékban. Most is nehéz a szépségeket otthagyni, s továbbállni a Kálváriához. Innen lefele az utolsó stációt is magunk mögött hagyva lassan csaknem bezárul a hurok: a templom fölött nem sokkal érkezünk vissza.

Hát ennyi volt csak a hűsölés? Á, dehogy! Már a Malomkerti-völgyben vezet utunk az Apátkúti-halastó és az Ördögmalom-vízesés, majd a Magda-forrás felé. Zubog a víznek árja, ennek a tájnak nincsen párja! A Bertényi Miklós Fűvészkerttől alaposan megsaporodnak a népek. Feledhetetlen képek! Sokan jönnek szembe a Kaán- és az Alpár-forrás felől, ahova igyekszünk. Nagy élet van a pisztrángos tavak körül is, de a horgászokkal nem vetekszünk. Olyan jó a tavak, a zúduló víz frissítő látványa, a források hűsítő ereje! Tó tónak a hátán, izzadság csorog az ember hátán, de patak patakot, forrás forrást ér, kérni sem kell, mind enyhülést ígér. Nemcsak ígér, nyújt is! Bár a hőség hamarosan lecsap, s nemcsak lecsap, sújt is!

A Szent László-völgyben barangolunk már, hol elvékonyodott, sőt, néha el is tűnt az út, így viszont kalandosabbá vált. S ami nem mellékes: eltereli figyelmünket a be-behatoló napsugarak erejéről, a völgyben néhol megrekedő fülledtségről. S most kezdődik az igazi nemulass! Mikor kiérünk az ittott hús völgyből, s a pilisszentlászlói templomocskához tartunk a felforrósodott betonon, szembesülünk a nap felfokozott erejével. Minden munícióját bevetve támad, beveszi az agyat, de megsziporázzuk, még mielőtt lelassítaná lépteinket, hogy minél hamarabb fedezékbe vonulhassunk...

Lehet, hogy ez idő alatt mások a visegrádi vár falainak védelmében, vagy a leányfalui strandon húsöltek? Vajon Móricz Zsigmond ezek közül melyik programot választotta volna?

Őszi hajrá

Szombat van. Október 24-e. Hajnali fél egy múlt. Csak hánykolódsz. Már nincs rá esély, hogy eleget aludjál, hisz fél ötkor kelned kell. Pedig szükséged volna a pihentető alvásra. Megnyugtatom magad, hogy bár az agyad lázasan jár, a tested azért talán eleget pihen. Elhessegeted a kellemetlen hétköznapi gondolatokat, bár újak férkőznek a helyükbe.

Aztán lassan elhal nyugtalanságod, elégedettség tölt el, mert bevillan, hogy a Holdvilág-árokban fogsz lépdelni nemsoká, méghozzá Danival. Tudod, hogy ott a színpompás, háborítatlan ősz vár. De félsz, hogy elkésel. Hogy miattad nem éritek el a korai HÉV-et. Hogy nem vár meg az erdő. Hogy túl gyorsan szabadul meg leveleitől, s hogy mire odaértek, már levetkezett.

Mikor eljön az idő, kipattansz az ágyból, pillanatok alatt elkészülsz, futsz a villamoshoz, majd a pótlóhoz, s jó korán érkezel. Aztán Dani jön feléd mosolyogva. Nem érzed magad fáradtnak. Szelíd szava kellemes érzéseket támaszt benned, s nevetve szálltok le Pomázon. Ugyanis elfelejtettétek, hogy ilyenkor már sötét van még. Alig múlt negyed hét. Az árokban semmit nem látnátok. Várakoztok. Megreggeliztek a Bikában. Csak a következő busszal mentek Kiskovácsi pusztára. Ha csak egy nappal később, vasárnap, óráátállítás után lennétek, már legalább a Ramszesz-forrásnál járnátok, s látnátok, hogy pingálja rá a nap narancsos pírját a dombtetőre.

De így is eljön a ti időtök: beléptek a természet szentélyébe, s meglátjátok a szerteszt szórt aranyat. Ott sajkázik egy-egy levélke a patak vizén, mások elszenderülnek a gyökereken, vagy felfogják lépteitek zaját. De szerencsére sokan felülről néznek le rátok, s csak úgy roskadoznak még a fák a sárgás, rozsdás, rőt, lángoló vagy bíbor levelektől.

Miközben a Meteor-létra, majd a Bölcső-hegy, Lajos-forrás, Dömörkapu, Pilisszentlászló felé tartotok, minden pillanatban boldogság tölt el benneteket: nézitek egymást, a szél játékát, a ritkás, aranyló levélesőt. Nem késtetek el. A legjobbkor érkeztek. Végtelenítenétek a pillanatot. Örökön hallgatnátok az ősz lassú, halk, a dús lombkoronáktól búcsúzó énekét, s a földre hulló levelek utolsó leheletének elhaló nesztét.

Állatokról

A máj

A lakótelepen, a forgalmas út mellett álló, belga vasbetonból épült tíz emeletes panelházak egyikénél, a középső bejáratnál egyszer csak felfigyeltem egy házimacskára. Általában a pinceablakban tanyázott a fehér, vörös foltokkal tarkított cica. Míg jó idő volt, oda volt készítve neki a párkányra egy szőnyeg, s egy tálka. Szoktam látni az asszonykát, aki nagyjából mindig ugyanabban az időben jelent meg az ellátmánnyal. Télen a virágok helyén, egy védettebb sarokban húzódott meg a kis jószág, s még házacska is volt egy dobozból eszkábálva. Ilyenkor csak a két szeme világított rám az apró nyíláson át. Ha igazán hideg volt, szinte láttam a szemrehányást a tekintetében. Mintha tudta volna, hogy nemsoká belépek a következő – fűtött – lépcsőházba, s miután felérek otthonomba, befészkelem magam egy kellemes zugba. Miközben ő kint vacog a zord világban...

Nem tudom, honnan, és hogy pontosan mikor keveredett mifelénk, de hogy nagyon hamar otthon érezte magát, az biztos. Járt-kelt, néha a parkoló autók alól bukkant fel, máskor a bokrok közül került váratlanul eléem. Úgy meg tudott nézni ilyenkor, mintha tilosban járnék, s én lennék a megtúrt személy, az idegen behatóló, a befogadott. Kicsit bizalmatlan volt, de azért lehetett vele tárgyalni. Néha – módjával ugyan – még oda is jött az emberhez, s hagyta magát megsimogatni. A gazdája, vagy inkább befogadó gondviselője is hasonló viselkedést tanúsított. Gyanakodva nézett, ritkán láttam bárkivel is beszélni, beszélgetni meg soha... Egyszer csak váratlanul mérges szóváltásra lettem figyelmes.

- Megy onnan, de azonnal! Mit művel?
- Csak hoztam a cicának egy kis finom májat!
- Miiiit? Elment az esze?
- Mit van úgy oda? Biztos, hogy szereti!
- Meg akarja mérgezni?
- Ne beszéljen már! Friss!

- Az én Tónikám csak a legfinomabb macskaeledelt kaphatja!

- A maga Tónikája? De hiszen ez egy kóbordög! Ki hallott már ilyen marhaságot?!

- Takarodik azonnal onnan, ha így beszél róla! Még hogy kóbor! Mióta itt lakik! Ide jár haza. Ez az otthona! Pont maga nem érti? Ha nincs a Pista, még most is ott szerencsétlenkedik valahol az utcán, étlen-szomjan!

- Rusnya, féltékeny disznó! Mármint maga! Még azt a kis szeretet, pár simítást is sajnálja tőlem? Kit kérdezett meg a lakók közül, hogy mit szól a híres állattartásához?!

A heves vitába most már beavatkozott egy második emeleti lakó is, ki paprikavörös fejjel jelent meg az ablakban.

- Asszonyok, menjen mindenki a dolgára! Hát már a saját lakásában se lehet nyugta az embernek? Hívjanak össze lakógyűlést, vagy gyűjtsenek aláírásokat, csak fejezzék már beee!

Míg a két asszony dölyfösen fújtatva megállta, hogy nem szólt semmit, s az egyik fejét csóválva befele indult, a másik meg a ház körüli sétájára, Tóni értetlenül állt, pontosabban feküdt az eset előtt a pinceablakban, és felettébb csalódott, mert megérezte a máj illatát, s már a nyelvén érezte az ízét is, de hoppon maradt.

- Máááú! Máááj!

Ez hevenyészett fordításban annyit tesz: - Lesz? Hol a máj?

A sarkon

Volt egy kis kertünk Barosson, a Termő utcában. A busz-megállótól jóval arrébb volt, s mielőtt átmentünk a Bartók Béla úton, hogy a gombapincék fölötti kis telekre jussunk, a sarkon mindig megállt édesapám egy kicsit kutyázni. Volt ott egy kút, apa már felfele is megtöltött 1-2 palackot vízzel, de amúgy is gyakran járt le ide, hisz a "birtokon" nem volt se áram, se víz, bár sokszor éreztem azt, hogy csak ürügy volt a "kannázás", hogy láthassa kedvencét, s hogy haverkodhasson egy kicsit vele. Nem volt elkényeztetve ez a kutyus, így hálásan fogadott mindig minden jó szót, simogatást és falatot. Sokáig építkeztek itt, aztán el is készült a ház a telken, meg nem is. És valahogy a kutya környezete olyan sivárnak, rendezetlennek, elhanyagoltnak tűnt! A kerítés is elég ügyetlenül állt.

Általában együtt kerestük fel a kertet, de olykor egyedül is. Jó volt kiszakadni a város zajából. Előfordult, hogy nem is volt igazán dolog odafent, a kertben, de jó apám szinte csak a kutya kedvéért mégis elment. Olyan bő fél órácskányira volt a lakásunktól. Mindig akadt valami finom maradék, csont, amit gyűjteni kellett, nem volt szabad semmit – a kutyus fogára valót – eldobni, ami miatt aztán meg "muzáj" volt ellátogatni Barossra. De ha véletlenül mégse akadt semmi kutyaeledel, viszont munka meg volt éppen, akkor olyan rossz érzés lett volna csalódást okozni az ebnek, bár egyértelművé vált, hogy nem annyira a finom falatokat, mint inkább a szeretetet éhezi. Ebben azért is biztosak lehettünk, mert amikor megkapta az ételt, hozzá sem nyúlt addig, míg elég simítást nem kapott, s csak akkor állt neki falatozni, mikor apa elbúcsúzott tőle, megfordult, s megindult a lépcső felé. De ha apa a kezéből etette, akkor sem volt soha falánk, olyan óvatosan, finoman vette el a falatokat! Kutyakaja híján elslisszolni viszont lehetetlen volt a kerítés mellett, hisz nem tudott olyan széljárás lenni, hogy ne érezte volna meg a kis állat figyelmes jötevője közelségét.

Mit lehetett akkor hát tenni ilyenkor? Apa bevallotta, hogy néha beugrott a viszonylag közeli kis boltba, ami mellesleg nem is volt túl olcsó, és vett egy kis felvágottat, virslit vagy egy darab kolbászkát, hogy ne maradjon ilyenkor sem szégyenben, hogy legyen mivel kedveskednie a kutyának...

Bár erről a kutyus nem tudott, mégis hálás volt. Ezt úgy mutatta ki, hogy mikor hátsó lábai súlyosan megsérültek – valószínűleg elütötte egy autó, biztos kimászott a gyatra kerítésen, s át akart kelni a forgalmas úton –, akkor is odaerőltette magát a dróthoz, megnyalogatta édesapám kezét, hagyta, hogy sajnálgassa, cirógassa, s lehetett látni a szemében a fájdalommat, a néma panaszt, meg azt, hogy legszívesebben így maradna, apát se eresztené el, de aztán beletörődött az elválásba.

Illetve mégse. Amikor ugyanis édesapám az első lépcsőfokokon lépdelt felfelé, furcsa neszre, halk nyöszörgésre lett figyelmes. Mikor megfordult, majd a szíve hasadt meg, ugyanis – s erre aztán végképp nem számított – a sarki kutya jött utána. Azaz dehogy jött! Apa nem is értette, hogy vonszolhatta odáig el magát ez a kis jószág, s el sem tudta gondolni, hogy mekkora fájdalommal, kitartással, kutyafeletti küzdelemmel járhatott mindez! Vajon a lépcsőkön is fel akarta, fel tudta volna küzdeni magát ekkora elszántsággal? Apa legszívesebben persze felkapta volna, s ölben vitte volna magával, de ezt mégsem tehette. Nem lett volna jó helye a panelben. S nem tehette a gazdájával szemben sem, bár felmerült benne a kérdés, hogy miféle gazdi az, aki hagyja szenvedni a kutyáját? Vagy annyira ritkán jár ki, néz rá, hogy nem is tud a kis állat állapotáról? Az lehetetlen! Kerülne csak a szeme elé ez az ember! De sosem került. A letelején is, mikor még nem mélyült el a barátság a kutya – akinek még a nevét sem tudtuk – és édesapa között, csak nagy ritkán bukkant fel a tulajdonos a telek másik sarkában, hallótávolságon kívül.

Néhányszor még láttuk a siralmas állapotú kutyát, aztán már hiába vitte apa a szeretettel összekészített csontokat, amiről direkt nem rágtuk le rendesen a húst... Talán így volt jobb neki?

Batyu

Péntekre szabadságot vettem ki. Elgondolkodva baktattam a Duna-parton. Kutyaül éreztem magam, talán egy kis tenge-ribetegség kerülgetett, nemrég szálltam le ugyanis Dömsödön a hajóról. Hogy miért tévesztik össze sokan Dömössel! Igaz, mindkettő a Duna mellett van... Csak éppen itt többször is megfordult Petőfi, mikor szüleit meglátogatta, s még ma is megvan a több száz éves kedvenc mocsári tölgye, Dömös viszont nem büszkélkedhet ilyesmivel.

Bátyám kis horgásztanyájához közeledtem. Egy kis beto-noznivaló volt a ház körül. Zsebemben a kulcs, kezem ügyé-ben egy kis ennivaló. Tudtam, hogy lesz ott egy kutyas, készültem is, hogy lekenyerezem, de – mint nem sokkal később kiderült – inkább olyan „pacsit ad a betörőnek” típusú házörző volt ő.

Bár egy kicsit bizalmatlan volt először, láthatta, hogy van kulcsom, s megérezhette a rokon vért ereimben. Ráadásul a nevén szólítottam. Hamar elfogadta, hogy otthonosan teszek-veszek a telken, a házban, s kezdett megbarátkozni a jelenlé-temmel és velem. Tudtam, hogy kint volna a helye, de amikor lefekvésre került volna a sor, sehogy sem akart kimenni. A kutya-fáját! Úgy kellett kicsalni. Úgyesen visszaosontam a ház-ba, s gyorsan kizártam Batyut. Ekkor két lábra állt, mellső mancsaival megtámasztotta magát a veranda ablakpárkányán, és szemrehányóan nézett be rám az üvegen keresztül. Benne volt abban a szempárban minden. Elfogadott, megbízott ben-nem, én viszont rútul kijátszottam. Nem sokáig bírtam ezt a „most nagyon rafináltnak érzed magad” tekintetet, s természe-tesen nem sokkal később már bent volt ő is, megbocsájtóan figyelte mozdulataimat. Ott aludt az ágyam mellett a szőnye-gen. Állát feltette az ágyra, így hunyt, így őrizte álmom.

Batyu reggel büszkén kísért el a boltba, peckesen lépdelt mellettem, mint aki hozzám tartozik, mint aki mindig is hoz-zám tartozott. Derűsen, szépen telt a napunk. Jól haladtam a munkával. Délután arra lettem figyelmes, hogy egy rövidet vakkant a kutyas, s boldogan szalad közeledő Zsolti bátyám felé. Ő majdnem hanyatt esett, mert Batyu örömeiben ráugrott,

össze-vissza nyalta, de meglepetésünkre a következő pillanatban már jött is vissza hozzám, hogy kiereszkodjon egy kis simogatást. Zsolti ezt látva megállapította, hogy bár nagyon szereti őt ez a kutya, de engem még jobban. Meg is kérdezte, mit csináltam vele, hogy így ragaszkodik hozzám. Bevallottam, megengedtem neki, hogy velem aludjon odabent. Nem haragudott Zsolti, elmondta, hogy ő is gyakran ráhagyja.

Másnap befejeztem a munkát, összeszedelőzködtem, s megindultam a hajóállomás felé. Bátyám is elkísért Batyuval. Azt a nyüsztést, mikor nem engedték fel a hajóra! Már megint kutyául éreztem magam. De most nem a hajóút miatt. Úgy éreztem, megcsalom Batyut. Szégyelltem magam. Pedig nem volt miért, hisz otthon már vártak rám. Sokáig láttam még a hajóról, ahogy fut mellettem a kutyus a parton... Aztán végképp megértve és felmérve a helyzetet megállt, egy darabig még követett tekintetével, majd visszakullogott a gazdájához. Jó kutya volt. Sokáig megvolt. Mindig örültünk, mikor láthatuk egymást. Barátságunk megpecsételődött azon az első estén.

Mindig tudtam a viselt dolgairól. Aztán egyszer csak szomorúan vettem tudomásul, hogy elpusztult. Hogy Batyu nincs többé. A jeges Dunába veszett. Ott van eltemetve a dömsödi telken, sírhelyére rálátni a veranda ablakából.

Békakaland

Panka nagyon szerette az állatos meséket. Anyja is gyakran felolvasott vagy kitalált neki ilyeneket, de nagyanyja sokkal több történetet tudott fejből, és némelyik annyira valószínű volt! Néha alig tudta kivárni, hogy is végződnek, minél hamarabb be akarta habzsolni az újabb élményeket, ismereteket.

– Mama, tudsz valami igaz mesét? – kérdezte megint váratlanul egyik délután Panka a nagyanyjától.

– Talán akad valami a tarsolyomban! – hallotta a választ a kislány, miközben egyfajta ravasz mosoly is megjelent nagyija arcán, aki ilyenkor mindig valamilyen természetfilmet próbált felidézni gyorsan, hogy kielégíthesse unokája mesevágyát és kíváncsiságát, s nemsokára elő is állt kissé kikerekített történetével:

– Merre jártál, fiacskám? – kérdezte a kis békát a mamája, miután felismerte.

– Hogyhogy "miután felismerte"? Hisz a saját porontya!

– Tudod, Panka, nem is volt olyan könnyű rájönnie a békamamának, hogy a fiacskáját látja, mert az ijedtségtől a kis ugribugri csaknem kifehéredett, és nagyon furcsán, tétován, lelassulva mozgott, aligha lehetett azt ugrálásnak nevezni!

– Értem. Biztos elkódorgott a kis tapasztalatlanka...

– Pontosan így történt! Szabadnak érezte magát, figyelmen kívül, gyanútlanul ugrándozott a szebbnél szebb virágok között, mikor egyszer csak...

– Talán egy gólya repült arra?

– Nem... Nyugtalanka!

– Nem kérdezek bele többet...

– Szóval egyszer csak ahogy felugrott, fent is maradt!

– Hú, nem csapsz be, mama, hallottam ám a gravitációról!

– Igen ám, de ez a kis béka fennakadt egy pókhálón.

– Ááá, nincsen akkora hálója a póknak, hogy megtartsen egy békát!

– Sokkal erősebb ám az a háló, mint hinnéd!

– Akkor is túl nagy hozzá egy breki, hogy ilyesmi megtörténhessen... Miféle pók lenne képes ekkora hálót szőni?

- Egy Nephila komaci pók, Dél-Afrikában! Kisebb madarakat is képes megfogni.

No, most aztán elállt Panka szava, mert soha nem hallott erről a fajtáról, de ilyen nevet nem lehet csak úgy kitalálni! Nagyanyja igazi történetet mesél! Most már igazán kíváncsi lett erre a békafogó pókra.

- Mesélj még róla!

- Ő a máig ismert legnagyobb testű hálót szövő pók, a nősténye egyenesen óriási.

- Mégis mekkora?

- Nagyjából ekkora - mutatta hüvelyk- és mutatóujját jó 10-12 centire szétnyitva nagyanyó. Ilyen messzire vannak a lábai egymástól... Akkora, mint a te kis tenyered.

- Vajon miért ennyire hatalmas?

- Talán azért, hogy minél több utódnak adhasson életet...

- Képzem, mekkora hálót sző egy ekkora jószág! Vagy ekkorát! - tárta szét kezeit vagy fél méteresre a kislány.

- Még nagyobbat! - fogta meg gyengéden és nyitotta nagyobbra, csaknem méteresre Panka karjait nagyanyja, miközben azt is elmondta, azt hitték a tudósok, hogy kihalt már ez a pókfajta.

- Ott tartottunk, hogy a kis kétéltű csapdába került... A pók persze érezte, hogy nem egy átlagos, gyenge rovarról van szó, hanem valami sokkal nagyobbról, de türelmesen kivárta, míg kifárad a mi kis békánk.

- Szegény!

- De hisz mondtam, hogy visszament a mamájához...

- Igen, de úgy beleéltem magam, el sem tudom képzelni, hogy úszhatta meg!

- Amikor a pók megközelítette féltett kis védencünket, megpróbálta megölni - itt elszontyolodott Panka, de nem sokára felderült az arca. - Rájött azonban, hogy brekusunk bőre mérgező anyagot választ ki magából, így aztán képtelen megenni... Vissza is vonult hálója közepére.

- És hogy tudott kiszabadulni a béka?

- Nem fogod kitalálni!

- Áru!d már el, mami!

- Ott ücsörgött a pók a hálójában, arrébb meg ott lógott belegabalyodva a csapdába a szegény megrettent zöldfűlű. A pórul járt vadász meg egyre csak tanakodott. Nem tudott mást kiokoskodni, mint hogy megszabadul a hálóját elrontó, ám azt elhagyni képtelen behatolótól.

- Csak nem a pók maga segített a békának?

- De igen! Körülötte elszaggatta, megrongálta a hálót, a brekuszt meg lepottyant... Nem tudta hasznát venni, zavarta a jelenléte, így nagy kegyesen elengedte.

- Mérges volt rá, hogy mérges, pedig neki is van mérge! - játszott a szavakkal Panka. - És mit mondott a béka a mamájának?

- Az igazat.

- És nem haragudott érte a békamama?

- Persze, hogy nem. Az igazságért hogy haragudhatott volna meg? Örült, hogy porontya ilyen szerencsésen megúsza a kalandot. És még mondani sem kellett neki, hogy legközelebb legyen sokkal figyelmesebb, körültekintőbb, hisz a maga kárán egy életre megtanulta...

Azt már el is felejtette megkérdezni Panka, hogy sikerült-e megjavítania a póknak a megrongálódott és szándékosan is megrongált hálóját, mert a megmenekült áldozat állapota és jövőbeli sorsa jobban lekötötte fantáziáját és figyelmét, mint a "kegyes" vadász általa jelentéktelennek tartott kára. Nem tudta sajnálni a hoppon maradt óriáspókot, de örült annak, hogy fajtája nagyon távol él az ő kis világától...

Círmók önérzete

Julcsi néni kissé elmerengett törölgetés közben, mikor hirtelen meglepő kérdéssel állt elő unokája.

- Nagymami! Olyan jóban voltatok Círmókkal! Mi történt?
- Miből gondolod, Panka, hogy történt bármi is?
- De hisz nagy ívben kikerül ez a kis jószág, mindenholnan elsomfordál, ha megérzi, hogy nemrég arra jártál! A fotelodnak, ahol oly szívesen tartózkodott az öledben, még csak a közelébe se megy! Pedig milyen áhítattal nézett fel rá sokszor!
- A kis detektív! És még mit vettél észre?
- Most tesztelsz?
- Csak kíváncsi vagyok...
- Fennhordja az orrát, sértődött. Ha te jobbra mész, ő balra. Máskor meg állandóan ott lábatlankodott körülötted.
- A fiatalúr ki van szolgálva előlről-hátulról... Kissé el is van kényeztetve. Nincs rossz dolga!
- Persze, de valami nem stimmel!
- Majd megbékél!
- Ugye, hogy történt valami?
- Tudod, szeret lustálkodni. Rengeteget alszik!
- De hisz macska! Mind ilyen! Ez még nem bűn!
- Igazad van, de elég furá helyeket tud választani...
- Áru!d el, mit művelt! Látom, nemcsak ő orrol, te is haragszol rá.
- Bemáskál a tyúkólba.
- Bántotta a kis japánokat?
- Ez a mafla? Dehogy!
- Hát akkor?
- Betelepszik hozzájuk, elszundikál alattuk. Azok meg nem is foglalkoznak vele. Nem félnek tőle.
- Jámbor cica. Nem tud ő ártani senkinek.
- De véded!
- Hát nem így van?
- A jó múltkor is idehozott egy kismadarat... Aztán meg...
- Nagyi...

- Jól van! Szóval a tyúkok meg le se tojták. Azaz épp ezt tették. Csúnyán összepiszkították. Borzasztóan nézett ki! Csak nem képzeled, hogy beengedtem ilyen állapotban a házba?!

- Húha! Csak nem megmosdattad?

- Nem!

- Nagyanyó...

- Fogtam a vizes szivacsot, aztán jól megtisztogattam.

- Áhá! Gondolom, menekült volna...

- A lábam közé kaptam, egyik kezemmel lefogtam, a másikkal meg nekiestem.

- Nem hiszem, hogy pont erre vágyott!

- Foglalkoztam is én azzal? Hát minek csinálta magának a bajt?

- Szerinted mikor bocsájt meg?

- Nincs mit megbocsátani! Te se hagytad volna...

- Jó, jó. Szerinted mikor méltóztatik majd szóba állni veled?

- Biztos kell még egy-két hét.

(Jól tippelte meg nagyanyó. Még több mint két hét kellett, hogy Cirmók kiengesztelődjön, elfelejtse ezt a kellemetlen epizódot, s elnézze Julcsi néninek, amit vele művelt.) Hogy a kandúr nem könnyen felejtett, az biztos. Panka is tudta, hogy Cirmók tényleg el van kényeztetve. És valljuk be, visszaél a mama szeretetével. Hisz a legfinomabb falatokat kapta mindig is! Még most is, mikor nem voltak jóban.

- Olyan, mint Morzsa! – állapította meg Panka.

- Mert néha hegyezi a fülét?

- Nemcsak azért... Barátságban él a tyúkokkal, s nem kap kedvet a húsuokra...

No ezt már nagyanyó sem állta meg mosoly nélkül. De ez már nemcsak az unokájának szólt. Imádta Cirmókot is, hiába annyira öntörvényű. Hiányoztak neki az együtt töltött órák. Bár nem akarta bevallani, de alig várta, hogy a sérelem és a vád eltűnjön kedvence szeme szegletéből.

Drágaság

Kimondani is sok, de bármily furcsa, igaz, tényleg negyven éve élünk itt! 200 lakás egymás alatt, felett, mellett... Hosszú időn át Julika néni volt a ház gondnoka. Akármilyen csöpp termetű is volt, bizony nagyon szigorú tekintetű, így tartottunk is tőle mi, akkori gyerekek. Néha a férje is megereztette a hangját, ki egykor díjbirkózó volt, legalábbis ezt terjesztették róla. Rend is volt a ház körül! Volt egy boxer kutyájuk. Azaz három. Vagy négy? Mert mindig ugyanezt a „gyártmányt” választották, ha szeretett házőrzőjük jobb létre szenderült. S ez 10-15 évente kíméletlenül bekövetkezett.

Julikáék és a kutyus a szélső lépcsőházban éldegélt kezdetben, a gondnoki lakásban, ahova havonta becsengettünk, hogy befizessük a lakbért. Igen, rég volt, tán igaz se volt: nem átutaltuk, nem feladtuk, hanem készpénzben rendeztük a bért. Még meg sem szólalt a csöngő, s máris barátságtalan mordulás volt a válasz, egyáltalán nem mutatkozott játékosnak ez a kutya, egyáltalán nem kezdeményezett, s nekem sem volt kedvem szóba elegyedni vele... Nem láttam víg kedélyűnek, ellenben kissé ijesztő hangon hörgött, morgott. Tiszteletben tartottam távolságtartását, nem is próbáltam közeledni felé. Sem odabent, sem kint, a ház körül.

Mikor megszűnt a gondnoki lakás, a mi lépcsőházunkba költöztek, így lassacskán egyre közelebből érintett minket Julikáék és az aktuális boxer sorsa. Észrevettük, hogy az ajtajuk előtt alaposan letisztítják a kutya lábát, csak így engedik a lakásba. Kiderült, hogy külön fotelágya van, s jobb falatok jutnak neki, mint a gazdáinak. Néha együtt jöttünk fel a liften, s nemsokára kedvem szottyant megsimogatni, ő meg talán elfelejtett tiltakozni, vagy kegyet gyakorolt, s hagyta ezt. Elegánsabbnak láttam, megnyerőbbnek, mint azelőtt, s rég elmaradtak mélyről jövő morgásai is. Csendes volt, soha nem zavarta a lakók nyugalma, s nem lehet ráfogni, hogy piszkot, rendetlenséget hagyott volna maga után, de ha így is lett volna, Julika azonnal eltüntette volna a nyomokat. Mivel szőrzete rövid volt, nagyon könnyen tisztán lehetett tartani a lakást, és mikor egyszer-egyszer leültünk a szobában, soha nem láttunk

elhullajtott szőrszálakat. Míg vendégeskedtünk, a kutya lustán elheverészett a kanapéján.

Julikáék nem fiatalodtak. Volt valahol egy fiuk, de sose láttuk, élte a maga külön kis életét, így magukra maradtak, s ahogy telt az idő, annál inkább megenyhültek mindenki irányában, elnézőbbek, nyájasabbak, beszédesebbek lettek, s már nem is próbálták leplezni, hogy szívük csücske e boxer, s mikor összetalálkoztunk, mindig volt valami apai vagy anyai büszkeség a hangjukban, s elmesélték, merre jártak a drágaságukkal, de tudtuk, mikor van a kutyus névnapja, születésnapja, s azt is, hogy mivel kedveskedtek neki ex-gondnokaink. Hol volt már az egykori szigor, rendtartó tekintet!

Egyre vékonyabbak, egyre csontosabbak, görnyedtebbek, lassabbak lettek, egyre többet emlegették a korukat, de csak legyintettek a bajokra, jöttek-mentek, hisz a drágaság igényelte a sétákat, s ők sem akarták elhagyni magukat. Aztán a drágaság is lelassult. Nehezen járt, fájdalmai voltak. Szeretettel kivártuk, míg fel- vagy letotyog azon a pár fokon a lépcsőházban, vagy míg beér a liftbe, s miközben tartottuk neki az ajtót, fájdalmasan, nem panaszkodva, inkább köszönettel nézett fel ránk, bár egyúttal természetesnek is vette udvariasságunkat.

Aztán elment szegényke. Eutanáziát gyakoroltak fölötté Julikáék, lerövidítették szenvedéseit. Egy ideig a virágok még gondosabb nevelgetésével kötötte le idejét, figyelmét, terelte fájdalmát a csöpp asszonyka, többször járt ablaktisztítóval a kezében a bejárat körül, hogy az üvegajtókról eltüntesse az ujjlenyomatokat és egyéb maszatokat, s önszorgalomból egy kicsit utána törölgetett a takarítónak is, mert pl. a postaládák tetejét kifelejtette. Valahogy nem találta a helyét Julika.

Már a kilencvenhez jártak közel ekkor, s talán nem lett volna szerencsés egy újabb boxert beszerezni, megszeretni, talán már nehezebben tudták volna megoldani a sétáltatást is, hisz drágaságomnál is felváltva oldották meg: aki éppen erősebbnek érezte magát, az ment vele. A másik meg nyitott lakásajtónál várta a lifthívást, majd hogy megálljon a szerkezet, végül pedig hogy meglássa kedvencét és házasársát. Majd közösen megtöröltették a drága tappancsokat...

Aztán egyik nap a kapu előtt, a virágoknál egy rendkívül aranyos, érdeklődő kutyussal néztem farkasszemet. Szinte vártam, hogy fölbukkanjon mögötte Columbo. Egy szép Basset hound üdvözölt. A nyomozó helyett azonban az egykori díjbirkózó tűnt fel a hosszú fülű mellett, s mikor meglepett örömmel simogatni kezdtem az újdonsült lakót, sugárzó boldogsággal az arcán újságolta, hogy fia hozta haza a menhelyről nekik, mert rettenetesen megsajnálta, s úgy gondolta, hogy bár nem fiatal, de pont ezért még megszépíthetik egymás hátralévő éveit.

Bevallom, azt hittem először, hogy egy pajkos kölyköt, de legfeljebb is egy kis kamaszt simogatok, mert annyira új volt neki minden, szeleburdi, izgága kis jószág volt, nagyon sok mindenre meg kellett tanítani még ezután, de ez hányatott sorsával volt magyarázható. Az állatka révén Julikáékat mint-ha kicserélték volna! A kutyus meg persze hálás volt a mérhetetlen szeretetért, a biztonságért, amiben eddig a jelek szerint nem volt része.

Megkapta boxer-elődje kanapéját, s megkapta értékjelzőjét: drágaság lett belőle is. Van neki tisztességes neve is, nagy ritkán így szólítják: Lotti. De már alig kell megszólítani, hisz megnyugodott, s legtöbbször kitalálja gazdái gondolatait. Szébbé, szeretetteljessé teszi Julikáék életét. Befogadói pedig boldoggá teszik Lottiét. Reméljük, még nagyon sokáig!

Fejtor

Már csaknem egy éve, hogy kinéztem magamnak ezt a sarkot. A levegő páratartalma – bár a párologtatót többször kellene utántölteni –, az állandó hőmérséklet – ugyan gyakrabban ránk férne egy kis szellőztetés –, a ritka és enyhe légmozgás mind e mellett a hely mellett szólt. Remek a le - és a kilátás is, elég sűrűn akad vadászsákmány itt.

Nyugis hely ez, nem piszok-, és főleg nem pókfóbiás a tulaj. Ha egyáltalán ezé a ficsúré ez a lakás... Nemigen tölti be a teret, szinte mindig csak tétlenül heverészik. Látogatókat nem fogad, semmi izgalmas vagy változatos soha nem történik itt... Hoppá! Vagy mégis?

– Hé, Pók Ica! – lepett meg váratlanul merengésemben lakótársam, s így folytatta: – Mit gondolsz, nem kéne a szép kis hálódat felszámolni? Vendéget várok! Túl szembetűnő a mes-termunkád! Nem a legjobb helyen vetted meg ezt a csinos kis hálót...

– Lassan a testtel! Beszéljük meg... Tán kivetted a hálódat valakire? – fordultam hozzá kérdőn. Még soha nem szólított meg, nem is gondoltam volna, hogy valaha is észrevesz.

– Ami azt illeti, igen, de mi közöd hozzá?

– De nagy a szád! Vigyázz... régóta figyellek, sok terhelő bizonyítékom van ellened! Amúgy meg hiába is akarnál pókhálót vetni kedvesed szemére, előbb-utóbb magától is rájönne az igazságra, így is, úgy is lelepleződik valódi lényed! Úgysem tudsz kibújni a bőrödből.

– Könnyű a pókhálót elszakasztani!

– Igaz, megsemmisítheted a hálomat, de újat szövök. Elta-poshatsz, de akkor búcsúzz el a szerencsédől is! Ha meg arra gondolsz, hogy könnyű kijátszani, megtéveszteni választottadat, figyelmeztetlek: tévedsz! A szerelmes szív sok mindent elnéz, megbocsát, jóra magyaráz, de attól még látja a hibáid! Lusta vagy, rendetlen, közömbös a porra, szegény növényeid már fuldokolnak... s ha nem jönne ide a kedvesed, észre sem vettél volna, soha nem szólítottál volna meg!

– Azért, mert egy pár napja orvul figyelsz, még nem tudsz rólam mindent!

- Pár napja? Semmirekellő, naplopó! Már hónapok óta elnézem, ahogy ábrándozol, úgy teszel, mintha világmegváltó dolgokon méláznál, aztán leírod gondolataid, hogy el ne felejtse őket, mintha olyan nagyon fontosak volnának... Azok a bolhányi betűk! S mire mész velük? Mi hasznod belőlük?

- Most mit vagy úgy oda? - kérdezte, s mielőtt folytatta volna, végigfutott agyán a felismerés... Nem tudta, hogy egy hálóhosszon vagyunk, azaz a szívébe, lelkébe látok, amolyan Szóló Tücsök módjára. Éreztem meglepődését, a hangosan fel nem tett kérdések vibrálását:

- Ez most Tóth Árpád-osat játszik? Megkérdőjelezi az írás értelmét? Mindjárt el is köszön, s egy "Jó éjszakát!" kíséretében hátat fordít.

Fennhangon azonban ezt szegezte nekem:

- Te annyira más vagy? Én a betűimet szövögetem, te meg a selymedet. Te sem csinálsz túl sok mindent, csak ücsörögsz a hálód közepén, legfeljebb néha keresel egy félreesőbb szálát. Én az agyamat erőltetem egy kicsit, te meg a szövőszemölcséidet. Én a tollammal ügyeskedek, te meg a szövőkarmaiddal. Alkotunk, behálózunk, lépre csalunk... Mi a különbség?

- Hisz mindez a lényemből fakad! Így vegetálok! Hogy mérhetnének össze kettőnk tevékenységét? Szabadon járhatnál-kelhetnél, sokkal nagyobb lehetne a léttered, színesebb az életed! Miért nézel le? Azaz lenézően fel? Én a lehetőségeimet lényegében teljesen kihasználom a pókságom korlátain belül, te viszont a sajátjaidnak egy pici töredékét se!

- A mindenségit! - morogta inkább csak magának, mint nekem. - Igaza van ennek a légyfalónak! Látszik, hogy négyszer annyi szeme van, mint nekem... Na jó, elismerem... De mi legyen a hálóddal?

- Marad!

- Na de...

- Hasonló hasonlónak örvend! Az a lány tán észre sem veszi! Gondolom, amúgy is mással lesz elfoglalva... De ha mégis, valószínűleg nem akad fenn rajta...

- És ha...

- Mondd azt, hogy direkt tartasz, s hogy hasznodra vagyok! Ártalmatlan, ám igen romantikus a jelenlétem, ráadásul hatásosabb vagyok, mint egy négylevelű lóhere, amit soha nem sikerült találnod még... Én meg csak úgy itt vagyok, épp kapóra.

- Na tessék. Ilyen egyszerű. Majd mesélek neki Pongrácz grófról, meg a "pénzügyminiszteréről", a keresztes pókról, akinek segítségével meg akarta nyerni a lutrit... Biztos díjazni fogja!

- Ehhez nem értek. De az íráshoz mintha nekem is lenne közöm. Valami homályos ösztön ezt súgja...

- Ni csak, mi elő nem jön! Öntudatra ébresztettem az ősi nyelvek meg az ábécék titkainak őrzőjét! De honnan tudhatnál az ősi székely-magyar rovás ábécéről, ami valamelyik ősőd hálójában fellelhető geometriai alakzatokból állt össze?

- Persze, hogy nem tudok róla, mint ahogy Tóth Árpádról sincs fogalmam, Pongrácz grófról is csak most hallottam, nincs ismeretem a székelyekről, a rovásírásukról pláne nincs elképzelésem, és...

- Egyáltalán hogy vagyunk képesek beszélgetni? Kész örület!

- De hisz nem is szólaltam meg! Most is hallgatok!

- ?

Éles, hosszas csengőszóra ébredtem. Arra eszméltem, hogy pókká váltam. Hogy kívülről szemlélem magam a hálóból, de valahogy egyszerre vagyok vadász és áldozat. Önkéntelenül is felnéztem a sarokba. Ott voltam. De hogy lehetnék két helyen egyszerre? Érzem az ágy rossz rugózatát, de érzem ruganyos selymem rezdülését is. Mi történhetett? Létezik ilyesmi? Melyikünk induljon meg az ajtó felé?

Míg ezen morfondíroztam, hallottam, hogy csikordul a kulcs a zárban, s Ila jött felém nagy hévvel.

- Te semmirekellő! Nem volna ideje végre felkelni? Gyerünk, mert ebből a szerkesztőségből is kívágnak! Készülj, egy-kettő!

- Mit művelsz? - kérdeztem riadtan, mikor Ila kérdés és gondolkodás nélkül nekiállt dérrel-dúrral porolni, s egy jól irányzott mozdulattal leverte a pókhálót a sarokból... Én meg próbáltam nyomon követni lakóját, kitalálni, merre futhatnék, menekülhetnék, menteni akartam nyomorult kis életem... Míg egyszerre csak úgy éreztem, belém költözött a kiebrudalt pók, menedékre talált bennem, ám Ila lerántotta rólam a paplant, s a következő ütést rám mérte a porolóval. Fuldokoltam, képtelen voltam feleszmélni. Határozottan agyoncsapta szerencsém, lecsapkodta rólam múltamat, ellehetetlenítette jövőmet.

Egy képtelen színjáték részese lettem, időre volt szükségem, hogy értelmezsem a történeteket. Pillanatok alatt magamra vettem néhány göncöt, összekapkodtam pár apróságot, s kimenekültem szorult helyzetemből. Futottam, mintha nyolc lábam lenne, hogy minél messzebbre jussak... Kimerülten roskadtam le egy padra.

- Úristen! Behálózott ez a nő, megmételezett, bábót csinált belőlem. Felemésztett, kiszívta erőmet, lelkemet, akaratomat... Figyelt, beférkőzött a tudatomba, átalakította mindennapjaimat, szokásaimat, nem hagyja, hogy magam lehessek. Az ő szemével kezdtem látni. Lassan eggyé váltam volna vele, miközben én teljesen megsemmisülök. Ezért változtam álomban Pók Icává, hogy ezt észrevegyem végre, hogy lehulljon a háló a szememről, hisz több szem többet lát, s hogy korlátaimon belül szabadon szaladgálhassak saját útvesztőmben, sorsom kusza labirintusában... A körmönfont Ila a vesztetet akarta. Kezdetben én próbáltam elejteni őt, de mire felocsúdtam, már én voltam az ő hálójában. Nőstény! Egy kannibál! Kész csoda, hogy még élek! Befurakodott az életembe, lecsapott gyenge pontjaimra. De most végre felébredtem! - futott át villámgyorsan az agyamon.

Tudtam, mit kell tennem, hisz Ilát még otthon találom, nálam. Elég volt! Menesztem. Visszakérem a kulcsot, kiutasítom a lakásomból és az életemből, megszabadulok körém font hálója utolsó maradékaitól is. Persze, befejezem, amit Ila elkezdett. Kitakarítok. Jó, hogy nekiállt! De nemcsak az otthonomban, hanem életemben és gondolataimban is rendet kell raknom...

Ha én kecske volnék

Kissé emberkerülő lettem. Mennyivel egyszerűbb lenne a dolgom, ha hegyi kecske lehetnék! Ebben az esetben a magas hegyeket laknám, ahol eleve csak nagyon kevés emlős tud megélni. Szánt szándékkal a legmeredekebb, leginkább szakadékos hegyoldalakat keresném fel, s direkt a még zergék által is megközelíthetetlen helyeken tartózkodnék. Így viszonylag könnyen megoldódna ez a mizantrópiászerű problémám. Amúgy is imádom a hegyeket. Milyen jó lenne mindig köztük lenni! Milyen jó lenne a kiugró sziklákon pihengetni, ahol hátam felől védelmet élvezhetnék, hisz ki is tudna utánam jönni, előre pedig szabad kilátásom lenne, nem is akármilyen! A legtöbb ember viszont nagyon is jól elvan idelent, a maga által kreált mesterséges – számomra egyre inkább élhetetlen – környezetben...

Ha valóra válna álmom, talán az Alpokban gyakorolnám a kecskei létet. Vagy merjek még nagyobb, merészebbet gondolni? Ha már lúd, legyen kövér, vagyis legyen az életterem a Himalája! De bárhol is szagolnám ki a havasi füvet, rügyet, levelet, faágat, bárhol is bukkannék valamelyik ánizs- vagy ürömfajra, fűzre vagy nyírfára, bárhol töltene el kettős gyönyörrel egy-egy havasi rózsa vagy rekettye, akárhol is nőne vagy száradna az a fű vagy zuzmó, boldogan falnám. A Himalája mellett szól talán az értékes sója is! Hogy a sós íz mekkora élvezetet nyújtana számomra! Bár inkább sótlanul eszem, de hiányozna emberi életemből is!

Csak a legesleghidegebb téli időszakokban ereszkednék egy nagyon kicsit mélyebbre. Hisz rettentő jól tűrném a hideget, s valószínűleg érzéketlen lennék a legnagyobb faggyal szemben is, és inkább hagynám, hogy a fülem lefagyjon, de szembefordulnék bizony a szeles viharral is, akár szoborra dermedve állnék a fenséges érzést és kilátást nyújtó sziklákon. Hagynám, hogy a hó a szőrzetembe férkőzzön. Állnám a sűrű havat, a jeget.

Nem nagyon bírom amúgy sem a meleget, a nyárit meg mondhatni, hogy szinte képtelen is vagyok elviselni. A városban sokszor szinte lehetetlenség ép ésszel kibírni a hőséget. Ám kecskeként ha picit is melegebbre fordulna az idő, azonnal a hegy árnyékos oldalát választanám. Még feljebb tipegnék, vagy egy hús barlangot keresnék, a rejtettebb, hűvösebb sziklákhoz simulnék.

Nagyon szeretem az erdőket. De akárhányszor is felkereksem őket, csak vendég vagyok a fái közt. A kecske bőrébe bújva viszont az erdőkben tölteném az éjszakát. A fák között nyugovóra térve igazán otthon érezném magam. Napkeltekor legelészve felfele kúsnék, aztán délután lefele ereszkednék, vissza éjjeli menedékhelyemre. A legszemfülesebbek reggel hat előtt és délután négy óra után láthatnának csak, közben észrevétlen pihennék valahol.

Biztonságban érezhetném magam, mert ügyesen, gyorsan, ráadásul kitartóan tudnék kúszni bármilyen járhatatlannak tűnő, kapaszkodásra alkalmatlannak látszó, meredélyes sziklán is, mert meglátnám a „lépcsőt”, s csülkeimet szétfeszítve talpfelületemet mindenki megdöbbenésére háromszorosára növelném. Így „tapadnék”. Jó rugalmas, hajlékony, párosujjú patákkal dicsekedhetnék.

Most egy jól járható meredekebb út is lelassít, szuszogok. Persze megéri a fáradság, s emberként is legszívesebben folyamatosan ezeket a hegycsúcsokra vezető, azokat összekötő kaptatókat járnám, mert ezek a magaslatok – a társadalmi gondokkal, a személyes problémákkal szemben – idővel, kitarással feltétlenül leküzdhetők. Nem szeretek úgy ugrálni, ahogy mások füttyölnek, de hegyi kecskeként hatalmas, felszabadult örömmel ugrálnék, ahogy jólesik, illetve, ahogy a sziklák diktálják. Én aztán nem ugrabugrálnék összevissza, ahogy a zergék teszik, hogy megtarthassák egyensúlyukat! Annyi görbe út van itt most, mely nehezíti döntéseimet, életemet... Én bizony végre – fent, a tiszta világban – egyenes vonalban haladnék, s még csak nem is sietnék! A hegyi ösvényeken, melyeket magamnak kitapodnék, vagy a kínálkozó ismeretlen, izgalmas veszélyeket nyújtó sziklákon mindezt speciális patáimmal megtehetném.

Régóta nem látok jól messzire, s újabban bizony már közelre se. De ha én kecske volnék, kitűnően éles látásom lenne. Meglátnám azokat a dudorokat a sziklafalakon, amit a legtökeletesebben látó embertársaim még közelről sem vennének észre, s nem értenék, hogy tudok én a "függőleges semmin", a mély szakadék fölött a „levegőben” haladni.

Bár nagyon jól hallok, ha vágyam beteljesülne, még inkább kiváló lenne a hallásom. Bár szaglásom gyengébb lenne, mint a zergéé, de még nyilván így is hamarabb kiszagolnám a bajforrást, mint emberszabásúként. Sokkal bátrabb is volnék, igencsak nagy harci kedvvel rendelkeznék, ha a sors éppen úgy hozná. Az ember néha már belefárad a küzdelmeibe, lemond a dolgokról. Nem azért, mert gyáva, de amikor már a kompromisszumok sem segítenek, s mindig leküzdhetetlen akadályokba, sziklafalakba ütközik, értelmét veszti a küzdelmek. Ilyenkor elveszti lába alól a talajt, s valóban nincsenek – még a hegyi kecske is belátná – dudorok, amikben megkapaszkodhatna...

A gyengébbeket fel szoktam karolni. Ritka, mikor nem veszek tudomást róluk. Ez utóbbit tenném kecskefejjel, a zergékkel sem törődnék különösebben. Bár a kecske a gyengébbekkel szemben agresszív is szokott lenni, megígérem, hogy ha teljesül kívánságom, s megtörténik az átváltozás, vagy egy kis mekegő gida vagy gödölye formájában születek újjá, erről a viselkedésről lemondok.

Ha már a picinyeknél tartunk... Nem nagyon örülnék, de hagynám, hisz megakadályozni úgysem tudnám, ez a természet rendje, hogy december végén – január elején összecsapjanak értem a bakok. Kizárólag június végén – július elején ellenék. Mennyivel könnyebben világra hoznám utódaimat, mint ahogy a nők szokták! Nem kiabálnék ellés közben. Megenném a tápanyagokban gazdag méhlepényt. Milyen jó érzés volna, hogy épp csak szárazra nyálnám kicsinyemet, s az már is talpra – azaz patára – állna, s együtt futhatnánk tovább. Míg szopik, egy sziklabarlangba rejtőznénk. Tudom, hogy nagyon kedves, vidám, hízelgő kiskecském volna! Azt is tudom, hogy játékosan kötekedne, de elnézném neki.

Szeretettel nézném, ahogy felserdül csöppségem, főleg, ahogy szakállat növeszt. Persze, csak ha bak. Nézném, ahogy erősödik, növekszik, alakul, vékonyodik, hajlik túlkös szarvacskájuk! Figyelném az „évgyűrűiket”. Aztán együtt változna durva, tömött szörzetünk. Télen persze hosszabb, durvább, göndörebb, fénytelenebb volna, nyáron meg rövidebb, finomabb. De akár így, akár úgy pont megfelelő viselet volna. Mennyit adnak az emberek a ruházzkodásra, ha tudnak, s főleg a nők mennyit tudnak kínlódni, hogy mit is vegyenek fel... Ezzel a kérdés aztán végképp nem okozna gondot. Csak a praktikum működne, azt meg már a gének, a természet szerencsére réges-régen elintézte!

Kecsének lenni... Hogy jutott eszembe pont ez a kérdés? Miért éppen ez a vágyam? Talán már eddig is kiderült, de ráadásul Kínában a Kecske évét írják, mely yin energiát, békét, kompromisszumokat hozhat, s végtelen belső hajtóerőt generálhat bennünk. Ám ha mégsem így történne, vagy túl egyoldalú lenne a változás, akkor biztosabb remény, élhetőbb verzió az átváltozás!

*„Az emberek utánanézték, de nem szóltak semmit;
minálunk semmin sem csodálkoznak, legföljebb
azon, ami természetes.”*

(Örkény: Ballada a költészet hatalmáról)

Kacsázás

Csak némán hápog az ember. Nyeli a port, kapkodja a fejét, megáll, hogy a munkagép áthaladhasson keresztbe, közben szemmel kíséri az átalakulást, nézi a betontömbökből kiálló vasakat, s bár ő maga is már régóta elkerülhetetlennek tartotta, mégis nehezen viseli a változásokat. Száll a sitt, állandóan a zaj, örökösök a terelések, áthelyezések... Itt aztán nem segít a közlekedési rutin, nincs helye az automatizmusoknak! Nem lehet megszokni ezt a felfordulást, ami tulajdonképpen nem is igazi, hisz jól meg van szervezve. Láthatóan mindennek oka és sorrendje van ezen a téren. Minden valami magasabb értelemnek van alárendelve. A muszáj mindenkit fegyelmeztette, belenyugvóvá tesz, s ugyanez segíti a cél megvalósulását is.

Valami nagy dolognak a részesei vagyunk! Törlődik a múlt, alakul a jövő. Ez akár reklámpropaganda is lehetne. Oly hihetetlen, hogy egykor agyagbánya volt itt, s hogy Arany idejében még bőven termeltek ki innen nyersanyagot egy környékbeli téglavető üzem számára! A bánya helyén – ahogy az már lenni szokott – fokozatosan bányató keletkezett, ezt pedig telente korcsolyapályának használták. Az ám, nosztalgia képeslapokra kívánczók ifjak – illetve a felszabadult örömtől megifjodottak – csúszkáltak itt, hol most markológépek munkálkodnak. Ferenc Ferdinánd idején még sporttelep is létesült ezen a helyen, csarnok is épült hozzá, s mellette bizony télen korcsolyapálya, nyáron pedig több tenispálya működött. Nos, igen! Harctéri állapotok uralkodnak. Szimbolikusan és valójában is: ugyanis háborús lövegek is előkerültek innen az építkezés során.

Ki a csuda akarna épp errefelé sétálni? A muszáj az nagy úr, s aki nem tudja elkerülni ezt a teret, az kényszerből nyeli a port, mint kacska a nokedlit, s persze kapkodja a fejét... De most nem egy munkagépnek, hanem csodálkozásomnak adok hangot és teret. Jól látok? Egy kacsapár totyog szemben a járdán, még hozzá ráérősen ebben a szervezett zűrzavarban, egyáltalán nincsenek kétségbeesve, kifejezetten érdeklődve szemlélődnek. Először Dani sem kapcsol, mit mutatok neki. Látott már récét is, tojót is, hímeket is, nincs bennük semmi különös... Megszokta az építkezés zaját, látványát, de mivel még mindig meglepetten mutatok a furcsa párra, megérti, hogy külön-külön értelmesek az észlelései, de így együtt, egy helyen és időben, pláne itt, mégiscsak furcsa, amit tapasztalunk. Most nyugodjak meg, hogy milyen nagyszerűen képesek ezek a kis állatok alkalmazkodni a legélhetetlenebbnek tűnő feltételekhez is, vagy ijedjek meg, hogy már itt tartunk? Miért nem riadnak legalább egy kicsit arrébb? Miért nem hápognak számon kérően a kosz, a csikkek láttán?

De tényleg, mit keresnek itt? Az egykori gyárterületen kialakított parkból ruccantak át, hogy megfigyeljék, mi folyik ezen a helyen? Valamiféle ösztönök vezérelték őket ide? Megneszelték, hogy állóvíz volt itt valaha? Megsúgta nekik a fecsegő szellő? Egy felettük elsuhanó lélek kotyogta ki a múlt titkát? S most ellenőrizni akarják, hogy az egykorvolt tó területe hogy alakul át?

Én még mindig furcsállva, megfejtetni akarván a jelenséget, legyökerezek, Dani azonban kihasználja a helyzetben rejlő lehetőségeket. Van nála egy kis madárlátta pogácsa. Miközben előveszi és leguggol, többen is elmennek mellettünk és a kacsák mellett, de nem érzékelik a helyzet különlegességét, föl sem fogják, hogy igaziból mit látnak. Valóban, akár egy telefonfülke is sétálhatna velük szemben. Ez csak egyetlen képcske a milliónyiból, a megszámlálhatatlanul sok észleleteinkből, a minket ért rengeteg hatásból, melyek közül ha nem törölnénk állandóan százával, ezrével az információkat, talán meg is zavarodna (még ennél is jobban) agytevékenységünk.

Amikor a leány kacsá Dani tenyeréből csemegézik, még inkább meglep, s végre néhányan megértik – talán mert helyigényes, s a monotoníából kizökkentő a hirtelen ötlettől vezérelt akció –, hogy valami szokatlan történik a járdán. A fiú kacsá vagy nem éhes, vagy nem szereti a töpörtyűs, csak a krumplis és a sajtos pogácsát... Ketten le is fényképezik az eseményt, talán én magam sem hinném mindezt bizonyíték, dokumentáció nélkül. De sokan még ekkor is céltudatosan elsietnek hápiék mellett, talán túl „alacsonyan” történnek a dolgok.

Elfogy a pogácsa, ideje tovább lépni, pedig érdekelne, meddig tartózkodik még itt a rucapár, mi jár a kis fejükben, hogy képzelik a továbbiakat, s hogy hányan vesznek még tudomást róluk. Legközelebb mindenesetre – szerencsére – nem találjuk őket az átépítés alatt álló téren, remélhetőleg ennél élhetőbb (még ha ugyancsak mesterkéltn) környezetben, háborítatlanul elmélkedhetnek, dolgozhatják fel kalandjukat, értékelhetik kiruccanásuk tapasztalatait...

Macskaságok

Hopp! De hisz ez egy használaton kívüli, száraz mosogató! Hogy ez nem az én helyem? De miért is ne maradhatnék itt, amíg csak a kedvem tartja? Én vagyok a mama kedvence, az ölében tévézem, úgysem tudna rám sokáig haragudni! Különben is! Ez a haszontalan viaszvirág például mit keres itt? Neki szabad? Még csak dorombolni se tud! Hogy ez milyen jó kis megfigyelőhely! Majdnem olyan, mint kint a szilvafán! Azért majd inkább ott körmölkök! Ja, hogy nem is lenne szabad az emeleten tartózkodnom? Persze! Mindenki tudja, hogy ami tilos, az csak még jobban esik! S amúgy is, ki keresne épp itt? Rengeteg időm van addig, amíg felfedeznek...

Jó móka a cipős szekrényben bujkálni, s milyen klassz a párna mögé bebújni! De ez valami új! A fém még egy kicsit hűsít is ebben a nagy melegben! Kitaláltam! Ilyenkor idegömbölyödök, télen meg a kis sámlin leszek a radiátorhoz simulva. Olyan jó akkor a meleg illatát szagolgatni! Legszívesebben meg is puszilgatnám ilyenkor, odadugnám az orrom is hozzá, de ezzel azért csínján kell bánni! Könnyen megjárhatja a macska! A sütot is kipróbáltam már, de az még veszélyesebb, egyszer bizony majdnem odapörkölődött a bajszom!

Danitól hallottam egy dobogókői fekete cicáról, aki a kemen-ce tetején szokott szundikálni a síházban. Az sem lehet rossz... Mégis inkább itt maradok. Hisz én választottam ezt a jó kis helyet! Ez a kiszemelt otthonom. Eleinte a szomszédból járkáltam át ide, ebbe a házba. Ott nem volt ilyen jó dolgom, még a kicsiket is itt hoztam világra ezen a teraszon, a fonott székben. Hiába cipelte át őket Dani a gazdámhoz, én egyesével visszahurcoltam őket ide a számban. A lehető legjobb kezekben akartam őket tudni. De sajnos nem vették figyelembe az akaratom! Csak tudnám, mi lett a picikéimmal! Ahányszor csak erre gondolok, sokkal gyorsabban ver a szívem is...

De jó, hogy én szabadon járhattam-kelhettem, s egyre többször feledkezhettem itt! Mindig jutott valami finom falat nekem. Pedig egy jóságos szürke kandúr őrizte a házat, s nem is értem, hogy tűrte meg a jelenlétemet. Még a kényelmes kempingágyra is felengedett maga mellé. Hagyta, hogy megpusziljam. Egyszer

csak nem mentem haza többet, vele maradtam. Eredeti gazdám tudomásul vette döntésemet. Volt neki még macskája rajtam kívül is. Aztán megértettem, Cirmók miért fogadott be. Egyre betegebb lett, enni is alig tudott már. Azt szerette volna, ha vigaszt hozok, s valamennyire enyhítem a háziak fájdalmát, ha ő már nem lesz.

Valamelyest a helyébe léptem. Persze őt nem pótolhattam, de próbáltam nagyon kedves, ragaszkodó, vigasztnyújtó cica lenni, s még jobban a háziak szívébe férkőztem. Persze követtem azért el hibákat... Hányszor hangzott el:

- Cirmiii! Azonnal gyere le onnan!

Ilyenkor megszeppenve spuriztam le az emeletről – például a hálósoba szekrényből – a lépcsőn, megérezve Dani hangjában az ingerültséget. De most csend van. Hát nem is hiányzom?

- Cirmos! A jó ég áldjon meg! Mit művelsz? Hogy kerülsz ide?

- Máú! – felelem.

Milyen csendben jött! Hogy szúrta ki? Én meg azt hittem, jó darabig biztonságban vagyok! Vége a mulatságnak. De milyen szeretettel ölel magához ez a Dani, ahogy kivesz a mosogatóból! Hiába szid, nagyon szeret!

Nem is tudom, ő simít-e finomabban, vagy Hajni! Mindig az, aki éppen... Ahogy a hasam alját meg az ajkam alatt, a nyakam simogatják! Hát az mennyei! El is dobom magam, mert úgyis összeesek a gyönyörtől! Még a nyálam is kicsordul ilyenkor! Jól elnyújtózom jobbra, majd balra, égneк meresztem az összes mancsom... Majdnem olyan jó ez is, mint amikor Dani húzogatja rajtam a ruháskefét. Hajni épp a farkam simogatja. Senki másnak nem engedem, csak neki! Megbízom benne. Pedig ez a legérzékenyebb pontom. Vagyis csíkom. Egy kicsit megnyalogatom mindkettejük kezét hálából. Ami nekem jó, az nekik is!

- De jó érdes a nyelve! – örül meg Hajni. S persze Daninak is jár a jóból! Hogy megdicsér mindig, ha hozok neki valamit, legyen az kismadár vagy egér. A mama már nem örül annyira, inkább hüledezik... Rátelepszem egyikük lábára. Amelyik épp közelebb van. A szemem sarkából azért figyelek ám! De ha ti már nem, akkor azért felnézek esetleg még egyszer ahhoz a mosogatóhoz!

Összetintázva

Tinta vagyok. Kivételes kutyus. Én bizony nemcsak ugatok, de harapok is. Azonban elárulok egy titkot: kutyaharapást a szőrömmel... A holdat pedig akkor sem ugatom meg, mikor a pénz beszél. Úgy hallottam, egyszer volt Budán kutyavásár. Ott látott és szeretett meg, onnan hozott haza Jani. Legalább is így gondolom, mert annyit emlegette már ezt a bizonyos eseményt. Remélem, nem érzi úgy, hogy eben gubát cserélt akkor.

Egyébként egy kicsit aggódok a gazdámért. Ugyanis észrevettem, hogy időnként összevissza beszél. Állandóan olyan, mint aki egy kicsit betintázott. Madarat tolláról, kutyát gazdájáról... Bár eb ura fakó! No, mindegy, késő bánat eb gondolat, nem én választottam őt, hanem fordítva. De ha már így alakult... Igaz, ebül szerzett jószág vagyok, de talán nem vészek el.

S hogy mégis mi a baj Janival? Sehogy sem értem, miért fogja rá bárkire, akit megszeret, megsajnál a környezetében, hogy az én kölyköm. A kutya meg a macska! De hisz még nem is fialtam! Így legalább nem bánhattam meg semmit úgy, mint aki hetet kölykedzett... Ám azt már most látom: kutya világ ez!

Az még a baj Janival, hogy mindig van valami nyűgje velem kapcsolatban. Ilyenkor köti az ebet a karóhoz az ebadta. Már-már azt hiszem, kitisztul, s végre valami felismerésre jut, erre kijelenti, hogy itt vagyok elásva, miközben egyértelmű a felszíni jelenlétem, hisz a lábainál heverek, épp simogat. Így aztán akármennyire is ellazultam, bármilyen meghitt melegség, szeretet járta át a szívem, egyszerre csak kutyául érzem magam. Hát még mikor sajnálkozik, hogy nem lesz belőlem szalonna. A kutyafáját! Csak magára gondol! De hisz az én vacsorám bizonytalan! Sokszor azon problémázik, hogy nem eszem meg a telet. Persze, hogy nem! Kutyába sem veszem! Előbb-utóbb úgyis ebek harmincadjára jut.

Akármilyen kutya hideg van, véd a bundám. Akkor meg miért fenyeget Jani állandóan azzal, hogy jön még rám dér?! Mintha valami elkényeztetett, gyáva kutya volnék! Még jó, hogy gazdám nem kutyaütő! Bár ebcsont beforr, ez már semmiképp nem fér a kapcsolatunkba!

Hányszor hajtogatja, nehogy már a farok csóváljon engem, pedig ez még soha nem fordult elő! Mit aggódik? Honnan vesz ilyesmit?

Teszem a dolgom. Én ugatok, a karaván halad. Napjaink egyformák. Megszoktuk egymást. Egyikünk sem akar igazából változást. Ebből a szempontból egyikünk a kutya, másikunk pedig az eb. Én Tinta vagyok, ő tintás. Összetintázhat, mikor betintázik. Addig jó, míg Tintázik, mert addig nem veszttem el ebül.

Pán bűvöletében

A Kő-hegyen ücsörögtem egy padon. Szerencsére alig volt vendég a menedékházban, s aki volt, az is elkóricált a környéken. A Petőfi-pihenőnél, a jellegzetes alakú szikla közelében, a Napóleon kalapjánál időztek, vagy útban voltak a János- vagy a Lajos-forráshoz. Elgondolkodva gyönyörködtem a kilátásban, élveztem a békés, idillikus magányt. Nagy örömömre senki sem tévedt arra. Átéélhettem azt, amit a pásztorok: a természet nyugalalmát, a háborítatlan boldogságot, s még csak nyájam sem volt, amire vigyáznom kellett volna.

– Árkádiában éltem én is! – hozta a szellő felém az ismerős mondatot, de nem tudtam, kiből szállt fel a nosztalgikus sóhaj. Éreztem, hogy nem Csokonai hálás szelleme visszhangozta Kazinczy szavait. Tudtam, hogy nem a debreceniek ismételtetik zsörtölődve, szemrehányóan ezt a pár szót vélt sérelmük miatt Vitéz védelmében. Mit is keresnének itt a felvilágosodás figurái? Petőfi akkor már hamarabb felbukkanhatna errefelé... Nem véletlen, hogy róla nevezték el a közeli szép kilátóhelyet is! De akkor...? Mintha egy kecskeszarvú, kecskelábú, kecskefarkú, hegyes fülű, emberszerű lény közelített volna felém.

– Csak nem Pánhoz van szerencsém?

– Meee, mekkasztelő, hogy felismersz.

– Nincs a környéken egy nimfa se, akivel elszórakozhatnál? Már velem, egyszerű halandóval is beéred? S amúgy is hol van a sípod, melynek segítségével Apollóval is versenyre keltél? – mire kimondtam, már hallottam is pánsípjának szépen zengő harmóniáját, de aztán rájöttem, hogy csak a szellő játszott az ajtóra kilógatott szélhárfán. – A közeli tó partján van néhány nádszál... Nem lehet, hogy az egyik épp egykori választottad, a szép Szürinx?

– Mekkbecsáss, de meee, meeeglehetősen tapintatlan vagy!

– Hisz nem is kérdeztelek Ekhóról, akit haragodban szétéptél és szétszórtál a világban! Amúgy, ha már így alakult, jól tetted! Te megszabadultál egy házsártos asszonytól, mi meg itt-ott élvezhetjük a visszhang csodáját, s ha túl magányosakká válunk, s nincs kivel megbeszélni bánatunkat, legalább visz-

szahallhatjuk segítségével és a kőszirtek közreműködésével saját hangunkat... Úgy érezhetjük, mintha volna társunk.

Néhány fenyőre tévedt a tekintetem. Hallgattam a mekegést, mely mintha megsokszorozódott volna, de lehet, hogy csak a tudatomban visszhangzott a kecskesírám.

- Gondolom, meeee, ki nem hagynád, meeeegemlited Pitüsztt is...

- Tán már te sem tudod, melyik fenyővé vált Boreasz áldozataként, s hogy melyikük lombja alatt daloljad gyászéneked. Így inkább mindegyik fa alatt elmekeged bánatod.

- Meee!

- Épp azon gondolkodtam, hogyha állatot nem is, azért egy kis tejet, mézet áldozhatnék neked.

- Meee! Meee!

- Nem, mustot nem tudok szerezni.

Éreztem, hogy valaki a vállamra teszi a kezét, s ezzel visszatértem a valóságba. Hallottam a szélhárfa játékát, s láttam, hogy körülöttem több barátságos kis sarló formájú, gyűrűzött szarvú jószág is legelészik, némelyik kérődzik, s van, amelyik épp az emlékmű tövében hűsöl. Mivel nem túl nagy igényűek ezek a jellegzetes szakállú jószágok, hisz a fű, a fiatal hajtás, vad – netán keserű – cserje, bármelyik – akár rossz ízű – gyom tökéletesen megfelel számukra, igen elégedettek. Megértettem, hogy csak képzelődtem, s hogy miért hallottam a megsokszorozódott mekegést.

- Kiengedtem egy kicsit őket, hadd legyenek szabadon. Remélem, nem zavarják?! Szelídek!

- Ööö...

- Ne zavartassa magát, én is szoktam velük beszélgetni.

- Nem is vettem észre, hogy állatokat tart a ház körül.

- Hátról voltak, bezárva. Szamaraim is vannak. Kér egy kis kecsketejet?

- Szívesen megkóstolnám.

Míg vendéglátóm a házban foglalatoskodott, eltűnődtem, hogy Midas egy leszármazottja miért óbégat olyan megátalkodottan, meg-megszakítva a kecskék jóízű beszélgetését, de rájöttem, hogy visszatérőben van a többi vendég, s valamelyikük utánozva a csacsik hangját felbőszítette az egyik sza-

marat, s az felháborodásának ad hangot az udvariatlanság hallatán.

- Baltazár üvölt így, igen öntudatos. Szép kis bemutatkozás. Elég sok baj van vele. Kóstolja egészséggel! - tette le elém házigazdám a frissen fejt tejet.

- De jó zsíros!

- Finom, ugye? Már megkörményezett egy kis kozmetikai cégnek a tulajdonosa, méregdrága kenceficéket akarna kutyulni belőle... De nem adom ám!

Míg az édeskés tejet iszogattam, s az elégedett gazdát hallgattam a magas vitamintartalomról, mosolyogva arra gondoltam, hogy mégis van itt nyáj, s ez a kedves ember itt olyan jámbor, barátságos, elnéző, megértő, s a pásztori idillt nem, csak Pánt képzeltem az előbb.

- Aztán majd a húsát, a bőrét is akarja valamelyik! A gida bőréből készül az egyik legfinomabb, legjobb bőraru!

- A sevró...

- Igen. De arra várhatnak! Aztán megneszeli a kecskéket egy grúz étterem tulaja, s majd a szarvukra fáj a foga...

- Hallottam, hogy némelyek kecskeszarvból isszák a bort. S ha az ember felemeli, nem is tudja már lerakni, mert kiömlik belőle a drága nedű.

- Kész pocsékolás! Hisz 1-2 liter is belefér némelyikbe...

- Brrrrr!

- Tudja, hogy a kávé is nekik köszönhetjük?

- A kecskéknak?

- Biztos hallotta... Még időszámításunk előtt jóval, Abeszíniában... Egy Káldi nevű...

- Jaaa? A kecskepásztor, aki kifigyelte, hogy kecskéi mennyivel virgoncabbak, nyugtalanabbak, ha a kávécserjék bogyóit legelik.

- Az, az! De persze ehhez kellett azért az a bátor pap is, aki maga is kipróbálta, s mivel nem lett baja, de neki is, majd szerzeteseinek is hasznára vált, felélénkítette őket.

- Persze arra is rá kellett jönni, hogy pörköelve még finomabb...

- Igen. De szerintem ezek nélkül a jószágok nélkül...

- Én biztos nem kóstoltam volna meg! Olvastam, hogy mindenféle vad cserjéket összeesznek ezek a mekegiek, pedig sokuk mérgező is lehet. Mi minden fura ízt elviselnek!

- Tanúsíthatom! Megbirkóznak bármilyen magas csersav-tartalommal! - mosolygott kecskéire, majd rám a házigazda. - Érezze jól magát köztünk! Utánezek a többi vendégnek.

Továbbra is elgondolkodva üldögéltem, mikor lágy bökődést éreztem karomon. Nem a vendéglátóm volt, hanem meg-lepetésemre az egyik "fűnyíró" bátorkodott hozzám kéregetni.

- Hát te?

- Meee!

- Ja, mi már ismerjük egymást. Téged néztelek Pánnak. Nézzük csak, mi lenne a fogadra való!

Még láttam, ahogy két másik kecske benéz a házba a küszöbről, talán nekik is valami extra finomságra fájt a foguk. Pedig ott aztán igazán semmi keresnivalójuk nem volt, de végképp igazolták ezzel gazdájuk állítását, túlságosan is szelídek, kíváncsiak, merészek. Aztán egy kis sétára indultam Bal-tazar hangjának irányába, a közeli kis ideiglenes tavacsánál bukkantam rá a csökönyös, nagyhangú csacsira, a tónál, melynek kis nádasát nemrég "Pán" figyelmébe ajánlottam. Egy vadászruhába öltözött férfival is találkoztam, s kibukott a számon:

- Pán legyen önnel! Hozzon jó szerencsét!

- Igazán kedves, köszönöm, jó pihenést! - nézett rám furcsán.

Feltűnt egy futónő is szemből, s bár tudtam, hogy csak edz, átsiklott egy pillanatra fejemben a lehetőség, hogy épp Hermész fia elől fut. Magamba mélyedten sétáltam, s mivel elcsendesedett a hegy, teljesen belefeledkeztem a természetbe. Egy kicsit már kezdett sötétedni. Eszembe jutott, hogy Pán mégiscsak itt lehet a közelben, s megszemélyesíti az erdő titokzatos homályát, a sudár fák zúgását, s bár ez romantikusan is hangozhatna, mégis egy kis - ha nem is páni - félelmet, de legalábbis rossz érzést keltett bennem. Így inkább visszasétáltam szálláshelyemre.

Mielőtt elaludtam volna, beárnyékolta kedélyem a természet enyészete, így Pán halálának lehetősége, de álmomban a közeli barlangban éppen neki áldoztak, s tisztelői közt voltam én is. Fenyőágakkal, cserfalombokkal koszorúztuk magunkat. Valahogy még mustot is kerítettünk. Aztán nimfává változtam, a kecskeisten csakis nekem játszott a sípján, el akart bővölni, s hajlamos voltam magam átadni ennek az euforikus hangulatnak.

- Árkádiában éltem én is! - közeledett felém Pán eredeti hazáját nosztalgiával, különös légysággal megidézve, de én nem menekültem, nem futottam előle furcsa külseje ellenére sem.

Mosollyal, pihenten ébredtem, egy szép nap ígéretével, s még mindig Pán bűvöletében.

Tomi

Tomi – időérzékére támaszkodva – elindult az érdligeti vonatállomásra. Nem sietett, de ütemesen, elszántan ment. Nemigen állt szóba senkivel, határozott célja nem hagyta elterelni figyelmét. Hiába volt a cirmosok ravaszkodása, és felesleges volt füttyögéssel is megzavarni. Mikor odaért a sínekhez, már leengedve találta a sorompót. Nemsokára befutott a személyvonat is. Félrebillentett fejjel, érdeklődéssel szemlélte azt a néhány leszálló utast, majd örömmel vakkantva odafutott egyikükhöz.

Gyurci mosolyogva közeledett felé, majd leguggolt hozzá, ledobta iskolatáskáját, s miközben megsimogatta Tomit, s füle tövét is megvakarásztta, hagyta, hogy kedvence megnyalja az arcát. Nem messze volt a focipálya, s mivel pajtásai már rúgták a bőrt, azaz néha csak a rongyot, Tomi felé nyújtotta táskáját, amit az a szájába vett, s megindult a könyvekkel, irkákkal hazafele. Így szereztek otthon tudomást arról, hogy Gyurci megérkezett, s még nem annyira éhes, hogy ne állna be focizni társaihoz.

Tomi miután hírt adott gazdájáról, visszakutyagolt a pályához, s türelmesen vizsgálta az eseményeket. Néha a megszökött labdát ő gurította, terelgette vissza a játékosok közé, s ugatással jelezte, ha valamit szabálytalannak ítélt. Mikor a focisták elfáradtak, megéheztek, s takarodót fújtak, immár kettesben indultak haza, teher nélkül, legfeljebb az elvégzendő házi feladat vagy tanulnivaló súlya nyomasztotta Gyurcit. Gyakran megismétlődött ez a jelenetsor.

Tomi különbséget tudott tenni játék és valóság között, így ráérezett, ha valaki durvább vagy sportszerűtlen volt a pályán, s ez tette alkalmassá egyéb játékokra is: mikor például Gyuri játékból rálőtt, hanyatt vetette, s egy darabig halottnak tette magát. Jellegzetes mosollyal állt aztán fel, jelezve, hogy tett szert neki a móka.

Mikor Gyuriék – hátrahagyva a nővérét – beköltöztek Budára, a Kosztolányi Dezső tér közelébe, belátva, hogy hol is volna jobb dolga Tominak, Érden maradt a kutyus, a testvér gondjaira bízva. Gyuri többször is meglátogatta őt, s természetesen Tomit, s bár az évek során egyre gyengült a kutya látása, mindig már messziről megérezte, kiszimatolta pajtása közeledését. Mikor már a végelgyengülés határán volt, szaglása is cserbenhagyta, s teljesen megvakult, elég volt úgy-ahogy meghallania és megismernie Gyuri hangját, azonnal elmosolyodott fájdalmai ellenére is, pedig már nemigen tudott mozdulni se...

Néha még felemlégetik az egykori szemtanúk a kutyát, ki öntudatosan, eltántoríthatatlanul tartott a kis vonatállomás felé, majd iskolatáskával igyekezett vissza, hogy aztán büszkén megmutathassa: hazavezérelte gazdáját is. De egyre kevesebben maradtak, akik emlékezhetnek rá, hisz nemcsak Tomi, de az akkori felnőttek is réges-rég végképp haza -, azaz megtértek, végső nyugalomra találtak, csak néhány egykori kisgyermek idézheti fel alakját, 65 év távlatából...

Tartalomjegyzék

Vallomások helyett.....	6
Az igazi tanítás	6
A dal ereje.....	8
Felröppent a lufi	10
Őszinte búcsú.....	12
Általánosabb sikokon.....	14
A bűvös kocka.....	14
A kaleidoszkóp	16
Az emlékezés bére.....	18
Karácsony idején.....	19
Kulcsok.....	20
LebbeNő.....	22
Magunk rovására.....	23
Masnik közt.....	24
Röppálya.....	26
Spiccben	27
Szenvedély – betegség?.....	28
Szilánkok	30
Tüzeskedés	31
Vakvágányon	32
Az élet ihletésében.....	34
A bokacipő.....	34
A mézeskalács-házikó.....	36
A vendég.....	38
Barátnők maradtunk	39
Cserebere	43
Nem fért bele.....	45
Stefan.....	47
Villamoson.....	49
Az irodalom ihletésében.....	54
A két Mihály.....	54
A parkban.....	56
Az Előhegy varázsa.....	59

Babits látogatója.....	65
Bolondgombaként	67
Fényképeidet nézegetve	68
Francois.....	72
Harbach – Pilinszky szemével	73
Hiszek.....	74
Horogra akadva.....	75
Lélekháló(zat).....	76
Levélféle Tóth Árpádhoz.....	78
Röpteti és... ..	79
Tóth Árpád vizein	80
Tört lelkek.....	81
A természet ihletésében.....	84
A barackfák esti éneke	84
A Lorenz-hágónál.....	85
A Széleány útján	88
Erdőre, dőre!.....	89
Hőségben hűsölve	91
Őszi hajrá.....	94
Állatokról.....	95
A máj	95
A sarkon.....	97
Batyú	99
Békakaland	101
Cirmók önérzete	104
Drágaság.....	106
Fejtor.....	109
Ha én kecske volnék.....	113
Kacsázás.....	117
Macskaságok	120
Összetintázva	122
Pán bűvöletében	124
Tomi.....	129
Tartalomjegyzék	131

Szövevényes világban, olykor hálókba akadva élek, ficáncolok. Néha sikerül kiszakadnom fogságomból. Folyton vándorolnék, de gondolataim még nálam is nyugtalanabbak. Túraélményeim is beszívárognak történeteimbe, s a mitológia is átszövi őket.

Változatlanul élém toppannak irodalmi alakok, akikkel eggyé válok. Úgy érzem, képes vagyok átjárni a teret és az időt. Néha a múltbéli írók, költők szemével látok, bőrukbe bújok, beszélgetek velük. Könnyedén beleolvadnak jelenembe, tudatomba. Együtt vergődünk, lelkünk összeér, hálózatot alkot, egymás bánatában, örömében merítkezünk. Lélek-hálózatunk sérülékenynek tűnik, de nagyon erős érzelmi szálakból fonódik össze.

Írásaimban megmutatkoznak az ifjabb lelkek is, tanárságom örömei és nehézségei. Valamelyest betekintést engedek életembe, olykor még állatos történeteim is rólam árulkodnak. Némely prózám festményre vagy szólásra, közmondásra született, s van, amelyikben elkap a rím és a ritmus, így a makáma, a vers felé kacsintgatok.

Kutasi Horváth Katalin